

benedicat omnis caro nomen sanctum eius.

Missus est angelus gabriel ad o[mn]i-
nem virginem nazareth. ad uirginem de spo-
sa erat ioseph de domo dauid. et na-
turalis. Et ingressus angelus ad eam dixit. Au-
tē cum benedicta tu in mulieribus. Que cum
est in firmitate eius. et cogitabat qualis
esset maria. inu-
puit enim. Ecce concipies in utero et par-
turus natus eius ih[esu]s. Hic erit magnus. et
uocabitur. Et dabit illi d[omi]n[us] d[eu]s. sedem de-
i regni. Et in domo iacob in eternu[m].
Et finis. Dixit autē maria ad angelum.
Quomodo que uirum non cognosco. Et resp-
dit ei. Sp[iritu]s s[an]ct[us] super ueniet in te. et uir-
tute[m] conceptur tibi. I. i. e. q[ui] et d[omi]n[us] n[atus] erit ex te.

Sept 77. IV.408.
28e

Juc,

Campbell 797

Incipit deuotus tractatulus domini
Gerardi zutphame de spiritualibus
ascensionibus . omnibus in spirituali
vita p̄ficere uolentibus nō min⁹ neces
sarius q̄ utilis . // De quinque necessa
rijs in uita religiosa p̄ficere dispo
nētib⁹ . **Capitulum primū .**

Beatus uir cuius est auxi
lium abs te . ascēiones
in corde disposuit in ualle
lacrimarū in locum quē
posuit . Noui homo q̄
ascensionum sis cupidus . q̄q̄ exalta
tionem uehementer concupiscis . Raci
onalis enim ac nobilis creatura es et
magm̄ cuiusdam animi . ideoq̄ altitu
dinē et ascensum naturali appetis de
siderio **Rec** vituperandus appetitus si
fuerit ordinatus . si uidelicet ad origi
naltue dignitatis celsitudinē desideras
a . i .

UNIVERSITÄTS-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUISBURG

ascendere si de valle lacrimarum et miserie egredi concupiscis Sed hinc egredi et illuc ascendere non est nisi per ascensiones et gradus virtutum in corde proficere. **Quantum** enim in corde proficias tamen et ascendis. quantum vero deficias tamen et descendis. **Igitur** in corde debes disponere ascensiones. nec tamen te confidas propria virtute ascensurum sed habita iugiter in adiutorio altissimi et in protectione dei celi commorare. **Si** sic ascendis laudabilis est ascensus. Nam beatus es et nomen viri tanquam viriliter agentis non immerito tibi congruit. recepturus proinde in premium eternam beatitudinem et gloriam sine fine manentem. // **Hec** tibi quinque disponenti ascendere ordine quousque retro grado in vobis prophetias. breuius verbis sed plenitudine sensus proponuntur. **Primum** enim tibi proponit quo debes ascendere in locum videlicet quem dominus posuit

quē nō incōgrue possum⁹ intelligere
statū naturalis tue rectitudinis i quo
te idē dñs quondā posuit et creauit.
vt videlicet in illum locū ascensionē
in corde disponas vnde p̄us descensio
nes disposuisti. Scdo tibi p̄ponit locū
a quo egredi debeas p̄ ascensum. cū
dicit. in valle lacrimarū. Que quidem
vallis cōgrue accipit deiectio et desti
tutio tue naturalis dignitatis in qua
velut in basso constitutus rursus ad
montē vnde cecidisti debes ascenden
do redire. Tercio tibi inuinitur q̄liter
ad ascendendum te debeas preparare
Nam ascēsiōnes in corde debes dispo
nere. modū et exercitia q̄bus te vis in
anteriora extēdere p̄ius q̄ ascendere
incipias in corde diligentius p̄tractan
do. vt ita in corde p̄us cogitando dis
ponas q̄bus exercitijs melius recuperes
amissam dignitatē. Verū q̄ ascensus

iste non est in currentē vel ascendente
sed ex dono dei miserētis. ideo quarto
tibi consulitur. a domino adiutorium
et auxilium postulandum. quia nulla
est industria tua. nisi te in omnibus
diuina gracia comitetur. **S**ed ne ascē
sus huius difficultate territus vel labo
ribus victus iterum resiliat. premiū
tibi pmittitur. cum dicitur. beat⁹ vic.
¶ Siquidem si in cordis ascensionibus
proficis beatus es. hic quidē in spe.
postmodum vero in re. hic habens be
atitudinem vie q̄ est in virtutibus et
iusticia. illic beatitudinē patrie habi
turus. **S**ane ipas virtutes et iusticias
cum habueris quodāmodo futuram
beatitudinem habes in sua vt ita dix
erim causa. **S**icut etenim res naturalis
vi quadam p̄ductiua vel seminali raci
one in se continet vt sit effectus alicu
ius p̄ductiua. **I**ta virtutem et iusticiā

futura beatitudo ⁊ eterna felicitas co
mitatur . **B**reuiter ergo recollige
vnde vel quo debeas ascendere Quon
dam eras in alto monte natural' tue
et primordialis dignitatis constitut⁹ .
S' inde voluntarie es p'lapsus in valley
quandaz bassam . Ab hac igitur valle
rursum debes egredi ⁊ paulatim ascē
dere ad montē vnde cecidisti . **S**z ante
q̄ incipias ascendē debes in corde tuo
scalam erigere et modum quendam
p'ficiendi quo illuc meli⁹ deuenire va
leas ordinare . **S**ed adhuc in pede vel
ascensu scale positus in te deficiens et
altitudinem eius p'spiciens . debes sur
sum manus extendere ad dñm qui est
inmixus sup̄me parti scale et clamare .
Trahe me post te ⁊ ita beatus eris ⁊
sempiterna beatitudine perfrueris .
Sed de hys omnibus in sequentibus
dicetur clari⁹ singillatim .

De loco et statu natural' et p'moꝝ
dialis dignitatis in quo deus hominē
cōstituit in principio et de multis do
nis q̄ contulerat ei. Capl. ij.

Igitur si tibi domin' ascēiones
i corde disposuit atq; ad spiritu
alem ascensum puocauit. si mentale
vis exercitiū arripere. ante oia debes
descensum tuū vel lapsum cognoscere
vt inde noueris tibi ascendendū. vbi
te cernis misere p'lapsū. atq; illuc cog
noscas te debere redire a valle lacri
maz ad locum in quo te dñs posuit et
ad quē te ordinauit. // Diligenter igiē
aduerte qd dñs deus qui te ad suā ima
ginē et similitudinē creauit quondaz
in tam sublimi dignitate te posuit. tā
alto monte donozū naturaliu et gra
tiaz collocauit vt nisi ad essencialem
dei visionē p'fices vix altius ascēdere
posses In paradiso siquidem voluptatis

fuisti positus. foris et intus omnib⁹ ho-
mis repletus. foris fruens loco ameni-
tatis et delicijs voluptatis. **I**ntus vero
plenus rerū noticiā & affectuū quīeta
et pacifica concōrdia. **D**ederat em̄ tibi
dñs liberalissim⁹ vires intellectuales
sive cognoscitiuas. intellectum. ratio-
nem et sensum. vt videlicz deū p̄ intel-
lectū cognosceres et immaterialia in-
telligēs. p̄ rationē inferiorem de infe-
rioribus recte discerneres. oīa in lau-
dem dei referres. **P**er sensū exteriorē
rerū materialium p̄ticularia et p̄ticia.
p̄ interiorē vero vt horū eiaz absentiu
imagines et simulacra attraheres pro
adiutorio racōnis. **D**edit eiaz vires
appetitiuas voluntatem scilicet vt deū
sup̄ omnia amares. cetera vero p̄pter
ipsum et in ordine ad ipsum amando
referres. **D**edit vim concupiscibilem
vt omne bonū appeteres et sūmū bonū

sup̄ omnia desiderares **I**n qua vi cōdi-
piscibili varias posuit et delectabiles
affectiōes . videlicet affectionē amoris
vt ipse te amor p̄ se moueret et incli-
naret ad bonum . affectionē gaudij vt
in deo summe delectareris et iocunda-
reris in intuitu beneficiorum dei et in
consideracōne operum et mirabilium
eius ⁊ c̄ . **D**ederat itē vim irascibilem
qua firmiter deo adhereres et si quō
ab hoc te posset separare repelleres
indignantē **I**n qua etiā affectiones
suas delectabiles posuit . spem . audaci-
am vt esses virilis ad bonum aggredi-
endum et sperans adipiscendum . //

Ecce q̄ multa bona tibi tribuit in q̄ta
montis sublimitate te collocauit . **I**n-
tellectus fuit illuminatus vt noster p̄-
mus parens q̄uis vt credimus deum
per essentiam nō vidit ipso tamen pu-
ro mentis intuitu et cōtemplationis

excessu specularatur. Nullam tibi passionem seu affectionem invidit malā. id ē quorum obiectum est circa malū. sicut odium tristitia et hoc actualiter mouentem ne quicquid esset quod te inturbaret. Nec erant tunc iste vires potentie vel affectiones sibi inuicē contrarie vt lex carnis legi mentis repugnaret. Nondum enim erat corpus quod corrumpitur ideoque nec animā aggrauabat. Sed istas vires optimo modo in te ordinaueāt vt inferiores superioribus sine contradictione siue quouis appetitu contrario obedirent. Sensus enim obediebat rationi. ratio menti. mens autē ipsa soli deo fuisset subiecta. appetitus sensitiuus scz vis concupiscibilis et irascibilis voluntati et appetitui rationali promptissime obediebat. Et ita in interiori homine summa erat concordia et quodcumque volebat ipsa voluntas

in hoc parebant reliq̄ vires et affecti
ones inferiores **V**oluntas aut̄ omnia
agere debuit ad intellectus cōsilium
vel dictamen racōnis **I**ntellectus aut̄
signato super se lumine vultus dñi.na
turali scilicet et gratuita illustracōne
plene nouit quid fueāt agendum vel
dimittendum. **E**t istiusmodi viriū et
affectiōnū concordia pacifica ac cōcors
obediētia dicebat̄ et nominabatur a
sanctis iusticia originalis. **E**cce homo
hic est locus tu⁹ in quo te posuit dñs
deus tu⁹. **H**ic est status tue rectitudi
nis in quo te creauit et in quē ascensi
ones in corde tuo disposuit **V**ide hūc
statum rectitudinis quē adhuc erecti
one cōporis figurās licet corde longis
sime vt statim dicet̄ ab eo sis peregrī
natus. et dic cum lacrimis. **S**tantes
erāt pedes nostri affectuales ī atris
tuis iherusalem.

A De valle lacrimarum ad quam homo per
lapsum primi hominis cecidit et de vi-
riam anime destitucione et deordina-
tionem quam incurrit. Et hec est primus
lapsus a statu nostre rectitudinis pre-
dicto. // Capl. in.

A Vidisti homo de loco in quo te do-
minus posuit et ad quem debeas
ascendere vide nunc vallem lacrimarum
ad quam per lapsus cecidisti. Prochoolor
tanta gloria et honore sublimatus per
thoplastus primus parens noster cum
esset in honore non intellexit. sed se a
creatoris sui imperio auertit transgre-
diens preceptum diuinum. Ideoque grauius
cecidit et nos omnes in eo. Nam omnes
in eo sumus vi quadam productiua vel
seminali ratione. Itaque cecidimus omnes
et ut Bernardus dicit. cecidimus simul
in lutum et super acervum lapidum. Unde
et conquinati sumus originali culpa

sed et collisi et cōfracti et in omnib⁹
viribus et potens anime optime vt
premissum est dispositis grauiter vul
nerati. **A**missa etem iusticia originali
ipso casu et iusto dei iudicio ipse vires
et affectiones a suo statu plapse dimi
nute sunt pariter et deordmate. **N**on
autem omnino destructe sed contrario
modo se habentes q̄ prius habuerūt
sibi inuicē motibus suis et impulsibus
cōtrariantes et repugnantes. **S**i quidē
vt cotidie ne dicam cōtinue experiris
nisi totus insensibilis sis ipsa sensuali
tas vis scilicet cōcupiscibilis et irasci
bilis voluntati sunt rebelles et cōtra
rie. sed et ipsa voluntas quāuis nō p̄ter
frequenter tamē agit contra rationē
Vnde cōtingit vt nunc iste vires et ef
fectus longe aliter mouent q̄ a deo fu
erunt institute. p̄ne ad maluz et p̄clū
ues semp ad illicitum cōcupiscendum

Siquidē rādo ipsa cēca facta eēt dōnea
et obtusa sepe falsa pro vris recipit.
frequenter inutilibus et curiosis se in
uoluit **V**oluntas facta est curua sepe
deteriora eligit. carnalia diligit spūa
lia et celestia vilipendit **V**is autē con
cupiscibilis destituta est et quodā mō
p lapsa in cōcupiscentiam carnis cōcu
piscentiam oculorum. et carnales vo
luptates. id ē gulam luxuriāz et aua
ritiam. **I**rascibilis vero deordinata ē
et prolapsa in supbiam vite et gloriā
mundanā **S**pes non sperat de deo sed
vel in diuicijs vel in pprijs meritis vel
sperat plus vel minus iusto. **T**rista
mur de amissione diuiciarum et de de
spectu mundi. **G**audemus de gula et
luxuria **I**rascimur fratri. **B**reuiter
ex amissione originalis iusticie omēs
affectiones prone sunt in malum ab
adolescentia immo a conceptione sua

Ram ipsa anima ex carne concupiscibiliter concepta contrahit fomitem et concupiscentiarum inclinationem ad malum. Sane christus morte sua preciosissima a culpa originali nos redemit ut huiusmodi virium destitutio vel lex carnis iam non sit culpa cum iam ad eam non habendam non obligamur ne sit dampnatio aliquam hijs qui sunt in christo ihesu. Sed in pristinum statum rectitudinis nequaquam nos restituit nec vires anime reformauit. sed ad nostrum exercitium et meritum nos eas reliquit per sancta exercitia reformandas. Ecce hec est vallis lacrimarum status miseriarum ad quem cadimus et unde resurgendi ascensionem in corde debemus disponere postmodum ascensuri.

¶ Quod homo non solum progressus est a statu rectitudinis in lapsu primi hominis sed etiam illectus concupiscentijs longis

abne ad impuritatem cordis Et quid
sit impuritas cordis . et hic est lapsus
scds . Capl. iij .

Magna vere et magna nimis distā
tia intervallem lacrimarum vbi
nunc es cōstitutus et locum in quo te
dñs olim posuerat videlicet statū tñe
rectitudinis ideoq; magnus ascensus
necessarius vel certe multe necessarie
sunt ascensiones . magnocq; opus est
labore si illuc vis redire Sed vtinā hic
pmanisses . vtinā hic quieuisse et nō
longius discessisses sed heu tu fili p̄di
ge quarundā meretricum . id ē concu
piscenciarū abstractus illecebris iuisti
ad ptes adhuc multo remotiores imo
vt ait sanctū euangeliū in longissimā
regionem abiens post cōcupiscencias
tuas et fornicans cum meretricibus .
id ē cum cōcupiscencis Nam quocēs
concupiscim⁹ tocens . vt ait Jerom⁹

b. i.

formicamur Itaq; oia bona & porcoe
bonoz naturaliū & gratuitoz q̄ tibi cō
tigerat cōsumpsisti. Siquidem in casu
p̄mi hoīs vt p̄missum est p̄mitatē cōsu
piscētiaꝝ ad infima cōtraxim⁹ vt nisi
eis cōtinue resistam⁹ ipsaz impetu co
gimur descēdere ad inferiora. Tu vō
nō solum eis nō restitisti sed te eis in
clinās cū ipsis descēdisti et desiderijs
& affectiomb⁹ carnalib⁹ et rebus mū
danis adhesisti. atq; p̄inde si q̄ in te
remanserat ad bonū inclinatio vel do
noz naturalium vel spūalium amisisti
Insup huiusmōi rebus vilibus deside
rio et affectu inherēs quodāmō ipsis
connaturalis et cōformis factus es et
ita cōtraxisti quandā q̄si limositatem
vel viscositatē in occupiscencijs et viri
bus q̄ quasi glutinosa lubricitate infe
rius ligatus quodāmōdo retineris.
et hęc dicitur pprie impuritas cordis

Sicuti em̄ in rebus naturalibus res di-
cuntur et efficiuntur impure eo q̄ reb⁹
vilioribus se admiscuntur. Nam aurū
immundū efficitur si argento et argē-
tum si plumbo admiscetur. Ita homo
anima tua racōnalis q̄ est dignior om-
nibus tēporalibus creaturis impurita-
tem et immūditiam contrahit ex hoc
q̄ rebus tēporalibus subiatur p̄ amo-
rem. et ex hoc q̄ huiusmodi adheret
per affectionem et p̄ desideria ipsis
affixa assueta et conglutinata immū-
da fit et impura. **E**t siquidem affectu
carnali rebus carnalibus adhererit at-
trahit quandā limositatem q̄ carnali-
tas dicit̄ et vnde homo carnal' efficit̄.
Si vero affectu mundano adhererit re-
bus mūdi et vanitatib⁹ impuritas illa
dicit̄ vanitas et homo efficitur secula-
ris. et ita diuina scriptura distinguit
inter homines carnales et seculares.

b 11

// Ecce cernis quid sit impuritas cor-
dis de qua in scriptura legis et forsitan
non intelligis. certe ipsa est illa affec-
tio q̄ inordinate ad infima inclinatis
et adheres. siue ad gulam siue ad lux-
uriam. vanam gloriam vel superbiā
vel hominū laudem p̄ eam traheris cor-
dis impuritas appellatur quā impuri-
tatem in casu p̄ mi hominis cōtraxisti
sed ex tua assue factōne. affectione et
adhesionē multo amplius addidisti ut
qui sordebat prius sordescat iam am-
plius. Ecce hic est stōs descensus tuus
in quē quanto longius descendisti eo
opus habes pluribus ascensionib⁹ ut
redire possis ad statum rectitudinis
vnde cecidisti.

De tercio hominis descensu p̄ pecca-
tum mortale quo longissime abnt in
dissimilitudinis regionem. // Ca. v.

Eo nec adhuc filius prodigus ces-
sat longius ire atq; ampli⁹ p̄ire
Nam quo plus it eo amplius perit q̄
a deo auersus recedit. Quid plura?
Omnibus consumptis cū meretricib⁹
venit in regione dissimilitudinis vbi
se subiecit vni cui⁹ regionis illius et
hic eū posuit vt porcos eius pasceret.
id ē breuiter per peccatū mortale se
diabolo subdidit et in omnibus moti-
bus cōcupiscenciā et desideriorū satisfi-
fecit. Ecce homo quo nunc deuenisti in
regionem dissimilitudinis nō apparet
vestigium virtutis. // *Uee sunt tres*
descensiones quibus a statu rectitudi-
nis in regionem dissimilitudinis lon-
gissime descendisti.

De tribus examinationibus et qua-
liter homo p̄ memoriam peccatorum
recuperat sensum maxime vt sciat
ultimū descensum scilicet p̄ peccatum
b. ij.

mortale. Capl. vi.

Postquā descēsus tuos vidisti
congruum esset ascensionē
disponere. sed quomā pecca-
tum frēquenter comitatur cecitas et
insensibilitas vt qui peccato p̄mitur
non tamen se sentiat peccatorem sed
fit stupidus et nascitur ei frons merē-
trix et duricia cordis vt nec deū iam
timeat nec homines vereatur. **I**gitur
antequā ascēdas studiose teipsum de-
bes discutere et omnibus modis qui-
bus possis m̄ti vt sensum recupes quo
descensum agnoscas et peccata tua
deplōres. **I**gitur vt noueris quātum
per vltimum descensum videlicet per
peccatum actuale mortale grauiter
sis plapsus. et de loco in quo fueras
cū habēs naturā integrā et nō viciatā
positus discessisti debes teipm̄ diligen-
ter discutere et districte examinare.

vt tandem oculos apertas et videre
possis quo iaces plapsus . // **D**istricte
igitur et si non semper sepe tamen te
ipsum iudica formans in te primo et
ptractans quantū deo vnumquodq;
peccatum displiceat quantumq; hor
reat et detestetur . **V**t autem hoc me
lius sentire valeas diligenter rulina
et donec ex affectu sentias studiose p
tracta q; adeo displicuit deo superbia
vt nobilissime quondaz creature sue
non pæret sed luciferum de celo proie
cit . **C**ogita an tibi parcat qm̄a forsi
tan melior aut nobilior es . **C**ogita q;
adam propter inobedientiam expulit
de paradiso et totum genus humanū
originali iusticia spoliauit . **P**ropter
luxuriam subuertit zodomam et go
mortam . et in diluuio pene totum
mūdum submersit et plura talia his
similia recitat tibi diuina scriptura .

Cogita q̄ tantū deo peccatum displi-
cuit q̄ potius ipse voluit moriens sat̄s
facere pro peccato ade q̄ ipsum sc̄dm
suam iusticiam dimittere impunitum

¶ Si autem adeo duri cordis es vt ex
hoc adhuc nō expauescas lapsum tuū
sic forma meditationem tuā studiose
ptractans q̄ diuina iusticia aliter iu-
dicare nō potest q̄ opera tua merent̄
Est em̄ deus intelligibilis quedā equi-
tas incōuertibilis atq; indeclinabilis
nō min⁹ pena maloz q̄ gloria bonoz
Certus igitur esto q̄ reddet tibi sc̄dm
opera tua nec relinquet aliquod ma-
lum in te impunitū. Si igit̄ hoc modo
intus r̄uolueris nō credo quin timore
concuteris horrore obstupescis. **T**unc
igitur tercio veniat memoria et in me-
dium pducat omnia peccata tua p̄te-
rita grauiā maxime q̄ maxima. **C**ogi-
ta q̄ multa peccata cōmisisti. **P**ene

enim omni die omni hora ante conuer-
sionem tuam grauiter deliquisti. Quis
numerabit quot peccata commisisti eor-
de ore et ope. Deinde percurrere singula
et vide quod grauia sunt quibus deum
omnipotentem et terribilem iudicem
patremque dulcem et benignum qui pro
te tanta fecit et sustinuit offendisti et
quodammodo iterum crucifixisti. Deinde
reuelare quod sint quedam eorum turpia
maxime quantum ad carnalia. quod tamen
magis succincte debes transcurrere ne
immunda subrepat delectatio imorati.
// Quauis etiam iam ad dominum sis
conuersus non tamen hanc vilipendas
memoriam peccatorum sed et tunc adde
ut etiam summa diligentia pertractes
peccata tua quod post conuersionem com-
misisti. Cogita singula uicia quibus
adhuc sordes. Cogita in singulari de
superbia tua quanta est. quantum

concupiscis honorem. laudes desideras
ad altum statum aspiras. Cogita quod
tepide quam infructuose tot annos in diuino
seruicio expendisti. vix scis inuenire
perfectum. et in his peccatis que post con-
uersionem commisit forsitam grauius
puniet te deus tamquam magis ingratus.
Deinde cum hec ita in cogitatu tuo exa-
minaueris diligenter pertracta quam mo-
dicam pro his omnibus fecisti satisfacti-
onem. quam modica fuit tua contritio.
quam parua opera in nullo satisfactoria
sciens certissime quod vel hic vel in futuro
oia reddes usque ad minimum quadran-
tem Sed in futuro secundum Bernardum.
centuplum reddes quod hic simple solu-
ere posses. Nec igitur et his similia
cum peccator in cogitacione reuoluerit.
et se timore percussum et dolore interno
profusum senserit tunc cor suum humilime
et dolore plenum immediate dirigat

ad deum suum orationem faciendo et
ipsius bonitatem et misericordiam cum
summo desiderio implorando. mutacionem
vite et emendationem morum
permittendo et permissionem dei adiuto
rio adimplendo. Hanc tamen formu
lam meditandi aut similem ita debes
dirigere ut non incidas desperationem
sed inflammaberis ad satisfactionem et
emendacionem ut promptus ad omnem
laborem et omnium passionum toleran
tiam efficacis.

De secunda examinatione qua homo
seipsum discit de toto statu suo interi
ori et exteriori et per quam venit ad hoc
ut sentiat primum descensum et vitium
anime destitucionem. Capl. vii.

Quod autem primum lapsum et des
censum tuum per adam et vitium
anime tue destitucionem melius cog
noscas, immo etiam ut generaliter

omina vicia et passiones euidentius
sentias debes nonnunquam tempore oportuno
aliam de te et toto statu tuo facere
diligentem discussionem et studiosam
examinationem. // Examina igitur
primo diligenter hominem tuum interiorem.
Vide ad quid vires anime mouentur
quod longe quod prope secundum id quod
debet vel secundum id quod tibi a deo date
fuerunt ut prius audisti. Examina
rationem. cogita an non sit in multis
erroribus an non curiosa et occupata
vanis relinquens salubria. An non
decepta suis credens diffinitionibus.
non consentiens humilibus et ita pertinax.
An non superba credens seipsum esse
aliquid cum nihil sit. melioribus se
preferens. non letens ab alijs doceri.
Indicibilis et intractabilis et incapax
bonorum concilioz. // Deinde examina
memoriam. Vide quales meditationes
frequentius ha

beas. Nam qđ plus diligis vel times
inde frequencius cogitas. Deinde ex
amina appetitus tuos. Cogita vnde
tristaris vnde turbaris vñ gaudes et
letaris. quid speras et quid odis et
tunc benevidebis qđ longe sis prolap
sus. Vide quales bestie ascendere so
leant vim tuam cōcupiscibilem vtz
gula luxuria vel auaricia. Vide qles
fere transeant p tuam irascibilitatē
an scz leo supbie. canis iracundie. ba
siliscus inuidie. Deinde examina exte
riorem hominem. Nam motus inordi
nati hominis exterioris sunt indicia in
terioris deordinati. Vide si nō sepe ex
cedis verbis duris detractoris adula
toris. iocosis vaniloquis vel multilo
quis. Itē vide precipue an cum om
nibus caritatem teneas. an nōnunq̄
ledas consciencias aliorum scandalo
inq̄tudine vel nouitatū p̄sumptione

Item an feruēdas zelo ad alios caritā
tiue amonendum vel etiam humiliter
inreparandum. **I**tem si opus tibi com
missum studeas fideliter adimplere.
Item examina te de lectione medita
tione oracōne ⁊ sic de alijs quomō in
singulis huiusmodi te habeas vel eas
soleas ordinare.

**De tertia examinacōne qua homo
cotidie discutit se de excessibus cotidi
ams. qua homo discit sentire impuri
tatem cordis et de reuelacōne passio
num. Capl. viij.**

Quam autem secundū descensum tu
um quo videlicet ppria concupi
scencia abstractus impuritatem con
traxisti sentire valeas. **T**ercia adhuc
debes de te facē examinationē et hoc
cotidie et maxime vt vult **B**erndus
post cōpletorium. **T**unc em̄ singulis
diebus debes diligenter respicere et

districte examine quodcens mala af-
suefactione tua traheris ad illicita .
maxime quocens viscosa et glutinosa
tua impuritas illo te die deieat . vbi
gracia ad illicita cogitanda . ad vana
in oracōne ruminanda . ad ociosa vel
noxia verba pferenda . aut si illo die
sanctas meditacōnes ex negligentia
non assumpsisti aut in puritate tua
victus fuisti sine affectu boni . **I**tem si
inolita assuefactione tractus temp-
tacōibus aditum prebuisti . non res-
puisti nec restitisti . **D**ns tribus distin-
ctiombus si diligens trapezeta fueris
et iudex iustus teipsum iudicaueris
scisso velo pprii amoris et ad teipsum
inclinacōis . vt in nullo tibi blādiaris
in nullo te palpes vel aduleis haud du-
biū qñ multū pficies in tui cōgnicōne
Sz qñs vniqñ seipm odio habuit **A**mor
aut puerit iudiciū et zel^o nescit sape

Item vt qđ tu p̄fers p̄ sententiā fir-
mius credas ex relatu alioꝝ. stude se-
pius. frequēter curato tua tibi vicia
ab alijs intimari. **N**ā sepe alienus nos
meli⁹ videt occultis q̄ p̄pius. eo vtiq̄
melius quo liberius sine inclinacōne
de nobis poterit iudicare. **Q**uinimo
frequenter post premissas examina-
ones de tuis temptacōnibus de tuis
passionibus et viciosis inclinacōnib⁹
cum alijs debes conferre consulere et
conqueri. vt melius informetis eorū
cōsilijs. plus humilietis cum ipsi te no-
uerint qualis sis et amplius cōpunga-
ris cum te ab ipsis audis viciōsū qualē
tu te p̄ premissas examinacōnes inue-
nisti. dum tamē tales sint qui ex hoc
qđ te talem audiunt nō peiorātur sed
magis tua humiliacōne edificantur.
// **A**d huc autem vnū est qđ circa pre-
missas scz scđaz et terciā examiacōnes

debes aduertere q̄ licet p̄ huiusmodi
discussiones discis in t̄na vicia cognos
cere inordinatas concupiscēcias et affec
tiones videre et viriū anime tue deor
dinationes considerare. verum tamē
quātum in te huiusmodi affectiones
sūt valide et radicate et quodāmodo
in naturaz transformate nunq̄ plene
et p̄fecte videre poteris donec manuz
apponas et eas totis virib⁹ studueris
extirpare vt ita eaz fortitudinem et
resistencias expiaris.

¶ Quo homo debet exercitia sua prius
in corde disponē et cū spirituali viro
discutere anteq̄ ascendere. et q̄ sancta
exercitia nō sunt leuiter mutanda sed
q̄ in ipsis est p̄seuerandum donec ad
finem pueniam⁹. **Ca. ix.**

Ascensiones in corde disposuit.
Priusq̄ ascendere. id est p̄ficere
inapias in spirituali profectu debes in

corde tuo modum tibi congruū dispo-
nere quo possis ad finem tuū. qui est
puritas cordis vel caritas puenire .
Discute et sollicite examina. quid tibi
congruū quid tibi melius expedit. si
nescis alios interroga immo p alios
dispone ascensum **O**rdina inq̄ finem
aliquē in corde tuo cuius gracia omia
opera tua et exercitia p̄ficias **O**rdina
deinde gradus exercitia et modum ali-
quē quomodo ad finem illū deuenies
atq̄ finem pariter et media in corde
fortiter fige. **E**t hoc vt videt̄ est ascen-
siones in corde disponere. id ē modū
aliquē et exercitia p discretam et dili-
gentem tuū et alioꝝ discussionem ac-
cipere et cordi tuo fortiter infigere ⁊
imprimere. et inde tibi multiplex eue-
niet utilitas. **E**t primo quidez vt om-
nia ordinate agas secundū q̄ in corde
tuo disposuisti et non casualiter sicut

quidā qui hodie se in isto ceas in alio
sunt exercentes . fluidi et vagabundi
omnia arripientes et in nullo pficien
tes . omnia temptantes et in nullo se
consumantes . fortuite omnia prout
occurrunt agentes . cum de nullo se in
corde disposuerint nec sint fixe de ali
quo deliberati . tu autem nō sic sed om
nia facies secūdm q̄ in corde ascensi
ones disposuisti . ad hoc omnia opera
et exercitia dirigas vt illo modo pfici
as et ad exemplar qđ in corde posuisti
consumes . **O**mnia inquit dñs moysi
facto ad exemplar qđ tibi monstra
tum est in monte . **T**u autem omnia
stude perficere secūdm exemplar qđ
discrete in corde disposuisti . Si artifex
non prius in corde suo formam et dis
positionem domus quā edificaturus
est disposuerit fabricans domum tipi
cam . nunquā debite domū exterius

produceret vel in debita dispositione fabricaret. Ita oportet ut et tu ascenderis prius tibi scalam in corde erigas ad cuius exemplar omnia foris agas. Sic deus prima causa omnium. non nisi ad essentielle omnium rerum exemplar et ydeas. res ipsas in congrua dispositione et forma produxit in esse. Secundo ex ista dispositione in corde tueris a deceptionibus. Qui enim nihil sibi determinati exercitii vel spiritualis modi prefigunt tot recipiunt de suis exercitiis consilia quot viderint aliorum facta. credentes omni spiritui. in nullo stabiles. in nullo fixi. sed in omnibus vagabundi. Ideo illas debes ascensiones prius diligenti examinatione in corde disponere ut secundum eas usque in fine possis vitam tuam regulare. aliorum vitam et exercitia laudans non tamen assumens ut vult abbas nestor. **I**te debes exercitia tua in corde discrete

ta moderacōne disponēte vt cū q̄oaz
alternacōne et refocillacōe te teneas
stabilem et non in quodā vno opere
importunus incubantē. alia penitus
nō curando vel vt inualida relinquen
do. tediū aut infirmitas et si quōd hu
iusmodi te vincat. Nā qđ caret alter
na requie. durabile non est Ita ergo
nunc lege vt post sis validior ad orac
onem. nunc meditare. nunc operare
vt hec sibi mutuo deseruiāt et hec oīa
te stantem teneant sine tedio de vno
ad aliud transeuntem. Harum autē
ascensionū in corde dispositio sit diui
nis scripturis conformis et spiritual
viri discussione approbata.

¶ Qđ aliter debet homo in corde dis
ponere de fine aliter de hys q̄ sunt ad
finem. // Capl. x.

Alter autē in corde debes dispo
nere de fine tuo. aliter de hys q̄

c. in

sunt ad finem. **F**inem em̄ tuū videlicet
cordis puritatem et caritatem ita in
corde tuo debes figere et immobiliter
imprimere. vt nullo casu nullo cōsilio
nullius imperio ab eo discedas nec
ab actu v̄tutis interiori vel caritate.
sed omnia opera omnia exercitia ad
finē debes dirigere et ad ipsum semp
oculum reflectere. **S**icut em̄ nature q̄
portum pre oculis non habent quo na
uigant. vage hinc inde. nunc ad ori
entem. nunc ad occidentem secūdum
ventorum impulsus nauigant et nesci
unt si recedunt vel appropinquant. ita est
qui bona opera facit. et nescit finem
puritatis sed pmittit vicia in se dñari
nescit quantū in vera spiritali vita
proficit vel deficiat. **E**a vero q̄ sunt ad fi
nem ita debemus in corde disponere
et ordinare put melius possunt nos
ad finē caritatis vel puritatis ducere.

Cum vero nos in tali fine puritatis vel
caritatis impediunt libere relinquere.
Non enim ita debemus insistere lecti
oni vel meditacōni ut cum caritas ex
egerit nō nisi cum murmure et tristi
cia eam relinquamus incurrentes sic
tristitie vel alterius vicij impuritatem
ppter quam extirpādam sacra lectio
vel meditatio fuerat arripienda. Nec
in talibus exercitijs ita ex toto debe
mus esse fixi sicut in fine. sed quando
caritas exigit vel obedientia. humiliē
ad tempus non ad semper deserere.
Que enim secundū Bernardum pro
caritate sunt instituta contra carita
tem non debent militare.

De tribus ascensionibus contra
tres descensus premissos iterum redu
centibus ad locum rectitudinis.

Capl. xi.

c. m. j.

Nunc de ascensionibus quibus ascendere et redire debeas restat subsequenter dicere. Audisti autem prius quod tribus descensionibus quasi tribus longissimis dietis a loco in quo te dominus posuit recessisti. ita nihilominus tribus ascensionibus illuc necesse est te redire. **P**rima autem ascensio ipsa est qua ascendis iterum ad cor tuum. Longe enim egressus es a corde tuo pro peccata nec potes spirituali exercitio in corde proficere nisi redeas ad cor. **V**nde propheta ammonet Redite paravaticores ad cor. **S**ecunda ascensio cum iam ad cor redieris. ascendas de corde impuro pro concupiscentiis ad cor purum. et huiusmodi ascensio est puritas cordis et caritas et transit contra secundum descensum. **T**ercia ascensio equidem ipsa est in corde. qua videlicet ascendis contra inordinatas affectiones innatas ab adam vel iam in

olitas a teiplo et hec principalis ordi
nari potest contra primū descensum

A De prima ascensione contra pecca
tum mortale. et de tribus gradibus
huius ascensionis. et de contricōne.

// Capl. xij.

Nunc igitur surge et sursum ascē
de. inape ad cor tuum pgerere.
Sicut autē peccatum mortale triplici
descensu cōpleuisti. Nam auersus es
a creatore tuo p supbiam in qua est
formalis ratio peccati. cōuersus es ad
creaturā p delectacōnem. ac deinde
per opacōnes contra legem diuinaz
dei tui transgressus es preceptū. ita
tribus gradibus oportet te cōtrario
ascendere. Primo vt auertas cor tuū
a creaturis et a peccatis. et habeas
quādam cordis firmā auersionem et
firmū quoddaz ppositum deo tuo ser
uendi et nunq̃ te creaturis p illicitā

delectacōnem subiciendi. etiam si mille
mōtib⁹ mōri te oporteret. **N**oc autē
in genere debes pponere. non autem
super hoc in singulari te examinare.
dolebis q̄ multum q̄ tantū a deo tuo
recessisti. q̄ tantū eum offendisti et
quodāmodo iterum crucifixisti. **E**cce
talis auersio ipsa est vna ascētio cui⁹
nomen est contritio qua cor tuū quo
dammodo a sua duricia frangitur.
Sicut enim in naturalib⁹ res dure di
cuntur conteri. cum in ptes minutas
franguntur vel minuūtur. ita metha
phorice cor dicit conteri. quando ipsū
a sua duricia emollitur qđ prius auer
sum a deo durum et obstinatum fuit
in peccatis. nō cēdens diuine mocōni
nō admittens instinctum spiritus san
cti. sed obturans aurem ne audiret.
Vel cor durum secundū **B**ernardum
primo de consideracōne dicitur. quod

nec cōpunctione scinditur nec pieta
te mollitur nec mouetur precibus ꝛ c̄
Conteritur autē quando iam liquefit
cōpunctione emollitur pietate.

¶ De confessione q̄ est secundus gra
dus huius ascensionis. Ca. xij.

Quiarero in peccatis tuis dēū per
superbiam contempstisti. ideo ne
cesse est vt te hōim dei vicario clauēs
habēti humiliter subdas vice dei et ei
tamq̄ christo domino iudicia tuo assis
tens humiliter et cōtrite et dolorose
peccata tua confitearis. **H**umiliter
videlicet te in omnibus accusans et p
pria peccata agnoscēs. in moribus in
gestibus in prolacōne verborū in rel
pensionibus singulis q̄ alijs tanquam
iudicia tuo assistens te habeas. **C**auē
ne vt quidā magna crimina cōfitens
inde querat laudari vnde a deo me
reteris reprobari. **S**icut non nulli q̄

in scolis acute solebant arguere con-
fitentur a c̄. **R**oli etiam peccata tua
vel intencōem tuam excusare. sed dic
simpliciter et humiliter qđ remordet
tuam cōscienciā. Debes etiam cōtrite
et dolorose confiteri. exercēs te ante
cōfessionem ad cōpunctionem modo
quo postea habebit̄. vt ita contrit⁹
et dolorosus venias ad cōfessionem.
Et si hoc bene feceris nequaquam sicut
quidaz faciunt. peccata tua sicut fabu-
lam pferes vel ita simpliciter pferes
sine dolore quasi de alia seculari ma-
teria loquereris. sed si vere spiritum
cōpunctionis cōcepisti. interdum dif-
ficile erit tibi. imo vero lacrimas cohi-
bere nequibis. **E**t certe scire debes
qđ scđm intencionem cōtritionis. et hu-
mitem verecūdiam. peccata tibi in cō-
fessione remittūtur. **S**i etiam fieri p̄t
talem tibi debes cōfessorem eligere.

qui discrete et prudenter sciat absol
uere vel ligare . cui animā tuam pote
ris fiduciaaliter cōmittere . cui statum
tuum vitam tuam et omnia exercitia
tua secure poteris exponere . ab eodez
sup singulis cōsilia receptur⁹ . Cumqz
talem cōfessorem inueneris noli eum
leuiter variare . Diuersi em̄ medici di
uersis vtuntur medicam̄is . Medicina
autem sepe mutata nō sanat sed tur
bat egrotum **I**n hys tamen omnib⁹
semper saluo iurē et obedientia eccle
sie et superioris . Scire etiam debes
q̄ multo plus sunt satisfactoria bona o
pera tua a sacerdote tibi iniuncta q̄
sponte a teipso assumpta . p̄cipue p̄
vim clauū ecclesie sed et p̄pter humi
lem obedientiam contentis **I**deo cū
vulnera tua sac̄doti tuo exposueris .
et ipse sicut merito debet leuioribus
vti voluerit medicamētis . insta opoz

tūne nō nunq̄ importūne vt tibi nō p
cat s̄ q̄ sibi p tuo statu et emendatio
ne expedire videbunt̄ audacter iniun
gat et promptū exhibe ad tolerandū
Et hic est secūdus gradus p̄me ascen
sionis q̄ dicit̄ oris confessio.

¶ De satisfatione q̄ est tercius gra
dus p̄me ascensionis . Ca. xiiij.

Quercus autē huius p̄me ascen
sionis grad⁹ est vt sicut exhibuisti
membra tua arma iniquitatis peccato
per varia peccata et mala opera. ita
nunc facias ea arma iusticie in sanctifi
cacionem vt scilicet contraria contra
rijs cures . faciēs contraria illis crimi
nibus q̄ cōmisisti . et maxie illis vicijs
et passiombus quib⁹ frequencius in
pugnaris . in ieiunijs in vigilijs . labo
ribus alijsq̄ deuotis exercitijs . et hoc
vt dictum est maxime ad iniunctionē
tui cōfessoris quia sic sunt tibi magis

meritoria. Et hic est ultimus gradus
prime ascensionis et dicitur satisfactio.
Hys tribus gradibus prima ascensio
finit et hys tribus partibus penitentie
redit ad cor et deo parit reconciliaris.

Incipit scda ascensio contra scdm
descensum qua reditur ad cordis pu
ritatem. et q impuritas cordis in tri
bus consistit contra q tria tribus ascē
sionum gradibus pficiat in ista scda
ascensione. Capl. xv.

Quæ homo sanus factus es et
deo reconciliatus vade et pce
de ulterius et apius noli pec
care. s magis stude de vtute in virtu
te pficere. nec putes sufficē q p peni
tenciā sis deo reconciliatus vt ad ei⁹ fa
miliaritatē accipiaris et pfectā carita
te. An ignoras q absolon reconciliat⁹
pri suo. nōdū tñ facē ei⁹ vidē meruit
n̄ in domo ppria aliqto tpe remanēs.

Ita et tu si vis faciem dei in uis corde
conspicere. noli hoc subito presumere
sed stude pius in corde tuo paulatim as
cendere. et per ascensiones cordis te lon
go tempore exercere et ad puritatem
cordis peruenire. peransiter et repur
gas septuplum. examinans examinans
usque ad fundamentum in eo. usque dum
fex cordis et immundicia sit examinata.
Siquidez ut supra diximus cum homo
redit ad cor quod fuit egressus foras post
concupiscencias. licet reconciliatus sit
et per gratiam purgatus a culpa. ma
nent tamen adhuc reliquie et immunde
feces peccatorum in anima. id est affectio
nes noxie. et immunde et limose visco
sitates per peccatum acquisite. per assue
factionem molite. quas oportet expur
gare et successive de illis egredi et as
cendere. Et hoc est de corde impuro
ad cordis puritatem proficere et ascendere

contra scđm descensum prius assigna-
tum. **S**ed et contra hunc descensum
necesse est tres ascēiones in corde dis-
ponere. **S**iquidē impuritas cordis tui
et affectuū in tribus constare videt̃ .

Primo in hoc qđ nimis inordinata af-
fectōne inheres rebus infimis vel incli-
naris inordinatē ad eas puta glē vane
honori . laudi . gule . luxurie . ⁊ c̃ amās
non amanda . **S**ecdo consistit impuri-
tas in hoc qđ nō amas amanda . sed af-
fectus et appetitus ita sunt immūdi et
impuri et malis humoribus infecti vt
spiritualia et celestia nil eis sapiant s̃
quodāmodo nauseam habeant super
celesti manna . nihil mouētur sup me-
moriam regni celoz et similibus **E**t hec
impuritas potest dici odium nō odien-
dorum . id ē non appetere appetenda .
Tercia cordis impuritas est quedam
cordis infirmitas vel inhabilitas qua

homo etiam iam purgatus affectionibus et aliquantulum etiam reparatus spe. attamen inidoneus seu minus sufficiens redditur ut deo per firmam perfecti amoris affectionem inhereat vigore caritatis deficiente. // **C**ontra istas cordis tui impuritates oportet tibi tribus ascensionibus successive ascendere. id est tribus virtutum gradibus proficere. Nam contra primam impuritatem ascendimus per timorem domini qui quasi violenter cor concutit et rumpit a noxijs inferiorum affectionibus et inhesionibus. // **C**ontra secundam impuritatem proficimus per spem. quia spes cor nostrum leuat et de celestibus ei gustum recuperat dando affectum celestia adipiscendi. // **C**ontra tertiam impuritatem. caritate ascendimus qua deo unimur et ei adheremus. Sed de his plenius per singula est dicendum.

De primo gradu huius ascensionis
qui est in timore quomodo videlicet
cor nostrum per timorem abstrahitur
a noxia affectione et inhesionem.

Capl. xvi.

Quoniam igitur cor tuum adeo concu-
piscenciarum illecebris incumbit.
ipsis ita affixum et impressum ut vix
possit auelli. fugens inde mel noxie
delectacionis et lac noxue refectio-
nis oportet ut amaritudine quadam hec re-
spergas. sicut solent femine puulos
ablactantes ubera sua respergere re-
bus quibusdam amaris. ut gustata
amaritudine auertant se ab uberum
dulcedine et tandem uberum obliui-
scantur. Ita oportet ut cor tuum timor
domini rebus amarissimis impleat Verbi
gracia. Plenus es mundi concupiscen-
tijs. carnalibus vicijs. toto desiderio
anxelas ad altum statum. ad gloriam mundi

Difficile est tibi carere tibi delicatis .
graue est tibi despici vilipendi ⁊ c .
Veniat timor dñi in cor tuū . respogat
omnes huiusmodi rerum dulcedines
quibusdā amaritudinibus . pponens
tibi et terrenis te et ostendens q̄ pro
ois mūdāna delectatio transit . quāq̄
magnam et inexplicabilem penam p
qualibet inordinata delectacōne quā
libet modita sis recepturus . quamq̄
seuere et terribiliter adueniet iustus
iudex super hys te puniturus . Hys et
similibus oportet cor tuum amaricari
ac timore concuti et terrore pturbari .
et ita violenter a suis delectatiomb⁹
donec earū obliuiscatur auelli . Itaq̄
noli negligere ex huiusmodi et simili
bus meditacōnibus facere quoddam
lixiuū . qd̄ licet sit amarum . est tamē
mirabiliter malorum humorum . id est
concupiscenciarum purgatiuum quo

pungas seu laues omnem delectationem mundi et facile eam respues et abominaberis . territus amaritudine qua eam punxisti . **V**t autē hoc genus lixiū qđ ex timore cōpunctio appellatur quociēs placuerit cōficere possis . ecce modum describimus conficiendi .

Quod cōpunctio q̄ ex timore nascitur varie et diuersimode in exeratio et meditacōne potest assumi . **Ca. xvij.**

Compunctio ex timore multiplicat nascitur . Primo cū quis peccata sua preterita ad memoriaz reducat et quantū deum offenderit quantāq; penam meruerit anxie recordatur . et inde tremens ac timens amarissime la crimatur . Secūdo cum quis defectus pprios passiones anime et desideria noxia adhuc in se et si non regnantia agitantiā tamen et vexantiā diligent

discutit. et q̄ tā parū in eis expugnān
dis p̄fiat eiulans et dolens recordat̄
Tercio cū quis peccatorū meminerit
q̄ post conuersionē suam p̄petrauit q̄
et si non sunt criminalia non tamen p̄
ea dubitet deū offendī cotidie et ideo
lugendo et timendo deplorat. **E**t de
hys tribus dictū est supra de tribus
discussionibus vel examinacōnibus.
Quarto cū homo cōsiderat q̄ iudicia
dei sunt inscrutabilia. et nescit homo
an sit dignus odio vel amore. et licet
sciat se penituisse nescit tamen an so
lo timōre p̄cussus an ex gracia infusa
p̄punctus et cōtritus et ita totus hor
tore concutitur nesciens et incertus
quid de eo fiet ī futuro an sit damnā
dus vel saluandus. **Q**uinto cū homo
breuitatem vite sue diligenter atten
dit et se adhuc tam parum profecisse
intelligit et inde timore succenditur

et intus compunctione irroratur.

Sexto cum districti examinis et futuri iudicii meminit quo iudex vnicuique iuxta opera sua redditurus adueniet. unde de peccata sua agnoscens expauescit.

Septimo cum homo magnitudinem et multitudinem penarum infernalium pretractat et cum se his dignum esse cognouerit vel cogitauerit multum incipit lugere et timere.

De utilitate compunctionis et quomodo cor purificat. Ca. xviii.

Nec si in corde tuo studiose ruminaueris et ex istis vel eorum aliquibus frequenter cor tuum repleueris omnia dulcia fient amara. tunc transeat mundus a corde tuo et concupiscentia eius. scilicet et concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum inde euanescent nullamque

[D III]

foris senties amaritudinē huius modi
amaritudine interius adimpletus Et
ita cor tuū incipiet omnē dulcedinem
mundi affectionē et adhesionē respu
ere siue sit gloria mundi vel honor vel
fauor popularis . gulam et luxuriam
penitus abhominari Verū vt in pmp
to habeas hoc genus cōpunctionis cō
ficere . ecce sicut modum descripsim⁹
conficiendi sic ponamus et artem mā
teriam vnde cōficiatur colligendi .

Generalis modus ad formandum
meditacōnes de morte . " Ca . xix .

Meditare igitur homo et ab ocul
tuis nunq̄ recedat q̄ post modi
cum sis ab hac vita in aliam ignotam
regionem transiturus . et omnes res
mundi gloriā et honorem et quecūq̄
alia in q̄bus in hoc mundo delectaris
hic sis relicturus Omni em̄ hora omni
die finē et vltimē hōre tue appinquas ;

Scrutare igitur et quantū potes in te
interdū affectum transforma hoīs mo
rientis et forma in te et meditatione
tua quasi statim moriturus esses et iā
sit presens qđ sine dubitacōne adhuc
tibi presens erit. **V**ide igitur sic affec
tatus quantus tibi dolor inest. q̄tus
cōscientie remorsus et intus clamor
de malis delectacōibus tuis. q̄tum
dolebis q̄ te nō emendasti et a delec
tatiombus te nō auulxisti. q̄ dei p̄cep
ta transgressus es. **N**am in illa hora
videbis qđ meruisti et quid cōmisisti
// **A**dduc ante oculos singulas delecta
cōnes. vide singula vicia et passiōes
quibus modo dulatē delectaris. **C**o
gita q̄ amarum erit tibi tunc a delec
tatiombus separi et quantū dolebis
q̄ viuens nō fuisti cōcupiscencys mor
tuus. **D**einde cogita et forma in te ta
lem affectum vt si anima tua statim

deberet exire quam libenter omnē delectacōnem relinqueris q̄ gratanter omnē laborem et penitenciam arripes et si vitā posses obtinere. **Cogita** deinde in illa hora quaz breue videbit tibi omne tempus vite tue et delectationū tuarum. **Tunc** videbis totū tempus tuum transisse quasi somnū vel sicut vmbraz. maxime cum ppendis instate eternitatem q̄ nunq̄ finietur. **¶** Deinde cogita quantus tibi erit dolor. q̄ p tam minima delectacōne brevissimū temporis amisisti delicias leticiam et gloriam sempiternam. **Cogita** etiā q̄ omnes iste delectationes nihil tibi tunc amplius conferent q̄ q̄ amarā mortē facient amariorē. **Tanto** enī difficilius hinc separaberis quāto pluribus rebus inordinatis concupiscētijs fueris alligatus. **¶** Unde sapiens. **O** mors quā amara est memoria tua

hominis sano et pacem habenti in sub
stantia sua. **C**um autem talem affectum
in te formatum et cordi tuo impressum
senseris tunc prede ulterius cogitas
quod illa hora certissime veniet et est tibi
inevitabilis. **O**mnes enim homines mo
riuntur et mille generationes a princi
pio seculi pretereunt ita et tu sequeris.
Deinde cogita quod illam horam determi
nate prescire non poteris sed im
pulsu veniet. forte hoc anno. forte hoc mense
forte hac septimana. quia sicut fur ita
in nocte veniet quando nihil de hoc co
gitabis sed multa te acturum cogita
bas. **N**on nunquam etiam ut eo plus
timor concupiscentias tuas excruciet
et expurget reuolue ordinem quo ad
mortem deuenies. **S**iquidem mortem
ut communiter preceedit infirmitas gra
uissima. **C**ogita quanta hoc erit infir
mitas quam grauis debilitas quando

cor tuum pre nimio dolore rumpetur
Cogita quō tunc erit cor tuū depres-
sum ac si totum mundū super se conti-
neret . tum ppter infirmitatis magni-
tudinē . tum ppter naturalis inclinati-
onis esse suum appetentis mirabilem
horrorem . tum ppter timorem de pec-
catis et de futuro iudicio et sic tandem
sequitur mors . **I**tē aliquando ppone
oculis tuis imaginē alicuius hoīs mori-
entis et diligenter respice formā mo-
dum et ordinem quibus ad mortem
deuenit . Rigescit totum corpus . oīa
membra rigescūt oculi versantur ⁊ c̄
Deinde cogita qualiter demones ad-
uenient expectantes sicut rugientes
preparati ad escam si quō de suo in aīa
potuerint inuenire . et q̄liter immūdi
spiritus anime egredienti obuiabūt
querētes in ea opera sua vt secum eā
trahant ad infernū profunda . **D**eince

cogita qualiter aia de corpore egressa
statim ante tribunal iudicis statuitur
iam tunc sententiā receptura q̄ ex hoc
tunc vsq; in secula non mutabitur *

Deinde sequere funus ad sepulturam
et vide quomō caro misera ppter quā
tantope quesiuit delectationes terre
traditur et vermibus esca paratur et
traditur ppetue obliuioni. Ex istis et
similibus bene considerabis q; gaudiū
et delectatio mundi sit instar puncti.
transit sicut vmbra et q; homo sit hic
velut hospes noctis vnius. Ecōtrario
non nunq̄ debes tibi affectum assumē
iusti viri morientis et ad mortē bene
dispositi. cogitando q; letus talis exit
qui prius penituit et se a delectationi
bus purgauit et nihil hic viciose dilex
it & sic de singulis.

Generales meditationes de extre
mo iudicio quib; homo poterit sibi in

auterè timorem. Capl. xx.

Deinde oculum mentalem verte
ad extremū iudicium vt ex eius
memoria amarissima amarescant om
nia dulcia. Cogita igitur quantus ti
mor quantus clamor quantaq; fiet ā
miratio cum tuba archangelica sonue
rit. cum fulgura terribiliter splendes
cēt. tonitrua mugient. cum ad terrē
dum peccatores sol obscurabitur et
luna non dabit lumen suum. Cogita
quid cordis tunc habebit peccator.
Cogita qualiter tūc vniuersi mortui
resurgent tractantes vnusquisq; scā
quid boni egit vel mali. et boni quidē
cum ineffabili leticia expectabunt iu
dicem. Iniusti autē indicibili terrore
timebunt de aduētū et facie iudicis
dicentes **M**ontes cadite super nos ⁊
operite nos a facie iudicis. tempus
enim abiit et recessit. non est quo

eant et emant oleum meritorum.

Egredere deinde et specularando occurre et vide iudicem remittentem cum potestate magna cum senioribus populi. comitantibus angelis vniuersis et sanctis. Deinde reuolue amarum illud diuorcium cum separatur oues ab edis. Et nunc quidem sunt duo in domo vna in mola vna. sed tunc vnus assumetur et vnus relinquetur nunquam amodo coniungendi. Transforma in te affectum eorum qui a sinistris sunt quibus dicitur **I**te maledicti in ignem et quomodo lamentantur dicentes **E**cce hi sunt quos aliquando habuimus in derisum. quantus eis dolor. quatus luctus. Deinde assume affectum eorum qui a dextris sunt quanto repleti sunt gaudio quod pro tam modicis laboribus et naupmia meruerunt **C**ogita quod districte fiet ibi examinatio operum locutionum

et meditationū et malarū affectionū.
omnia ibi nuda erunt et apta etiam
q̄ hic fuerunt palliata Nam iherusalē
scrutabitur in lucernis et inueniētur
nonnulli babiloni qui cives putabant
fore iherusalē. Testis erit ibi diabolus
qui ostendet nobis peccatū qd̄ cōmi
simus. tempus quando. et locum vbi
peccauius et dicet Equissime iudex
iudica hunc esse meū ob culpam qui
tuus esse noluit ppter supbiam. Accu
sabit ppria cōsciencia sed et sancti an
geli accusabunt. Ibi christus insignia
passionis sue ostendet et malis benefi
cia incarnacōnis imperabit eo qd̄ ea
contempserunt et ingrati fuerunt.
Deinde p̄fert iudex sentēciam diffini
tiuam a q̄ nullus potest appellare nullus
cōtradicere. nullus subterfugere. nullus
se defendere valebit. Cogita qd̄ ama
ritudinis quid doloris quid horrois

contineat sententia illa. **Ite** maledicti
Cogita quid dulcedinis quid ammirati
onis et gaudij habeat vox illa **Venite**
benedicti. **Interdum** etiam cogita de
particulari tuo iudicio et forma medita
cones ex premissis suo modo.

Qualiter homo p memoriam pena
rum infernalium timorem acquirat et
conpunctionem. // **Ca. xxi.**

Demde verte oculos ad regione
damnatorum et carcerum miserorum
diligenter scrutans quod ibi agantur. quod
lis sit illa mansio et quis locus **Quia**
autem mens nostra caeca melius per visi
bilia et sensibilia ducitur ad noticiam
inuisibiliu. ideo ut illas penas melius
sentias potes tibi assumere similitudines
a sanctis super hoc in scripturis politas
Aspice igitur infernum chaos horribiliss
simu locu subterraneu et profundissimu
totumque tenebrosu. puteum profun

diffinium et totaliter ignitum. forna
cem totam incensam et terribiliter fla
mantem. ciuitate magnam tenebrosam
obscuram totam incensam et ardente
plenam infiniti populi multitudine cla
mantibus vniuersis et miserabiles so
nitus dantibus et eiulatus pre dolore
et ardore et ex inuidia se mutuo mor
dentibus tanquam si canes rabidi simul
essent coniuncti. **Cogita** deinde penarum
acerbitate **Ibi** est calor nimis cui nosse
hic calor in nullo est comparabilis. **Ibi**
frigus intolerabile cui nullus frigus
mundi in aliqua comparatione potest
equari. **Et** ita cogita de singularum pe
narum intentionibus et cruciatibus.
Cogita de penarum multiplicitate **Ibi**
ignis inextinguibilis. habundans ar
dore carens tamen luce **Ibi** intolera
bile frigus. fetor pessimus tenebre
palpabiles ymes immortales **Ibi** est

pena in omni sensu in omni membro
Visus videbit lauales demonum faci
es mirabiliter suo terribili aspectu af
fligentes . **A**uditus nil aliud audit q̄
fletus planctus et ululatus et vocem
illam heu heu ve ve . vt quid fuim⁹ nati
vt quid a deo creati . vt quid nō peri
mus . maledictus de⁹ et maledicta tri
mitas q̄ nos creauit ad hanc penalita
tem **E**cce hoc est carmen quod ibi can
tant continens lamentacōnes et ve .

¶ Cogita de illa miserrima societate
demoniorum et crudelitate tortorum
quoniam sunt sine misericordia . in tor
quendo non fatiganē ad misericordiā
non cōmouētur sed penam omnibus
modis q̄bus poterunt augebunt **I**psi
insultant dicentes . **V**bi nunc glā vbi
voluptas vbi honor vbi altus status .
vbi diuicie immense . vbi potencia vbi
dignitas vbi prelatura vbi dominū

Quid nunc profunt omnia q̄ fuerunt
tam breuia tam cito transeuntia. **C**
ogita q̄ quis ibi plus in illis membris
punitur per q̄ amplius deliquit siue
in lingua siue in corde. **E**t quantū plus
quis se extulit et in delictis fuit tanto
plectet̄ ibi pena grauiori. **C**ogita etiā
de penis interiorib⁹ et maxime de pri
uacōne visionis diuine q̄ excedit oēm
penam aliā. **C**ogita q̄ sunt eternalit̄
anathematisati et eieci ab illa supna
et glorioſa ciuitate iherusalem nunq̄
illuc redituri. **C**ogita de verme consci
encie qui nunq̄ moriet̄. qui nō cessat.
clamat et affligit q̄ ppter tam modi
cū gaudium ad instar puncti ad illas
penas descenderunt. **I**tem cogita de
passiombus anime ire et inuidie qb⁹
affligunt̄. **N**am iracundia inuidia et c̄
maxime in ipsis regnant. **I**tē diligent̄
rumina penarū eternitatē q̄ omnibus

penis grauius affligit. penarum nullus
est finis. nulla ibi redemptio. Post mille
miliū annorum non appropinquat finis quia
nullus est finis. **H**is et similibus me-
ditationibus timorem domini accipies
et compunctionem salutarem conficiēs
ut sic affectiones tuas a rebus inferioribus
auellas. **O**portet autem te longo tempore
in his exercitiis immorari. et cum hu-
iusmodi meditationibus ac alijs virtu-
tis operibus maxime in remedijs vi-
tiorum de quibus postea dicitur ipsas
affectiones expurgare. alias ulterius
ascendere non possumus. **N**am quantum
affectiones carnales et terrenas abie-
cerimus tanto amplius spirituales adi-
ciemus. si parum parum. si multum
multum. **E**rgo a timore domini secundum
prophetam debemus persequi spiritum
salutis. **E**st enim initium sapientiae timor
domini et in ipso debemus nos studiose

exercere et cor nostrum purgare ut
ad caritatem possimus puenire **V**nde
sapiens **I**nciandi sunt a timore ut ad
caritatem pueniant. **V**ides ergo qua
congrue diuina scriptura puritatem
cordis fidei ascribit iuxta illud. **F**ide
purificans corda eorum eo quod timor qui
est primus effectus fidei euellit et extra
hit cor ab immundis affectionibus et vi
ciosis inquinamentis. **E**st igitur primus
gradus scede ascensionis qua tenditur
ad puritatem cordis fides vel timor qui
est eius effectus.

T De secundo gradu scede ascensionis que
fit per spem et desiderium celestium et spiri
tualium reorum quibus purgatur et sanat
homo a secunda impuritate cordis.

Capl. xiiij.

Sicut fides timore futuri iudicij
ac suppliciorum metu facit victorum
contagia declinare concupiscens quodam

modo medullitus omnia interiora et
extrahens ab inferiorum viciosa affec
tione et inhesionem. Ita consequenter
spes mentem nostram de huiusmodi
affectiombus auulsam sed non eleua
tam immo timoris pondere depressam
de presentibus auocat et ad superiora
eleuat et vniuersas corporis volupta
tes vel mundi vanitates celestium pre
miorum expectacōne cōtempnit inci
piens suspirare sursum et mente aspi
rare ad illud sublime gaudiū qđ spes
interius representauit. Igit̃ si cor tuum
iam ab infimis abstractū timore sense
ris noli iam stare noli te esse in tuto
putare. Si stare cepisti iam descēdisti
Siquidē cor tuū vacuum ab affectiōni
bus eē nō potest. si igit̃ sit noxijs vacu
atū impleat̃ celestibus et sc̃is affectio
nib⁹. aliquñ rursū descēdit. Vñ etiā cū
te in t̃ōre purgas expedit vt interdū

in spe respices . Sed multo aliter ad
spem ascendit qui diucus iam in timo
ris pfectu cor purgavit . Igitur cōtra
scdam cordis impuritatem q̄ in eo cōsi
stitit q̄ affectus tu⁹ adeo est cōcupiscē
cns infectus vel ex reliquis cōcupiscē
tiarum dep̄ssus et infirmus factus vt
non sapiant ei celestia ascenditur per
spem . Nam spes saporem eternorum
ingerit ⁊ affectum ad superiora resti
tuit Sicut igitur superius dictum fuit
q̄ homo per adhesionem cōmixtionē
siue affectionē inferiorum fit impur⁹ .
Ita per adhesionē et affectionē supe
riorum fit purus et acquiritur quedā
puritas cordis . id ē affect⁹ ad celestia
et spiritualia . et hoc fit per spem .
Igitur o homo imaginare super te lo
cum quendam totum quietum totum
purum et mūdum . Infra te vero locū
quendam totum turbulentum et in

continuo motu existentem et totum
turbidum et impurum te vero in me
dio consistentem. Quanto igitur descē
dis ad locum infra tanto magis effice
ris inquietus p cōcupiscencias. insta
bilis p varia desideria. impurus p im
mundas affectiones et p̄mixtionē im
mundoz. Quanto vero sup̄ ascendis
per iugem meditacōnem continuam
affectionem desiderium et spem et ce
lestium admixtionē tanto magis eris
quietus et stabilis. vnā illam deside
rans esse scz in atris iherusalem. tātō
etiam eris purior per meliorum te ad
mixtionem.

De cōpunctione p amorem q̄līter
se in ea exercēbit. // Ca. xxij.

Superius cum p timorem treme
factus cepisti coactus ascendere
medicinam quādam tibi dedimus ma
lorum humorum quib? ab ascensu im

pediebaris purgatiuam. Sed quia ad
huc infirmitas tibi ex huiusmodi hu-
moribus remansit et infectio gustus
vt minus possis ascendere quia minus
spiritualia sapis ideo ad sanitatem tu-
am recipe aliam medicinam de spe ve-
nie generatam videlicet cōpunctionē
ex amore. Nam si per spem desideras
ascendere in hac compunctione maxi-
me debes te exercere. Confiatur autē
huiusmodi compunctio precipue duo-
bus modis licet multis alijs modis
possit confici. Primo cum iam timore
et timoris horrore exatatus diu ascen-
disti multa bona opera et deuota ex-
eratia p̄fecisti et a noxijs concupiscen-
tijs fueris deprivat⁹ et adeo ascendisti
vt ad spem venias. Cumq; in spe ste-
teris tunc a longe videns iherusalem
celestem ciuitatem visionis pacis qđ
in timore non potuisti. Incipis sepe ad

eam respicere et eius ammirandam
pulchritudinem considerare . cuius il
lectus pulchritudine incipis suspirare
gemere et plorare q̄ adhuc sis tam
remotus a ipis q̄ dissolui et esse cum
christo clamans . **Quis liberabit me**
de corpore mortis huius . Itaq̄ consi
derans te adhuc ab illa superna iheru
salem longius peregrinari incipis dul
citer flere ac sepius deplorare q̄ non
poteris illac peruenire . " **Secundo**
nascitur hec cōpunctio cum studiose
in corde tuo ruminas et enumeras
beneficia dei q̄ tibi tam multa et tam
magno affectu dedit . **Incipis conside**
rare tuam ingratitudinem et quodā
interno desiderio incipis dilatari et
extendi in amorem dei tui q̄ tibi tan
ta contulit beneficia . Et hec est con
punctio pietatis nascens de fonte cari
tatis q̄ valet mirabiliter cōtra scōam

impuritatē cordis **V**t autē de pre-
missis duobus modis habeas unde te
possis ad hanc cōpunctionem facilius
inflāmare. sequitur mod⁹ quo possis
formare et erigere meditacōes tuas
de celesti beatitudine .

TGenerālis modus formandi medi-
tacōnes de regno celoz ad habendaz
cōpunctōnem et desiderium ad ipsum
obtinendum. Ca. xxiii.

Poteris autē de celesti illa p̄ria
similitudines sensibiles assumē a
sanctis p̄ nostra capacitate adinuen-
tas . Est igiē ciuitas illa gloriosissima
amplitudine et capacitate p̄maxima
ex auro mundissimo . gemmis q̄ p̄cio-
sissimis mirabiliter cōstructa . singule
eius porte sūt ex singulis margaritis
Est item campus speciosissim⁹ omnū
florum pulchritudine decorat⁹ **I**bi sp̄
est estas amemissima **I**bi odorū suauū

tas fragrantissima et omnium delectabilium copia Cogita et totis viribus te ipsum totum ad cogitandum recollige ut videas quantum sit gaudium deum per essentiam intueri summam et indivisibilem trinitatem mundo cordis oculo inspicere in qua relucet omnis pulchritudinis omnis dulcedinis omnisque bonitatis exemplar essentiale in qua visione omnia videbis omnia que velis scies. ex ea visione omni bonitate omni gaudio et leticia repleberis. In ea beatus eris et beatissima beatitudine que deus est perfruearis. Cogita quantum sit gaudium domino ihesu semper assistere et eius sanctissimam et gloriosissimam humanitatem semper aspicere. cum petrus videns eum transfiguratum optabat sic semper permanere. Quam magnum est gaudium videre illum in regno suo sublimem et gloriosum qui pro

nobis in hoc exilio quondam pauper
reuerat exul pariter et peregrinus .
Cogita quantum sit gaudium interesse
societati celestis curie quanta leticia
reginam celi matrem dei cum ceteris
virginibus intueri . quanta leticia et
exultatio interesse agminibus angelo
rum . letari cum patriarchis et aphe
tis apostolis martiribus et confessoribus
|| Cogita de dotibus corporis tui qui
bus ipsum corpus beatificabitur vide
licet de eius immortalitate impassibi
litate summa agilitate et gloriosissima
speciositate . **C**ogita de dotibus anime
quibus ipsa anima implebitur iam be
ata que sunt plenitudo sciencie quan
tum ad vim rationalem . repletio iusti
tie quantum ad vim concupiscibilem su
perfluencia leticie quantum ad vim
irascibilem . **C**ogita ex hys dotibus
principalibus quam multa alia magna

bona et ineffabilia consequeris vides
licet securitatem vt iam non timeas
eic . non timeas a carne sathana vel
mundo vna . **I**tem libertatem ad fa
ciendum quodcumq; volueris . **I**tem
voluptatem mundissimam et iocundis
simam in corpore et in anima . **I**tem
amicitiam amorem honorem cōcordi
am et perfectissimam caritatem . **E**t
breuiter omnia colligendo habebis
quicquid volueris et quicquid nolueris
non habebis .

Qualiter homo ex memoria bene
ficorum dei inflammetur ad deuocō
nem et accendatur ad cōpunctionem

// Capl. xxv.

Utrum vt maiorem habeas frou
ciam sperandi et futurā gloriā
optinendi debes nō nunq̄ signa dilec
tionis q̄ tibi dñs tu⁹ exhibuit studiose

reuoluē et eius beneficia diligentius
considerare et tali consideracōne accē
di quasi quibusdā stimulis ad reaman
dum. Cogita igitur primū q̄ sit mag
num signum dilectionis dei tui q̄ te q̄
toeans eum offendisti. toeans ad eū
terga vertisti. toeans ab eo recessisti.
toeans grauiissime peccasti. quoeans
reuerſi volebas ip̄e te suscepit. dolēti
peccata indulſit. emendantem et cor
rigentem adiuuūt. ¶ Dinumera bene
ficia naturalia q̄ tibi contulit si potes
Creauit te et esse dedit tibi ex nihilo.
Et esse pulchrum et speciosum sensibile
et uiuum quinq̄ sensibus decoratum
Dedit tibi pre ceteris creaturis inferi
oribus intellectū quo ceteris animan
tibus p̄emeres et deum tuū cognos
cere posses et veritatem ipsam intelli
gere. et huic intellectu tuo lumē vul
tus sui infudit et magnam claritatem

luminis naturalis dedit. Dedit tibi me-
moriam qua similiū rerum simulacra
reponeres donec alicuius tibi placeret
reminisci. Similiter dedit intellectum
possibilem vbi intelligibilium species
iterum occurrendas collocares. Fecit
animā tuam tante dignitatis tanteq;
nobilitatis vt nihil eam replere nihil
v̄ posset ipsi illabi nisi sancta et glōrio-
sissima trinitas vnus de⁹ ad cuius ima-
ginē et similitudinē te creauit. Quid
plura? Dedit solem vt luceret tibi p̄
diem. lunā vt tibi luminaret p̄ noctē.
omnēq; inferiorē creaturaz ad tuū fe-
cit obsequiū et ad tuū ministerium or-
dinauit. Deinde cogita de donis gra-
tie tibi collatis. Dedit em̄ tibi cōtricio-
nem et dolorē de peccatis et ab inius-
ticia reuocauit et iusticiam infudit qđ
est solius dei qđ tamē multis negauit.
Dedit et inspirauit voluntatem q̄ te

velles emendare. tempus et locum de-
dinauit ubi et quando te emendare
posses. et hec omnia multis te meliori-
bus non dedit. // Cogita de donis su-
perexcellencie q̄ tibi contulit videlicet
q̄ dedit tibi dilectissimum suum filium
Primo in incarnacōne. Nam p̄pter te
natus est. p̄pter te crucifixus est. de-
inde in altaris sacramēto in cibum et in
potum. Misit tibi spiritum sanctum in
signaculū acceptacōnis. in priuilegiū
amōris. in anulū desponsacōnis.
Ut autē te amplius ad amōrem deu-
cōnem et cōpunctionem pietatis ele-
ues cogita quā multa p̄pter salutem
tuam dominus ille magnus peregit.
Siquidez locutus est cum patribus ap-
paruit in figuris. loquebatur in p̄phe-
tis. eduxit de egipto. induxit in terrā
p̄missionis et infinita miracula et mi-
rabilia fecit **U**t quid autē fecit hec oīa

in illi desiderio et amore tuo ut tu celorum
regnum et eternam beatitudinem posses
promereri. ut in cognitione celestium
intellectum tuum illuminaret et affectus
ab infimis purgaret. Nec omnia spem
tuam et affectum sursum debent erigere
in amore dei tui. " Ut autem hee et si les
meditationes de beneficijs dei amplius
te moueant debes tenere hunc modum
et talem affectum formare in meditan-
do ut diligenter inquiras magnitudi-
nem et potentiam benefactoris tui qui
tibi hec omnia contulit. Nam est potes-
tissimus ut potes videre in rerum crea-
tione. Est sapientissimus ut apparet in
earum gubernatione et prouidentissima
dispositione. Unde pro magno debes
habere si quid quantumlibet modicum
tibi tribuerit. " Scdo debes aduertere
et cogitare quanta sollicitudine et qua
to desiderio. hec tibi beneficia tribuit.

Ab eterno hec tibi dare disposuit. ab
ab eterno predisposuit. Ab eterno de
te actualissime sine cessatione cogita
uit et tibi benefacere ab eterno preor
dinauit Sic fuit semper et est circa te
sollicitus sicut erga integram urbem
vel totum orbem. sic intendit tibi solli
citus p te acsi vacaret a ceteris. **T**er
cio omnia beneficia diuina generalit̄
humano generi collata ita tibi debes
assumere et attrahere acsi tibi soli fo
rēt collata. vt cogites **E**cce ppter me
totum mundū creauit et omnia in eo.
ppter me crucifixus est ⁊ c̄ **E**t istud nō
modicū ad amorem. caritatē et gra
titudinem te accendat et tantis benefi
cijs amplius obnoxium te reddet **S**ed
et teipsum debes attendere ⁊ mirare
q̄ tam vili tam indigno tam tepido
et tam ingrato tanta beneficia tāto
tribuit affectu et amore.

Incipit de tercio gradu huius ascē
sus qui est in caritate et puritate cor
dis. et in quo consistit iste ascensus.
et qualiter homo potest scire quando
venit ad istum gradum puritatis vel
caritatis // Ca. xxvi.

Remissis ascensionib⁹ et ascē
sionū gradibus versatur omnis
labor incipientium et proficientium et
hucusq; magnis laborib⁹ et multis do
loribus vigilis ieiunijs lectōnibus me
ditacōnibus opere manū alij q; de
uotis exercitijs et operibus pietatis
laborāt vt hic remant. Nec potest hic
ascēdere tepidus aut negligens vel re
missus. nō mollis aut piger. Siquidē
non est pui laboris in p̄ma ascensione
preteritā vitam dimittere plangere
et penitere et dignos fructus penitē
tie facere. Sed multo maioris laboris
vel saltem longioris est inueteratam

consuetudinem priorem vincere. in dē
dinatam affectionez et inclinacōnem
ad inferiora deserere immundiciā et
impuritatē et affectionem contractā
expurgare. appetitū gule extinguere.
luxuriam deprimere. iram suffocare.
supbiam debellare. et sic de alijs affec
cōibus viciosis q̄ omnia spectant ad
purgacōnem timōis **S**ed adhuc mul
toplus laboriosū vel saltē altior grad⁹
est deinde totā animā et affectiones
quātum ad hūnc gradum. p̄tinet ad
celestia erigere et p̄ spem ī celestib⁹
habitare **E**cce quanta et q̄ magna sit
inē ascensionē et ascensionē ascensio
inter timorē et spem quantū ad p̄sen
tem cōsideracōnem distancia ascēsus
et labor pueniendi. **S**ed qui hucusq̄
bene p̄fecerit iam vicinius puritati et
caritati p̄pinquat licet adhuc per ali
quos gradus eū ascendere oporteat.

Oportet em̄ q̄ longo et diuturno tpe
in istis duob⁹ gradib⁹ timoris et spei
ascendēdo et descendēdo se exerceat.
affectiones noxias supbiā irā gulā ⁊ c̄
conet̄ debellare. humilitatē. castitatē
ceterasq̄ vtutes quodāmo in naturā
transformando . " Sunt autē duo in
quib⁹ pfectio istius terci⁹ gradus puri
tatis et caritatis cōsistit. Primū q̄ hō
iam induit affectū virtutū. et ipsum
quodāmodo in naturā transformauit
ita q̄ vtutes operat̄ nō iam ex timore
pene coactus. nō ex spe remuneracō
nis attractus s̄ solo bonitatis affectu
indito delectatus et eodē affectu puri
tatis et caritatis ipsā maliciā et immū
diciā phorescit amore viz. et deside
rio vtutis interi⁹ habituato et iteriori
delectacōe vtutū. nec opat̄ iam ipas
vtutes reluctando oblectacōib⁹ imo
ipaz vtutū affectū medullit⁹ retinēs

quicquid illi virtutū affectui contra-
rium fuerit nō solum nō corde recipit
verum etiā summo detestatur horrore
Iste est qui operat bonū ppter bonū.
boni delectatus affectu. Nam qui supe-
rata impugnatione viciorū. pacis iam
securitate pfruitur et transit in ipsi⁹
virtutis affectum. iugem statū illi⁹
boni cuius iam totus est retentabit.
qz damno itime puritatis nihil credit
esse damnosi⁹. **R**ec em̄ carius ac preci-
osius quicq̄ presenti iudicat puritati
cui pena grauis est vel virtutū p̄micio-
sa transgressio. Huic nec reuerentia
humane p̄sencie quicq̄ adiciet hones-
tatis nec minuit solitudo sed ubiqz se
cum semp̄ qz circūferens arbitrum nō
solum actuū. sed etiam cogitationum
suarum cōscienciaz. nullā mentis reci-
pit impuritatem. **S**cōm est qd sicut
affectus virtutū est in eo habitatus

modo predicto ita affectus sit deo per
ardentem amorem unitus et ad diuine
voluntatis beneplacitum semper ex fer
uore paratus et in diuina speculacione
erectus. Siquidem ei adheret per feruendum
amorem et ad eius intuitum omne per
horret vitium et peccatum. eius amore
et intuitu zelo semper est accensus. ve
ritatem ubique zelat. feruet sapientie
studium. huic amica sanctitas vite et
morum disciplina. cuius mores erubescunt
iactantiam. abhorrent detractio
nem. inuidiam nesciunt. superbiam de
testantur omnem humanam gloriam non
solum fugiunt sed et fastidiunt et con
tempnunt. omnem in se carnis et cordis
impuritatem vehementissime abominantur
et persequuntur. omne demum tamquam na
turaliter et quod malum est respuunt et
quod bonum est amplectuntur. **Hic** est mons
pinguis in quem qui ascenderit ingre

diens et egrediens pascua inueniet.
Ingrediens intus in vi concupiscibili
inueniet gaudium in spiritu sancto
longanimitatem benignitatem model
tiam et c. **I**n itascibili fortitudine con
stantiam et pseueranciam pacenciam et c.
In intellectu sepe ultra se ascendit ad in
tuitum diuine speculacionis. licet p
speculum in enigmate. **F**oris egredi
tur et cognicoe et pulchritudine cre
aturarum in amorem accenditur cre
atoris. **C**ompara istum statum ad
illum de quo superius fuit dictum adaz
fuisse constitutum. et vide quantum iste
ab illo distat. **H**ic est status pfectio
nis. hic est mons puritatis et pfectus
ascensus pfectonis vere caritatis **Q**ui
potest ascēdere ascendat. qui potest
capere capiat. sed decedant segnes
laborem fugientes. **Q**uāuis hic status
pfectionis nisi dei speciali gratia a ne

mine acquiri^r. gratia tamē dormienti
bus negligentib⁹ et nō cooperantib⁹
non datur. ergo Milicie species amor
est discedite segnes . successiue tamē
possunt reperere et diuinis exercitijs
appropinquare .

De tribus gradibus ascendendi cō
tra tertiam impuritatem quib⁹ homo
successiue disponē vt deo perfectius
possit inherere . // Capl. xxvij .

Sed quia superius dictum fuit .
quia tertia impuritas cordis cō
sistit in quadam inhabilitate et imdo
neitate adherendi deo et cognoscēdi
di eum . Vnde etiam affectibus iam
purgatis et spe recepta forsitan non
tamen semp homo est idoneus et ha
bilis deo adherendi et in ipso quiescē
di per affectum . cum tamen hoc vnū
eē dixim⁹ in quo altior gōus puritatis
et caritatis p̄sistit . Ideo dicendū quō

homo successiue ascendēdo fiat ad hoc idoneus vt sic fiat pleni⁹ purus qui terciā expurgat impuritatem. **V**nde iterum oportet te nouas ascensiones in corde disponere quib⁹ discas et af suescas iugiter deo p caritatem adhe rere. **P**ro quibus ascensionib⁹ dispo nendis scire debes. q̄ christus ihesus deus et homo dei et hominū mediator ipse est via per quā ad diuinitatis no ticiam simul et amorē debes ascendē scdm Augustinū vii. cōfessio. **A**d hoc em̄ precipue christus carnē assumpsit vt qui deum spiritualiter intellegere nō potuim⁹ per christum verbū caro factum ascenderemus ad noticiam et amorem spiritualem. **I**n xpi ergo vita et morte constitue tibi triplicem ascensionem per deuota exercitia. **P**rima ascensio sit vt affectu quodaz dula et desiderio cordiali li et quodā

modo carnali adherere christo . comi
teris christū iugiter circa christi vitā
et mortem affectatus et eius pñcia et
recoꝛdatione in tuis exercitijs delec
tatus **I**n hac prima ascensione vel pri
mo affectu potes diuersimode variare
tuū exercitium sicut christum in vita
multi diuersimode affectati et varijs
intencōibus sequebantur . **A**postoli
em̄ primo sequebantur eum sola eius
pñcia corpali delectati eius colloquio
recreati . eius dulcediē et affabilitate
allecti . **E**t tu eciam primo hoc modo
sequere christum esto in eius comita
tu . **C**ogita quā fuerit eius presentia
dulcis **C**ogita corporis elegantiam et
speciositatem . **N**am speciosus forma
p̄ filijs hominū . **A**ttende suaves eius
sermōnes et dulcissimam doctrinam
et attende modum quo christus se in
oibus habuit q̄ dulciter et benigne

verba illa melliflua ptulit. Attende
modum quo interius se habuit. quia
ab intra mitis benignus et suavis. **¶**
Attende incensum maturum aspectu
venustum. Cogita in christo profun
dissimam sapientiam in corde. venus
tissimam eloquentiam in ore. optimam
morum disposicionem in exteriori com
posicione. Hoc modo apostoli seque
bantur. **¶** Alij quida sequebantur vt
eorum christus sanaret infirmitates.
Sequere et tu eum interdum hoc mo
et humiliter pstratus adora eum di
cens. Domine si vis potes me munda
re. vel Ihesu fili dauid miserere mei.
¶ Quidam sequebantur eum ppter mi
racula eius. Et tu mirare potentiam
eius in miraculis. Naturam mutat ele
menta comutat demones fugat om
nemq infirmitatem sanat. Ex hys
discce eum esse deum qui nature suos

effectus in pmo eis in dicit naturales
salua sibi semp obedientia in omnib9
eciam ad effectus supnaturales pou
cendos . Et similibus modis potes va
riare exercitium et affectum in primo
ascensu Sed scias q licet hec exerci
tatio in se spiritali satis vtilis sit scz
occupare se circa mores et gestus ihe
su christi dñi nostri tamen quantū ad
ascensū ad christi amorem nō sufficit
imo de p se parum pdest Quid pfuit
inde pilato herodi vel phariseis q xp̄i
mores vel gestus aut p̄senciā corpale
viderunt qui eum imitari noluerunt
Igit̄ termin9 huius p̄me ascensionis
scdm **Bern.** sup cātica . erit ē vt sicut
apostoli hoc affectu tracti om̄ia mūdi
diuicias ⁊ c̄ relinquerunt ita et tu in
isto gradu perseuerabis vt cor tuum
illa suauitas occupet ⁊ totum sibi ab
amore vniuerse carnis ac carnalis

illecebre vendicat. id est breuiter homo
cor suum in tali exercitio debet exte-
dere in affectum et amorem humani-
tatis christi ut omnis affectus suus et
appetitus ad dulcedinem humanitatis
christi transferatur. **S**cds ascensus
per vitam et passionem christi est iam
aliquantulum altius ascendere et non
solum circa christi humanitatem se exer-
cere. sed ut **B**erardus dicit in homine
christo deum inuenire licet non deum
nudum neque nudum hominem sed xpm
deum pariter et hominem comprehen-
dere christumque ut deum pariter et
hominem diligere diligere et adora-
re. **M**ultum quidem fructum in ex-
ercitio confert circa vitam et passionem
christi domini si quociens legis vel co-
gitas christum hoc vel illud fecisse vel
sustinuisse talem tibi conceptum de
christo poteris formare ut tibi lucide

deum et hominē representet. id ē vnā
p̄sonam significet q̄ simul est de⁹ et hō
vt quicquid legis vel cogitas christū
fecisse siue in mortuis suscitandis siue
in miraculis faciendis hominem fecisse
christum nō dubites. quicquid xpm
legis sustinuisse siue in manuū perfo
racōne et pedum conclaucōne. deū
credas indubitāter sustinuisse. et hoc
p̄pter p̄sone vnitatem in q̄ diuinitas
et huāntas sine naturaz p̄mixtione
substiterūt. et hoc credit quilibet ve
rus christian⁹. sed quāto lucidius cō
cipit deuotus tanto in christi vita pas
sione et miraculis p̄nguior erit affec
tus **S**i christum hominē cogitas inde
tibi dulcis affectio et magna fiducia.
qz homo mitissimus benignissim⁹ nobi
lissimus suauissimus totus decorus gra
tiosus et formosus **I**nde tibi fiducia ac
cedendi adorandi et facili⁹ concept⁹

Ram facilior est nobis huānitatis noti-
cia vtputa menti impressa q̄ dei a mē-
te remotissima. Sed si xpm̄ deum cogi-
tas. inde tibi omnia verba facta mira-
cula gestus magis apparent metuēda
terrenda horrenda et ammiranda Et
sic si utrūq; in christo intelligis et cō-
cipis magna ē nascetur deuotio amor
et fiducia. Et rurſū timor et reuerētia
¶ Tercius ascensus est iam p̄ humani-
tatem christi ad spirituale affectuz
assurgere et iam ipsum deum p̄ specu-
lum in emigmate mentalib⁹ oculis in-
tueri et sic ex huānitate ad noticiā et
amorem diuinitatis peruenire. Et hic
maxime abiicitur tercia mentis impuri-
tas p̄ adhesionem dei Et p̄ huiusmodi
mentis intuitum et adhesionē et tran-
sformacōnem incipit quodāmodo hō
vnus spūs cum deo fieri et extra seip-
sum transgredi et ip̄am veritatē intu-

eri et ad v̄monē et adhesionem abili
tari **Vñ Aug⁹ . vii . confes .** Jam inq̄t
admonitus redire ad meip̄m intraui
ad itina mea duce te et pot ui quomā
factus es adiutor meus . et vidi quali
cumq; oculo anime mee super eundē
oculum anime mee sup mentem meā
lucē domini incōmutabilem nō hanc
vulgarem et cōspiciam omni carni .
nec quasi ex eodem genere grandior
erat tamq̄ si ista multo multo q; cla
rius claresceret totumq; occuparet
magnitudine non hoc illa erat s̄ aliud
aliō valde ab istis **Qui nouit veritatē**
nouit eam et qui nouit eam nouit et̄
nitatem . caritas nouit eam **O eterna**
veritas et vera caritas et cara eterni
tas tu es deus meus tibi suspiro die ac
nocte . **Eccē hic est vltimus ascensus**
in hac peregrinacōne donec ascenda
mus ad dei essencialem visionem .

Seo caueat hic bestia ne tetigerit mō
tem hunc. caueat impurus ad huc ne
appriet. Nam bestia q̄ tetigerit montē
ipsa lapidabitur. Vt etiam circa has
ascensiones modum habeas te exerci
tandi etiam hic sicut et in p̄cedētibus
generalem modū meditando de vita
et passione christi curauim⁹ anotare

¶ De figuris p̄phetis et scripturis
circa incarnacōnem xpi. Ca. xxviii

Quia opus nostre redempcōnis
versatur materia totius diuine
scripture et omnia in scriptura ad ip
sum referūtur. Ipsum futurum testa
mentum vetus p̄nunciat. ipsum factū
et impletum nouū clarius demōstrat
Cogita igitur q̄ multa in figuris ges
tis factis oraculis apparitiombus p̄ re
ges p̄phetas sacerdotes ipsum opus p̄
cesserunt. et ex hoc intellige magntu
dinē hui⁹ opis qd̄ exigit gratitudinē

Cogita tuam ingratitude[m] et inaf-
fectione[m] respectu desiderij antiquoꝝ .
Pertracta antiquoꝝ desideriu[m] Virare
tuam et multoꝝ circa hoc opus tepi-
ditatem .

De annu[n]ciatione d[omi]nica . Ca . xxix .

Qu[m] premissas figuras implendi
remisset plenitudo t[em]poris et xp[ist]o
desiderium patrum implere placuisset
missus est angelus gabriel qui virgini
nunciaret dominu[m] incarnandum **V**ic
exulta iam patru[m] desideria et preceden-
tia oracula impleri . **A**ttende angeli re-
uerencia[m] ad mariam **V**irare dei humi-
liacionem . **C**onsidera virginis exaltati-
onem . **R**ota marie humilitatem casti-
tatem aliasq[ue] virtutes **R**ota eiusdem
iam leticiam exultacionem et iocunda[m]
deuocione[m] **N**ec obliuiscere ministerij
q[uo]d exhibuit elizabeth .

Vita christi sub compendio vsq[ue]

ad cenam . Capl . xxx .

DE hinc dei fili⁹ cuius magnitudi
nis non est finis factus est pius
infantulus . **C**ogita q̄ deus paruulus
vagit et lacrimatus est in presepio .
Attende hic paupertatem . **R**ota humili
tatem . **A**ngeloz mirare concursum .
Pastoz intuerere excurias . **A**ngeloz
et pastozum ausculta colloquium .
Vide ioseph stupentem . **A**spice maria
iubilantem . **R**ota faciem et disposicio
nem pulcherrimi pueri Sed et attēde
paruuli magnitudinem interiorē .
Mirare sapienciā et reuerenter oscu
lare presepe pueri . **O**ctauo die arcua
ditur et **I**hesus vocatur . **A**ttende q̄
sine peccato assūpsit peccati remediū
Compatere q̄ tam tener puer leditur
et fundit p̄ te sanguinem . **C**onsidera
quomodo lacrimat̄ exterius interius
homini cōpatebatur . **C**ogita de vultu

agnitio
de puo
aulus
tepio
a humi
auctum
ngeloz
um
maia
spico
et tede
nem
tre ofeu
e arca
ande q
mediu
e lobit
dificca
mtrius
ca q dolo

nomine ihesus . **S**ume exemplum teip
sum arcumadēdi . // **A**pparens deinde
Stella fulgida magos duxit ad christū
Cogita magoz deuocōnem et sequē
eos . et deuotissime offer cū eis christo
quicquid habes id est animam tuam
Considera quantā vilitatem et pang
tatem magi inuenerunt nec christus
aliter se disposuit ppter magorum ad
uentum . **R**ota hic triplex testimoniu
de christo nato . stelle . magozū . et iude
ozum . perhibentium testimonium de
christo vt ne vacilles in fide . **M**aria
deinde christum obtulit et oblacōne
pauperū redemit quasi primogenitū .
Cogita marie . anne . simeonis . et io
seph pcessionem . et deuotus occurre
vel aspice . et attende dulce colloquiū
et magnam deuocōnem . **A**ttonde xpi
simul et marie matris humilitatem .

¶ Christus adhuc puulus fugatus ab
herode. Attende christi patientiam et
disce pati. Sequere peregrinantes attē
de colloquentes. in omnib⁹ disce pau
pertatē et humilitatē. **A** duodecimo
autē anno vsq; ad tricesimū ipse rex
glorie ī populo absconditus latitabat.
non docebat nec mirabilia faciebat. si
dum tam diu tacuit. tacendo maxime
docuit et nihil faciendo maximū qđ
egit. docens te non cito ad docēdum
surgere nisi sedēdo prius et humilian
do. **T**ricesimo vero anno a iohanne
baptizatur. **C**ogita iohannis reueren
tiam q̄liter ad christi tactum tremuit
Cogita christi humilitatē q̄ se iohannī
subiecit. et omnē iusticiam id ē pfectā
humilitatem impleuit. **R**ota qualiter
hic se tota trinitas psonarū ostendit
qualiter pater christū ad predicandū
misit dicens ipsum audite & c.

¶ De hinc quadraginta diebus et q̄
draginta noctibus in heremo ieiunās
postea temptatur a sathana. **Cogita**
christi in heremo cōuersationē. quid
ibi fecit. de deuota eius oracōne et cō
templacōne **Rota** ibi eius humilitatē
quia fuit cum bestijs scdm̄ **Marcum**.
Cogita mirandam christi patientiam
a demone portatur et sustinet **Cogita**
quā sapienter sathane restitit. et tibi
exemplum cōtulit resistendi. **Mirare**
eius dignitatē. quia angeli ministra
bant ei. **Ex** tunc quosdam abiectos
eligens piscatores cū eisdem predicatī
onis gladio cepit totū mūdum debel
lare. **Rota** eius cōmunē vitam cum
apostolis **Rota** eius dulcem cōuersati
onem. **Considera** secretum eoz collo
quiū in domo in via. **Vide** quomodo
ipse inter eos est sicut qui ministrat.
cū eis comedit vna mensa et scutella.

non habet priuilegium ꝛc. **E**x tunc
deinceps visus est sup terram et cum
hominibus cōuersatus. **S**iquidē inter
homines ambulans et vbiqꝫ verbum
dei seminans multa miracula q̄ nisi a
deo fieri nō potuerunt fecit. cecis visu
surdis auditum restituit. demones fu-
gauit. leprosos mundauit. breuiter
omnes sanauit et tot miracula fecit q̄
vix scribi possunt. **O**rantibus peccata
indulsiit. **V**biqꝫ p̄dicabat. **P**arabolas
misticas p̄ponebat. in quaz vna pal-
tozem se dixit ad ouem p̄ditam red-
cendam aduenisse. **N**ota hic et atten-
de quomodo frequenter sequebatur
christū multitudo maxima non nunqꝫ
quatuor milia vel quinqꝫ milia etiam
vsqꝫ ad heremū. **S**equē et tu et esto
circa ihesum vt verba eius audias. fa-
ciem christi et apostolorum inspicias
et colloquia et miracula videas.

Volens autem hostiam offerre ppter
quā venerat vt se agnum vtz pascha
lem ostendēt. quinta die ante pascha
allatum a discipulis a sellum celi terre
qz domín⁹ ascendit. magnoqz trium
pho et laudum p̄conys pueris hebre
orum clamantibus osanna in excelsis
iherusalem sanctam ingreditur. **N**ota
asinacōnis regis christi humilitatē.
quomodo sedet quomō ornatus qua
lem habuit regiam familiam. **C**erne
ihesum iherusalem cū appropinquaret
et videret lacrimantem et desilentem
magis autē animam peccatricem.

De Cena domini. Ca. xxxi.

Quoniam autē iam tps paciēdi eius in
staret ipse q̄ suos semp dilexerat
vsqz in finē dilexit eos. **S**iquidēz tran
siturus ex hōc mūdo cenā fecit magnā.

mirabilem plenam misteris et graui
dam sacramentis ad quam inuitauit
apostolos. **D**esiderio inquit desideauit
hoc pascha manducare uobiscum. **I**n
qua cena multa mirabilia fecit. immo
mirabilium omnium suorum quoddam
memoriale et compendium instituit
dans escam timentibus se in memoria
mirabilium suorum. **H**oc inquitens fa-
cite in mea comemoracionem **I**ero⁹.
Hanc ultimam nobis memoriā reliquit.
quēadmodū si quis peregre proficiscens
aliquod pignus ei quem diligit relin-
quat ut quocenscumq; uiderit possit
eius beneficia et amicitias comemorari.
quem si ille perfecte dilexit sine ingenti
desiderio uel fletu illud uidere non potest.
ideoq; saluator hoc tradidit sacramen-
tum ut semper comemoremur quia
pro nobis mortuus est. **H**oc igitur cum
accipimus a sacerdotibus comemore-

mur q̄ corpus et sanguis christi est.
vt non simus ingrati tantis beneficijs
¶ Sunt autem in hac cena multa tibi
omni deuocōne et reuerēcia reuoluē
da omniq̄ pietate colenda **M**editaē
igitur quomodo in hac cena ipse dñs
magnus et laudabil' nimis pedes dis
cipulorum et sui traditoris lauit incli
nans se vsq̄ ad terraz et precingens
se lintho vt nos instrueret sue humi
litis exemplo. **C**ogita modum quō
christus in hac lotionē se habuit exte
rius et interius qz exterius humilime
et diligentissime lauit. **I**nterius sūma
humilitate et deuocōne opus suū pfe
cit. **R**espice p̄ssimum magistrum et
dñm sedentem ad mensam vnā et co
medentem ex scutella vna cū discipul'
Cogita quā habundanter christus in
hac cena refecit discipulorum corda
infundens doctrinarū fluentia. **D**emiq̄

sermonē ipsius fecit singulis vobis igni-
tis quasi amoris facibus scintillantem
quē iohannes euangelista ceteris acu-
tius videns et altius volans solus copi-
ose descripsit. Cogita qualiter agnū
tipicum comedit et tibi quomodo ver-
agnum et eucaristie sacramentū mā-
ducare debeas figurauit. // Sed sup-
hec omnia mentalibus oculis et deuo-
tissimis desiderijs semper recogitare
et ad cor tuum reducere debes ipsum
excellentissimū sacramentorum qđ ibi
instituit. Mirare christi largissimam
munificenciam et huius sacramenti p-
fundissimam dignitatē. At dum huius
dignissimi sacramēti facis memoriam
in mentem tibi remant omnia qđ xps
p te gessit in carne. Hoc enim est qđ
ait. Hoc quocenscūq; feceritis in mei
memoriam facite eorum scilicet qđ pro
te gessi in carne. qđ ppter te homo sū

factus ppter te amarissime et multa
passus . ppter te tandem crucifixus .
¶ Verum quia tibi per tot arduas et
difficiles ascensiones gradienti adhuc
multa restat via et magnus ascēsus
hic tibus est summe necessarius in hac
via qua gradiaris . **V**nde et nomen
sumpsit vt viaticum appelletur **B**erū
dus . **C**orpus christi egrois est medi
cina . peregrinantibus dieta . debiles
confortat . valentes delectat . languo
rem sanat . sanitatē seruat . fit homo
mansuetior ad correpcōnem paciētior
ad laborem ardentior ad amorem sa
gacior ad cautelam ad obediendum
promptior . ad gratiarum actionem
deuotior . **I**deo necesse est tibi vt fre
quentē te ad sacram huius sacramēti
prepares cōmunionem . **N**am sicut hic
tibus bene et digne susceptus mag
nam et multam cōfēt anime graciā

ita male dispositis maiorem infert culpam et mortem non sui culpa sed vicio recipientis. **S**unt enim frequentius effectus sacramentorum secundum dispositionem accipientium ut ad bonum vel ad malum cooperentur. **V**t autem ipsum digne possis suscipere in tribus te debes exercere ad huius sacramenti dignam susceptionem requisitis. quae sunt corporalis mundicia. puritas conscientiae. et deuotio actualis. **C**orporalis mundicia. interdum est de congruo. interdum vero est necessario requisita secundum quod corporalis immundicia est diuersa. et secundum quod habet variam causam et originem. **P**uritas autem conscientiae ipsa est tibi praecipue et ante omnia necessaria. **I**deoque ante reuerendi huius sacramenti summptionem maxime debes te ipsum secundum primam et secundam examinationem discutere modo superius

posito et sic ad contricōnem exercere
et ad cōpunctionem inflāmare vt scz
doleas de peccatis cōmissis corde ore et
opē. et insup de hys q̄ facere omisisti.
Ac deinde eo mō quo dictū est accede
confessorem et confitere peccata tua
p̄cipue grauiora sed et poteris confi
teri peccata tua notabilia cōmuniā et
ignorata. **T**ercio debes te exercere ad
actualē deuotionem q̄ vidēt in duob⁹
consistere vt ad sumpcōnem huius sa
cramenti scz timorem et reuerenciā
habeas. atq; insup actuali amore vni
us ad christū et desiderio mouearis
Igitur tibi timor inducat reuerenciā
adducens intermis obtutibus huius sa
cramenti p̄fundissimā dignitatem et
dignissimā et metuendam p̄funditatē
Itaq; vt reuerenciā huius sacramēti
et dignitatem intelligas et nō insensī
bilis sine timore accedas diligēter ad

uerte quis est quē sumis quis sis qui
sumis. **S**umis em̄ eum quē iohannes
baptista tangē tremescit. quē petr⁹
apostolorū princeps a se expulit p̄ for
midine ei nō audens p̄inquare dicēs
Eri a me domine q̄ homo peccator sū
Ip̄m quē sumpturus accedis adorant
dñationes. tremunt potestates. **I**pse
iste quē sumis erit iudex tuus et eius
tribunali iudicandus astabis **I**pse est
in cuius manus aīma tua hinc egressa
deuemet ab eo put meruit réceptura
Vide igitur quāta reuerencia debeas
accedere. **A**ttende q̄ nihil tantū deum
offendit quantū temeritas p̄sumptu
osa et irreuerencia inuerecunda. "
Cogita deinde tu quis es **C**erte homo
tepīdus negligēs viciōsus. **R**educ ad
memoriam qualis sis ex tribus exami
nacōnibus premissis. **C**ogita deinde
q̄ quīs mille annis te prepaueris nul

latēnis sufficiēs ad cōdignam sacra
menti huius sumpcōnem etiā si oīm
sanctorū meritis gauderes ⁊ angelorū
et hominū puritate floreres. **Q**uomō
igitur audeas accedere sine timore sine
reuerētia qui vix ad modicum tēpus
te in corde disponis preparare. **T**ime
ne dicatur. **E**cce tradentis manus me
cum est in mensa. si videlicet secundū
Bernardū susceptum christū tradis
vicis superbie inuidie et sic de singul
Time indignè suscipere ne iudicium
tibi manuces et bibas. **N**on tamen
sit hic timor tantus vt desiderium pe
nitus excludat et deuocōnem tollat.
Nam panis iste scdm Augustinū q̄rit
esuriem hōis interioris. **V**nde necesse
est te etiā habere desiderium et amo
rem. **M**ultis autem modis poteris
desiderium tuū inflāmare erga hui⁹
reuerendū sacramentū sumpcōnem.

b ij

Nonnunquā debet affectum tuū inflam-
mare amor vnionis christi vt christū
ad te sepius uenientem mentis affectu
et itimo possis cordis tuī desiderio am-
plexari. **N**onnunquā uero trahere debz
affectū tuū sanitatis interne desiderii
vt cum te uides cōcupiscencis et pas-
sionibus plenū et te ipsum in te deficē-
tem et perficere non ualentem tamq̃
medicū p̃ssimum ad te introducas
dñm ihesum. cuius nomen dicitur **I**he-
sus id ē saluator. **N**onnunquā debet ac-
cendere desiderium tuū conscientia de-
lictorum. **C**um em̄ sentis te grauibz
peccatis deum offendisse. atq; legis
christum hoc sacramentum in remissi-
onem peccatorum instituisse non est
mirum si ad ipsius inflammaris suscepti-
onem. **I**te debet trahere affectū tuū
amor et cōpassio pximorum vt sciz p̃
hanc hostiam possis succurrere uiuis

et defunctis et sic de multis similibus
II Pro maiori autē desiderio tuo inflā
mando et exercitando potes diligēte
ex vita christi reuoluē quomodo ipse
dolores et infirmitates oīm desideran
tium adorantium. et in se credentium
tulit et infirmitates oīm ipse portauit
Siquidez mulier accedens retro et hu
militer sed et cum fiducia tangens ei⁹
fimbriā est sanata. **P**eccatrix pedes
eius osculans est mūdāta **C**hananea
dum importune sequitur exaudita ē.
Leprosi accedentes curati sunt. **D**emo
niaci. paralytici et cuncta nature mon
stra dum accedunt et credunt salutē
consequuntur. **R**am virtus de illo exi
bat et sanabat omnes. **P**ublicani et
peccatores accedentes remā pmerenē
nec eorum cōuiuū despexit. **I**git̄ cū
feceris qđ in te est cū reuerentia et ti
more cū desiderio pariter et amore

h m

accede sperans de infinita dei pietate
Cum etiā ad huius sacramenti sumpti
onē disposueris te debes te in memo
ria passionis dominice diligentius ex
ercere. **I**nter predictos autem duos
affectus timoris scilicet et amoris fluc
tuat mens et exercitiū deuotorum. et
aliqui quidem magis ad eius sumpti
onem ardētī desiderio anhelant et fre
quētius accedunt. **A**li timore et reue
rentia huius sacramenti territi atten
dentes sacramēti dignitatem et ppriā
vilitatē periculum q̄ indigne sumen
tium magis se retrahunt et pre formi
dine ab eius sumpcōne se cupiūt elon
gari. **V**erum vterq̄ affectus recōmen
dandus est. et interdū ex desiderio ac
cedere. interdū ex reuerentia dimitte
laudabile est p loco et tempore opor
tunis. et scōm Augustinum. vniuscui
iusq̄ cōsciencie relinquendum est qđ

faciendū videtur. Vnū tamen oībus
indubitanter securū est vt scilicet nec
ex reuerentia desiderū et spem exclu
dam⁹ nec rursū ex spe et desiderio
relinquamus reuerentiā et timorem.
sed inter vtrumq; affectū mediū fluc
tuemus aliqñ plus de vno habentes
aliqñ plus de alio. Ait em̄ btūs Gre
gorius Nihil em̄ nobis securius q̄ sub
spe semp timere. Affectus tñ amoris
absolute loquēdo excellit. Sed qđ ab
solute est melius in casu fit et est mul
tis periculosius magis q; timendum.

De passione dñica et de tribus in
quibus homo debet se exercere circa
passionem xp̄i. // Capl. xxxij.

Quadam ad montem mirre. Et tu
homo deuote si montem mirre.
id ē amaritudinē penitencie p carnis
mortificacōnem vis arripere atq; p ti
more et spem ad montē ⁊ ascensionē

h m j

puritatis vis ascendere . nihil tibi vtilius quā vt non nunq̃ mirram primā de morte saluatoris tui studeas colligere **I**nde em̃ tibi mirra amara timoris p̃seruans a putrefactione viciose delectationis dum vides dñm tuum ascendisse montem mirre id ē montē caluarie vel magnitudinem pene p̃tē peccata tua sustinuisse **I**nde tibi non nunq̃ econtra spes et deuotio et vnguenta precō sissima timoris amoris gratitudinis cōpassionis et huiusmōi emanabunt . **I**gitur vt te labor nō terreat amaritudo non deiciat spes trahat . deuotio alliciat . gratitudo amor et cōpunctio cogant ascendere montem puritatis prius vade specularando ad xpm̃ qui non incōgrue potest dici mons mirre p̃pter amaritudinem pascas acerrime . **D**ebes autē primo ad ipsum ire . deuote passionem suam velut

intra primam viuaciter colligendo
et cordi tuo imprimēdo. **E**t hoc fit dū
christi passiōē circūspecte morose et
deuote ruminas . diligētē ad litteras
seu scdm sensum verborū speculari
Scdo debes ad christi passiōē tamq̄
intra ire et inde aliqua ad tuas vt
litteras trahere siue medianā contra
vulnera passiōū siue exēpla virtutū
Tercio debes ad ipsum ire et ex illa
intra prima mentem tuam ad deuoca
onem pungere et amorem inflāmare
et seipsum p̄mptum efficere ad oīm
tolerantiā tribulacōnum. **V**t autē
christi passiōem ad litteram deuote
relegere valeas et circūspecte diri
gere scire debes q̄ tal' meditatio pas
sionis dñice simpliciter ad litterā . id ē
simpliciter facta et gesta et penultima
tes christi in passiōe cōsiderare inax
ime inducat cōpassionem et deuocōez

ad christum ex cōpassione. // **V**t autē
melius passionem et deuocōnem ex
huiusmodi meditacōe elicias . debes
sūmope hoc qđ p̄us dictū est attendē
vt semp xpm̄ quo ludid⁹ poteris vnā
psonā capias quē deū et hominē esse
et fuisse non dubites . **C**um igit legis
xpm̄ talem penā sustinuisse vel sic et
sic respondisse vel tacuisse . cogita sp̄
et in cōceptu sic forma vt nomen **I**he
sus tibi deum et hominē representet et
sic xpm̄ deuotus et maiori reuerencia
aspicias multoq; amplius cōpateris .
Si em̄ humano affectu bruto animalī
compateris intense afflicto . quanto
magis cōpatereris christo si eum nō
solum vt hominē p̄issimum dulcissimū
mitissimū nobilissimū amantissimū gra
tiosum et decorū in cōceptu assumēs .
petum insup vt deum omnipotētem
metuendum . reuerendum . adorandū

creatorem et iudicē tuum mentis tue
oculis representares. **S**ecundo ut xp̄o
amplius compatiaris et penalitates
eius medullitus animā tuam gladio
doloris transuerberent debes xp̄m in
quīs pena cōstitutum nō solum respi
cere quasi exterius sūmo dolore afflic
tum. sed ecā sūmopere eum diligen
tissime interiūs cernē omni dolore re
pletū et absinthio vniuerse amaritu
dinis inebriatū. **P**rīmo igit̄ quocūq̄s
legis aliq̄ penalitatē vel aliq̄ obpro
briū christo illatum. non per illud ita
accipias christū passum et sustinuisse
sicut si alius aliquis homo per eandē
penā sustinūisset. sed indicibiliter alit̄
et āplius ultra omnē hominē. **C**uius
causas debes in corde diligenter col
ligere qm̄ sunt multū ad cōpassionē
motiue. **I**gitur notū est tantū p̄scise
vniquēq̄ aliq̄ pena sensibili torqueri

et affligi quātoplus aliquis sensuum
illam penam tamq̄ sibi incōuentē
sentit **S**ed et iterum non est dubium
sensus alicuius hominis tantoplus et
titius penam sentire et ex eadē rōq̄ri
quāto sensus illius hominis fuerint vi
uacōres **X**p̄s autem natura viuacissi
mus et cōplexionis dignitate nobilis
simus extitit ideo maximam sustinuit
penalitatē ultra quēuis aliū hominē.
Vide ergo si est aliquis dolor similis
sicut dolor eius **C**ogita ergo si tibi vel
alteri tenero homini itolerabilis esset
pena caput spinis p̄forari. totum cor
pus acerrime flagellari et quāto ma
gis ihesu christo homi et deo fuit illa
pena grauius in natura sua nobili
et delicata. **S**c̄do christus paciebatur
tantū quantū voluit **N**am sc̄dm euan
gelistam ihesus turbauit seipsum non
passio sed ipse seipsum **I**tem oblatus

est qz voluit. Sed qz christus passionē
suam assumpsit pro satisfactione origi-
nalis criminis qđ tantum fuit vt totū
genus humanū iusticia originali sp olī-
aret et ipsam naturaz inficeret et etē-
na beatitudine spoliaret. et itē assūp-
sit passionem et mortem vt ipse esset
hostia sufficiens p omnibus hominib⁹.
et quia dei pfecta sunt opera. videt̃
omnino qz christus assumpsit mortē
amarissimā. Vnde Jeremias. **O**vos
omnes qui transitis p viam videte si
est dolor similis sicut dolor meus. ac si
dicēt nequaquā. immo dicūt doctores
qz dolor eius et passio fuit adeo acer-
bissimus et afflictiuus qz excederet do-
lores omnū hominū quos ab inicio se-
culi passi sunt vel passuri. Preterea
tercio nō modicum auxit christi dolo-
rem qz hanc passionem a tali populo
sustinuit cui tot beneficia cōtulit. cui

merito dicere potuit. **P**opule me⁹ q̄
ego deus tuus quid p te facere potui
et non feci. tu vero quid michi peius
repēdere posses quā q̄ acerrimā mor
tē inflixisti. **V**nde p̄pterea cōpatiens
huic p̄lo orabat. Si possibile est tran
seat a me calix iste. id est ab hoc p̄lo
infringendus ut quidā sancti voluerūt
Sed et passio xp̄i fuit in omni mēbro
in omni sensu **M**anus graciose p̄forate
Caput sp̄matuz. totū corpus flagella
tum et sicut potes p̄ singula currens
studiosius p̄scrutari. **I**tez eius passio
fuit obprobriofissima derisione confu
sione scandalo sputacōne. capitis vela
cōne plenissima ut nunq̄m sile legisti.
et hoc ex maxima inuidia pharizeoz
Itez ut melius amaritudinē passio
nis christi sentias hoc habe p̄ regula
ut quociēs euāgelista ponit absolute
aliquaz penā christo inflictam. ad de

tu in corde valde vel maxime vel seue-
rissime & c. vt verbi gratia. **P**ercussit
eum seruus pontificis cogita tu valde
grauiter sicut dubiū non est. quāuis
certū gradū percussiois vel afflictio-
nis scire nō poteris. // **A**duerte nunc
eciā et diligenter in corde colloca cau-
sas afflictionū et dolorum internor-
christi q̄ forsitan sensibilem penā pre-
celebant. **N**ec autē interior afflictio
surgebat primo ex feruido zelo xp̄i p̄
humano genere saluando. **P**ro quo
tamen ad maiorem partē passionem
suā videbat infructuosam et inutilez
licet p̄ omnibus esset sufficiens et sup̄-
habundans non autē efficiens p̄pter
maliciā multorum. **I**tem habuit max-
imam compassionem cum sua matre
benedicta omnibus amaritudinibus
repleta. **I**tem grauabatur interior
pena christi ex miseratione iudeorū.

Itez ex dolore discipulorū et peccato
precipue iude . **I**tē ex nostra cecitate
et ingratitudine p̄ q̄ et fleuī sup̄ ihe
rusalem dicens . **S**i cognouisses et tu
et c̄ . **E**cce nunc pio oculo respice xpm̄
in passione sua constitutū . **L**ege eius
passionem et respice eum non solum
exterius afflictū . sed interius exteri⁹
q̄ totum dolorosum totum afflictum
et amarissimis doloribus repletum .
Et valde mirandū est si ita respicias
deum et hominez afflictum et tantis
tribulationibus circumdatum et non
moueris affectuosa compassione . **D**e
scdo autē quomodo tibi vtiliter pas
sionē christi assumere debes ad fruc
tum et vtilitatem ad imitacōnem scz
virtutū vel fugam viciorū debes sum
mo conamine ad hoc affectū et intel
lectum tuum dirigere vt in omnib⁹
gestis verbis et responsionibus xpi q̄

in historia legis passionis domine sentire
possis quomodo christus se habuit in
terius et exterius . quomodo iudei pi
latus et herodes . maria mater domini
maria magdalena p loco et tempore
se habuerunt interius et exterius Et
sic inuenies in christo passo omnium
virtutum copiam et contra omnia vicia
summa medicamina Verbi gratia . cum
legis Stetit ihesus coram poncio pilato
prefide Cogita primo modum stacionis
quomodo christus se habuit exteri⁹ .
quia inclinato capite oculis in terram
demissis et sic de alijs moribus humili
bus . Similiter cogita de respensione
eius et de modo proferendi verba quod
humiliter quod leuiter et pie protulit .
Cogita de modo quomodo se habuit
interius in hys omnibus et inuenies
eum absque rancore absque inuidia absque
impatencia humilem et mitem corde .

Sic cogita de modo quomodo se habue-
runt iudei exterius quia horribiliter et
puerse magnis clamoribus et durissi-
mis verbis eum accusantes . claman-
tes **Reus** est mortis **Crucifige** crucifige
eum . Si non esset hic malefactor non
tradidissemus eum tibi et sic de singulis
Cogita de modo quomodo se interius ha-
buerunt . et inuenies quod ex inuidia stri-
debant super eum dentibus suis et mo-
uebantur contra eum ex magna inui-
dia et iracundia . // **Sic cogita** de bea-
tissima virgine maria et magdalena .
quomodo se habuerunt in moribus exte-
rioribus quod dolose non tamen inordi-
nate et incompolite maxime dei genitrix
quod nec unquam maliter peccauit per aliquam
desordinationem . **Cogita** modum quomodo
se interius habuerunt et inuenies max-
imum dolorem et summam tristitiam . **Et si**
ista bene tractaueris inuenies in christo

omnium virtutum luminam et copatendi
materiā et debita medicamina vicioꝝ
¶ Tercio quō ex mirra passiois dñice
possis mentē tuā tamq̄ pingui deuoci
one ex adipe inungere et ad caritatē
affectum tuū inflammare debes cogi
tare q̄ tu homo es causa tāti doloris
tante amaritudis. **I**taq̄ vt sup̄dictū
est attrahē tibi hoc beneficia q̄si p̄ te
passus sit solum christus. et inde gra
titudo oritur tibi. **R**am passus est p̄p̄
tuam illuminacōnem. redempcōnem
iustificacōnem et glorificacōnez. p̄p̄
tuam illuminationē vt seq̄reris exem
plum eius et intellectus tuus illumina
retur in cognicōne veritatis. **I**gī oīa
q̄ legis xp̄m fecisse. attrahē tibi q̄si p̄p̄
te solum facta. et cogita semp̄ quasi
xp̄us dicat tibi. hoc feci vt seq̄ris me.
p̄pter tuā redempcōnez q̄ p̄p̄ pecca
tum originale eras p̄petue damnat⁹

Cogita ergo quā graue est peccatū
tuum ppter qđ expiandum tantū exi-
gitur medicamentū tantū precium.
et inde tibi nascit̄ timor et horror pec-
candi et c̄ns. ppter tuā iustificacōem
Inde gratitudo oritur qđ tantū voluit
pati vt tu dignus posses haberi iusti-
ficacōne dei. ppter tuā glorificacōem
et inde maxie tibi exurgēt amor qđ ille
quī te non indignū nec bonorū tuorū
eget ppter tuam gloriā tanta voluit
sustinere. **S**ed qđ homo hunc montē
mirre id ē magnitudinē amaritudis
non potes simul in corde colligere vel
apprehendere sed necesse est vt succes-
siue per exercitium recolligas et conti-
nue in corde reponas **I**deo pro faciliōri
tuo exercitio passionē christi sub bre-
uibus p̄tialibus hic ex euangelio collec-
tis anneximus p̄ lucto meditacōnum
et am̄niculo exercitiorum.

Passio christi breuiter tacta et pti
culis diuisa. // Particula prima.

// Capl. xxxij.

Igitur celebrata illa solemnī et
regali cena christus de⁹ et homo
surrexit atq; cū discipul cepit ad mor
tem inimicis obuiam pperare Verum
eundo dulca colloqō discipulos de sua
passione instruxit et p̄muniuit dicēs
q; p̄sso pastore dispergende essent
oues gregis Petrum p̄muniuit et q;
eum negaturus esset predixit. Nec
ad litteralem sensum et deuotā medi
tacōnem trahens ante omnia cū reue
renca et pia dulcedine recole psonaz
christi deum simul et hominē. et ita q̄
dicit et loquitur diligenter cū reuerē
tia et ammiracōne et pietate ausculta.
Deinde ad tuam vtilitatem et morum
informationem diligenter cōsidera q̄
dulciter verba ptulit. quā benigne se

habuit quā dulca colloquū amonuit.
Considera etiā q̄ fuit ab intra doloro
sus et de morte imminente tristat⁹ et c̄
Deinde cogita tercio q̄ p̄ tua redemp
cōne iam incipit ire ad mortē et p̄ te
immolari et cōpungere ad deuocōez
et lacrimas. Et hec et hys similia per
tracta ubiq̄q̄ tibi cōuenit. sc̄dm̄ tria
prius dicta ne sit opus amodo iterare
" Deinde relictis alijs discipulis et al
sumptis dūtaxat trib⁹ principaliorib⁹
ad ipsos colloquendo ait. Tristis est
anima mea vsq̄ ad mortē. Sed et illis
relictis solus iuit in montē orare ubi
post terciā oracōnem tantus ei et tā
immēsus factus est horror et timor vt
p̄ magnitudine horroris sanguinem su
daret in terrā defluentē. qd̄ de nullo
vmq̄ homine quātumlibet afflicto le
git. Et ecce angelus dñm̄ suū cōfortat
" Proccedens autē promptissime licet

mirabiliter penā horret et inimias suis
obuiat et verbo unico in terrā pster
nit. **A**iuda patientissim⁹ dñs osculum
suscipit. Deinde crudeliter a iudeis ca
pitur vinctus et trahitur. Tunc oēs
discipuli relicto eo fugerūt. Ipse autē
ad domū anne p̄mo duatur vbi gra
uiter in maxillam a seruo neq̄ pcutit̄.

¶ Et si volueris poteris te hic diligen
tius exercere cōsiderandō quis sit iste
qui ita obprobriose trahitur et duat̄
et cogita vt prius q̄ homo benigniss
mus mitissimus mansuetissimus ac̄.
Sed et scdm deitatem cogita quis sit
iste vt te ei subdas per racōnis assen
sum. Crede igitur et cogita ipsum ve
raater esse dei filium omnium p̄ncipiū
saluatorem omnium et omnium retribu
torem. Et hec sit p̄tacula p̄ma mirā
dominice amaritudinis colligendi.

Particula scda. // Ca. xxxiii.

Quæritur autē in domū caphæ.
Vbi scribe et sacerdotes eum ex
spectabant Cogita quomodo christū
traherent qz puerse et dure. Cogita
quāta auūditate pharizei exspectabāt
qz inuidia pleni Cum autē a p̄ncipe
adiuratus veritatez fuisset confessus
tamq̄ blasphemus p̄cutitur ictibus
grauib⁹ tamq̄ si sibi false nomē p̄phe
te vsurpasset. facie velata p̄cutitur cō
spuitur et irridetur. et falsum testimo
niū contra eum queritur sed cōueni
ens non inueniē A petro ceteris disci
pulis fortiore negat. christi tamen re
spectu amonitus amarissime deplorat
peccatum. Mane autē facto tamq̄
latro per plateam iudicia adducē adiu
dicandus mortī. Videns autē iudas
qz ad mortē peteretur tantū in se do
luit qz tam dulcē magistrum suum

tradidit vt seipsum pre amaritudine
et dolore laqueo suspēderet . et retu-
lit triginta argenteos cū quib⁹ emp-
tus est ager iuxta pphetiam Jeremie
Deinde multis clamoribus . falsis accu-
sationibus . concurrenēte tota populi
multitudine est corā pilato accusat⁹ .
Missus et duct⁹ p plateam ad herodē
ab eo vt fatuus irridetur . Hic dilige-
tissime cōsidera qualis est qui patitur
et ei cōfigurare vt cōpatiariis innocē-
tissimo mitissimo nobilissimo et aman-
tissimo .

Tercia particula. // Ca. xxxv.

STante autē ihesu humilime corā
pilato preside magnus tumult⁹
et clamor validus inualuit clamātib⁹
ipsis iudeis Crucifige crucifige Nos le-
gem habem⁹ . et scdm legem nostrā
debet mori c̄c . Tunc pilatus christū
fecit durissime p totū corp⁹ flagellari

et in figura regis tamq̃ illiate se regē
nominasset multipliciter illudit ac cla
mide induitur. Caput spinis coronat̃.
arundine grauius verberat̃. Vt rex
gembus flexis irrisorie adoratur. //

Hic homo diligēter attende modum
quo x̃ps se habuit. quō pilatus sedēs
in throno tamq̃ dñs foret x̃pi dñi et
iudex eius. **R**escis inquit q̃ potestātē
habeo dimitte di te. **A**ttende modum
quō iudei se habuerunt. **V**ide causam
cur x̃ps hec omnia sustinuit nisi ppter
te redimendum et c̃. **I**terant et multi
plicant clamores iudei. **S**i hunc dimit
tis nō es amicus cesaris. **C**rucifige cru
cifige et c̃. **T**unc pilatus timore cesaris
victus tradidit x̃pm crucifigendum.
Eriens autē vt crucifigat̃ ipse suū por
tat patibulum. **S**equentibus se mulie
ribus ait. **N**olite flere super me et c̃.

// **C**onsidera autē hic quantus et quā

gloriosus rex celi et terre et dominus
sabaoth sit iste qui sic illuditur regis
scemate ut sic ad ipsum possis egredi per
amirationis aspectum. Est enim immen-
sus potestate. speciositate. felicitate.
eternitate. Admirare igitur maiesta-
tem annihilari. speciositatem deco-
lorari. felicitatem tormētari. eterni-
tatem mori.

Particula quarta. " Ca. xxxvi.

Ductus in montem caluarie in-
cipiunt se lictores disponē ad cru-
cifigendum exuere christum vestibus
et sic de singulis. Cogita tu diligen-
tissime modum crucifixionis. quia aut
crucem primo erexerunt et christus
crucem deinde ascendit. Et tunc vide
quomodo pendet primo brachio vno
fixo et altero non et cogita christi paci-
entiam et modum quo se habuit. Aut certe
crucem ponentes primo affixerunt et deinde

erexerunt. et tunc cōsidera christum
iacentem super crucem man⁹ pprias
extendentem et ita erigitur. **R**espice
deinde christum in cruce lacrimantem
Sicut in cruce **O**rat pro crucifixioribus
Blaspheatur a pretereuntib⁹ a pha
riseis et latrone. **T**itulus verissim⁹ et
indelebilis scribit̃ **I**hesus nazarenus
rex iudeorū. **S**tat virgo benedicta ma
ter christi gloriosa sub cruce xp̃i dolo
ribus plena. q̃ utiq; tanto amplioꝝ
habuit dolorem quāto feruentioꝝ
amorem. **T**andē christus matrē suam
iohanñi cōmisit. fiunt deinde tenebre
p̃ totum mundū. **C**lamans p̃inde heli
heli quanta sua foret pena et q̃ huma
nitas a diuinitate quodammodo fuit
deserta designauit. **E**t hoc p̃pterea q̃
nulla fuit redundancia viciū superi
ozum quibus fruebatur ad vires infe
tiores quib⁹ p̃aebatur. **I**git̃ accepto

aceto cum iam nil restaret agendum vel
implendum clamans voce magna spiritum
emissit. inueniens quod quod diu voluit vires
sibi retinuit. et quod nullus animam suam
a se tolleret nisi ipse eam poneret. **V**n
precipue centurio ex hac voce motus
dicebat **V**ere filius dei erat iste. **E**t h
confidera quali forma christus passus
est ut eum studeas imitari. Passus est
enim sicut verus agnus. liberalissime re
spectu proximi. seuerissime respectu
sui. obedientissime respectu patris. pru
dentissime respectu aduersarij. **S**tude
igitur ad habendum habitum secundum ef
figiem imitacionis christi scilicet benigni
tatis seueritatis humilitatis et perspi
cuitatis.

Particula quinta. // **Ca. xxxviij.**

Ossa latronum et crura confringuntur
christi autem os non minuitur
ut propheta integra seruetur. **L**atus

eius vñtus militum aperuit vñde san-
guis et aqua exiuit et sacramenta ec-
clesie cōsecrauit . Velum templi scin-
ditur . Sepulchra mortuorū aperiuñt
vt inde in die resurrectionis cum xp̄o
resurgerent . // **Hic** considera quāta
p̄ te passus est christus et ex omnib⁹
predictis montē mirre ascende id est
totā passionē christi et amaritudinū
acerbitatem reuolue . **Passus** est enī
christus iniuriam cōuicia ludibria sup-
plicia . **Sic** et tu christi passionem imi-
tando amplectere p̄ eo omnē passio-
nem plenā iniurijs cōuicijs ludibrijs
et supplicijs .

**Qualiter deuotus in suis ascensio-
nibus passionem christi debet dirigē
vt p̄ timorem ascendat p̄ spem profi-
ciat . per caritatem deo inhereat et
intellectus illumineē** Cpl. xxxvii .

SI vero plenius vis scire quomō
passio christi generat dolorē et
ita p̄ficiat in prima ascensione. quomō
timorem incutit et ita iuuat in primo
gradu scēde ascēsiōis. si vis scire quō
spem eleuat et caritatem auget intel
lectum illustrat et affectum informat
debes diūlgēter in christi passione et
morte inuestigare et inquirere septē
veritatis illuminacōnes quaz cogitio
ante christi passionē admodum erat
occulta sed in passione velū est scissuz
et veritas reserata vt de hys dici pos
sit illud Apoc. Aperta sunt signacula
eius septem. Si igitē vis te exercere
ad timorē si vis erigere ad spem. res
pice primū signaculum in xp̄i passione
reseratū Est autē signaculū hoc. Deus
āmirabil. de quo i passioe ostensū ē q̄
ipse sit sūma sapiā q̄ tā prudēter diabo
lū decepit. nō at p̄ iimitā potēciā suā

violenter oppressit. Secdo ostensum ē
in passione q̄ ipse sit summa iusticia
inquantū quesuuit redemptōnis p̄cū
Tercio ostensum est q̄ ipse sit summa
misericordia in eo q̄ p nobis tradidit
filium suum v̄nigenitum Si ergo vis
te exercere ad timorē . quōd magis ti
mendū q̄ q̄ deus est summa iusticia
qui elegit subire mortē potius q̄ iusti
cia sua relinqueret peccatū originale
inultum. Si iterum in christi passiōe
vis te exercere ad timorem spem et
caritatem diligenter lege apertū sig
naculum scdm qd̄ est Spiritus intelli
gibilis qui manifestatus est p̄ christi
passionem esse maxime benignitatis
et hoc quantum ad angelos qui dñm
suum pmiserūt crucifigi . Secdo mani
festatum est q̄ sit eximie dignitatis .
et hoc quantū ad homines p̄ quibus
christus fuit crucifixus . Tercio mani

festatū est q̄ sit maxime crudelitatis .
et hoc quantū ad demones qui eū cru-
ciferunt . Si igiē vis timorē incutere
cogita q̄ aduersarij tui tam sunt cru-
deles q̄ nec christo dño peccerūt sed
temptauerūt et crucifigi fecerūt Vtiq̄
non p̄cent tibi . hic temptando et in fu-
turo si p̄merueris puniendo . Si vis
spem erigere cogita q̄ illi spirit⁹ an-
gelica tante sint benignitatis libenter
orōnes tuas ad celum deferent et p̄ te
domino supplicabūt . Si vis ad amorē
inflammari . cogita q̄ christus tantū te
reputauit tantūq̄ amauiit ut p̄ te re-
dimendo voluit crucifigi . Si incipias
ascēdere a concupiscencijs et delectat
te presens seculum neq̄ lege aptum
signaculum tercū qd̄ est mūdus iste
sensibilis . Nam ipse in morte christi p̄-
bat esse locus tenebrarū in quo regnat
creatas . q̄ lucem veram nō cognouit

In quo regnat sterilitas. qz christum
infructuosum reputauit. Impietas.
qz innocentem christū cōdemnauit.
Et ita huiusmodi speculacōne mens
tua auellitur ab amore mundi. // Si
vero vis plenus cōr tuū forsitan infir-
mū oblectamentis mundi abstrahere
exerce te in passiōe christi. lege aptū
signaculum quartum qd est infern⁹.
qui manifestat⁹ est esse p christi mor-
tem plenus omni egestate vilitate et
paupertate. Quomā si hęc christus pas-
sus est ppter peccati delectōem multo
magis damnati hęc patiētur ppter ius-
tam operum retribucōnem. // Item
si vis cōpunctionem ex timore conficē
de peccatis tuis vt p eam a concupiscen-
tijs libereris. lege signaculū quintū
in passione referatum id ē reatum cul-
pabilem. qui ex hoc mirabiliter pbat⁹
deo detestabilis q ad sui remissionem

indigeat tamen magno precio. tam grandi
vi piaculo. tam difficili medicamento
¶ Item si vis cor tuum ab amore mundi
aliquantulum sepatum sursum per spem
erigere. lege signaculum sextum aptum.
id est paradysum desiderabilem. qui ex
passione aperitur. et monstratus est
esse locus plenus glorie leticie et opu-
lentie. in eo quod christus propter eius re-
stitutionem factus est vilis pauper et
miser. **¶** Item si vis te accendere ad cordis
puritatem et ad exercitia virtutum. lege
aptum signaculum septimum quod est vir-
tus laudabilis. et inuenies in morte christi
quod sit virtus preciosa speciosa et fructu-
osa. **Preciosa.** quia christus ante voluit
perdere vitam temporalem quam contrariari
virtuti. **Speciosa.** quia in contumeliis
relucebat. **Fructuosa.** quia vnus perfectus
actus virtutis infernum spoliavit. celum
aperuit. perditum restauravit.

De resurrectione dñica. Ca. xxxix.
Circa aut̄ die christ⁹ victor mor-
tis resurrexit et nos resurrectione
eos monstrauit. Si igit̄ christo passo
fuiſti cōpassus nunc resurgenti cōgau-
de. Cogita deuote qualiter anima xp̄i
ad infernū descendit. quid ibi egit et
de gaudio sanctorū patrum et tristitia
demoniorū. Cogita de timore custodū
Cogita de custodia angelorū cca sepul-
crum quorū nunc refertur vnus solus
sedere. nunc stare. nunc sup lapidem.
nunc in sepulchro. nunc duo et h̄ di-
uersimode. p̄ qđ ostendit̄ multitudo
angelorū cca sepulchro et varia visita-
tiō mulierū Cogita quō amor et deside-
riū magdalenā et alias feias frequē-
ter cogebat currere et sepulchrū dñi
visitare. Cogita de varis christi appa-
ricōibus. Cogita de dulcib⁹ eius col-
loquijs cū discipulis. Cogita aut̄ xps

in galilea voluit apparere nisi vt tu de
beas de vicis trāsmigrare Vñ pascha
dicat transitus. Sed et in galilea. id ē
transmigracōne et mutacōne corp̄m
nostroz id ē in regno celoz christum
videbim⁹ post gnālem resurrectionem

De gloriosa ascensione xp̄i. Ca. xl.

Post quadraginta dies resurrec
tionis ascendens xp̄s in altū cap
tiuam duxit captiuitatem sanctorz pa
trum Meditare de gloriosa p̄cessione
ascendentū cum christo. Nam sancti
sequebant̄ angeli veniētes obuiabāt.
et tūc inter se questiones illas forma
bant. de quib⁹ **I**sayas. Quis est iste
qui ascendit ꝛc. **C**ogita de tristitia
apostolorz et gaudio. **C**ogita de ange
lis redeuntibus et apostolos cōsolanti
bus. **D**isce et tu ascendere ad christū
sed p̄ ascensiones p̄us dictas vt relin
quas hic vicū q̄ nullū vicū ascēdit

am saluatore vt dicit Augustin⁹ .

De missione sancti spiritus .

Capl . xli .

Quoniam de celo domin⁹ in linguis
igneis misit spiritum sanctum .
Vide quomodo deinceps fuerunt apos-
toli confortati et in caritate fundati .
Meditare cur spiritus sanct⁹ in igne .
cur in linguis et cur in vtrisque simul .
et cur in alijs caturis apparuit et stu-
de proprietates talium rerū in te habē .
Cogita effect⁹ et dona sancti spirit⁹
et multa similia circa spiritus sancti
missionem .

Quod perfecte in hac vita nullum de
premissis tribus gradibus possumus
consummare . Capl . xlii .

Istis tribus gradibus ad purita-
tem cordis et caritatem ascendi-
mus . In primo siquidem deum queri-
mus sed nō inuenimus per seruicam

videlicet caritatem. In secundo circūeiu-
tes plateas celestis iherusalem et in ta-
bernaculo eius offerētes hostiā vni-
uersalis magis desiderij inueniūt nos
vigiles qui custodiunt ciuitatē. sancti
angeli scilicet. quos p̄ spem et deside-
rium contēplamur. Sed nec est ibi
quiescendum sed adhuc ascendendum
Paululum inquit tū p̄transissem eos
id ē ad tertium gradum ascendissem
inueni quē diligit anima mea. Itaq;
in primo mundi cōcupiscencia deserit.
In secundo mens superius subleuatē. In
tercio quiescit in deo quiescit. Nec tū-
pentes q̄ aliquē istorum graduū vsq;
ad summū vel p̄fectum in hac vita pos-
simus ascendere. Nec em̄ in hac vita
possum⁹ oēs cōcupiscencias expurgācē
tū neq; ipse paulus p̄ficere inuenit id ē
p̄fectionē q̄ est in nō cōcupiscere scdm̄
Aug. S; nec q̄ diu viuim⁹. possu⁹ oēs

affectiones sursum leuare quin aliq̄d
remaneat in terra . Corpus q̄d corru
pitur aggranat animā et deprimit ter
rena inhabitatio sensum multa cogi
tantē . Sz multomin⁹ possum⁹ tā puri
et idonei fieri vt possimus iugiter deo
adherere . Quomā quā diu sumus in
corpore peregrinamur a deo . Sed isti
sunt gradus et p̄fectus quib⁹ nostra
fragilitas ascensiones debet disponē
et successiue quantū poterit proficere
ascendendo .

De tribus quib⁹ sustentat̄ et p̄mo
uetur sp̄itualis ascensio . scz lectione
meditacōne et orōne . // Ca . xliij .

Uerum qz non est humane fragi
litas cordis semp̄ insistere ascē
sionibus ⁊ sp̄ualibus affectionibus ⁊
exercitijs . et difficile est ascēdenti nū
q̄ descendere nisi habeat in quo fati
gat⁹ requiescat . nisi abū seāt habeat

quod sustentet in via Ideo sicut supi⁹
designatis tribus descensibus triplicē
possum⁹ discussionem p ipsor⁹ descen
suum pleniori habenda noticia Ita iā
erecta scala ascensionū tria assignem⁹
sustentamēta in quibus requiescere
valeas fatigatus quibus possis te refi
cere deficientē in via . Sunt autē tria
ista **Lectio** . meditatio . oratio . His tri
bus imitatur et pfiatur omne spūale
exercitiū . Nec sunt quodāmodo ab⁹
in via . Quomā sicut deus dedit corpi
panem vinum & c̄ ad sustentacōnem
suam ita pmissa tria contulit deus aie
in hac peregrinacōne p sua refectiōe
vt dicit Augusti⁹ . Lectio aut magis
ptinet ad primū ascensionis gradum
quī in timore pfiatur . Rā lectio scdm
hugonem ad impiētes ptinet q̄ vtiq⁹
in primo gradu a timore cōcipiunt et
pturiunt spiritū salutis . Meditatio

magis spectat ad secundum gradum: id est
perfectiores qui iam lectionibus instruc-
ti sciunt secum in corde suo deambulare.
Oratio vero quibus ad omnes spectet
ascensus. precipue tamen et proprie ip-
sis congruit qui in tertio ascensionis
gradu incipiunt deo adherere. Est enim
oratio hominis deo adherentis affectio
et familiaris quedam et pia allocutio.
Sed videamus quomodo ista tria nos
in ascensionibus premissis promouent
et adiuuant et sustentant si debite di-
rigantur et discrete assumantur.

Qualiter sacra lectio adiuuat et
sustentat ascendentes et qualiter sit ad-
perfectum spirituales ordinanda et di-
rigenda. // Capl. xliii.

Igitur timore percussus et concupiscentie
depressus. affectu quoque
et desiderio ascendendi inflammatus
lectionem tibi arripe ad tuum perfectum. ita

videlicet vt te semp ad ascendendum
admoneat ad pficiendum hortetur .
vt quicquid legis ad ascēsum purita
tis et caritatis tibi proficiat . vel viam
ascensus per sancta opera et exercitia
ostēdendo . vel affectum tuū ad ascen
dendum inflāmando . timorem incuti
endo vel p spem subleuando . Itaqz
vt quidam ait **C**ristiano philosopho
lectio amonitio debet esse non occupa
tio . **D**oc autē facile fiet si scdm doctri
nam **A**ngustini iniquū cū volueris legē
sit timor dñi . si videlicz timor intencōez
et affectum tuum regulet vt non nisi
pfectum q̄ras spūalem ad cordis puri
tatē . et sicut ille scūs anthom⁹ de quo
refert gregorius in . iij . dialogo . non
queras scienciā verborz sed fletum cō
punctionis inquiras q̄tenus per hoc
excitata mens tua inardescat et ima
deserens ad celestia bona tendat .

// Sane ut tibi lectio p̄ spūali ascensu
sit fructuosa multa sunt tibi attenden
da. videlicet quid legis . quādo legis
quomodo legis . et ad quid legis .

Quid legis . Non em̄ leges omnia q̄
uis etiā vtilia eque p̄ficiunt ascendēti .
Vnde illarū scripturarū lectionib⁹ ma
gis debes incūbere q̄ tuū affectū ma
gis inflāmant ad spūitualem p̄fectū
et ascensum quā q̄ in rebus difficilib⁹
et curiosis illuminant intellectum et
acuunt curiositate; sicut sunt materie
disputabiles . **Lectio etiā difficilium**
scripturarū nō rehat animū teneriorē
sed nō nunq̄ frangit eius intentionē
Illos autē libros preapue debes legē
qui vel instruunt te de moribus de ex
tirpacōne et natura vicioꝝ de exerci
cijs v̄tutū et spūali p̄fectu . vel illos
qui in te augent deuotionem et inflā
mant affectum ad xpm̄ et ad celestia

Et si interdum alios legeris quibus ex
causa statim debes redire ad materi-
as deuocōnis . Quale enim habes cō-
tinuū studium in scripturis talem tibi
formas affectum . tale sentire . et talia
sepe meditaris . Scōdo debes attendē
quādo legis . Lectio em̄ vt sit fructuo-
sa non debet esse ex abrupto et casu
fortuito sed tēpore et hoc fixo . Homo
p̄cipue debet diligenter animū ex sac-
lectione reficere vt habeat vt in suis
exercitijs cum melius nō occurrit me-
moriam occupet . Itaq; lectio nō nos re-
tineat in se occupatos sed vltius di-
rigat ad deuotas meditacōnes et spi-
rituales orōnes . et ille sua dulcedine
et affectōne . dirigant vltius in op⁹
et seruent delectabiliter opantes //
Tercio debes attendere quō legis .
Sunt em̄ qui librū ex toto ante par-
runt anteq̄ incipiant . Alij nunc vnū

folium student in principio statim de
inde aliud folium in medio vel in fine
et sic casualiter percurrunt. **F**astidietis
autem stomachi ut quidam ait est multa
de gustare quod ubi varia sunt et diuersa
inquinant non alunt. **T**u vero integrum
librum tibi elige qui proposito conueniat.
mores informet. deuotionem augeat.
queque timore domini ut dictum est precedente
a principio usque ad finem congrua de
uotione et debita reuerentia debes stu
dere. **Q**uarto debes aduertere ad
quod vel propter quod legis. **E**t certe prin
cipalis intentio tua sicut in omnibus exer
citijs debet esse puritas cordis non va
nitas. non tantum ut scias sed multo
minus ut sciaris sed ut tibi proficias et
alijs pro tuo modulo. **D**ebes igitur ut in
mediatius lectionem ad puritatem refer
ras semper aliquod de lectione extrahere
quod tuo proposito conueniat. quod memoria

occupet. qđ te ad p̄ficiendū amoneat
vt sis animal mundū qđ osueuit rumi
nare. Sz et alios fruct⁹ potes in lectio
ne querē vt scz nūc legendo. nunc orā
do nūc opando exercitia varies. et te
diū mēt⁹ deuites et ita te teneas sta
bilem. **S**tude ergo in oib⁹ q̄ osueue
ris exercē delectationē aliq̄ inuenire
Delectatio em̄ seruat operantē in ope
Time in oib⁹ tediū mentis. **E**t hic dz
tibi esse vnus in omnib⁹ finis vt te ser
ues pseuerantez delectabilē in tuis
opacōnibus et exercicijs. **I**tē vt lecti
onē immediate dirigas ad puritatez
sepi⁹ lectionē orō interrumpat vt de
lectōne formes affectum et de affectu
surgas ad orōnem. **H**ec de lectione.

// De modo meditando. Ca. xlv.

Meditatio vero dicitur cum ea q̄ le
gisti vel audisti studiosa rumina
tione in corde tuo diligēter p̄tractas

et per ea affectum tuū circa aliquod
certū inflāmas vel illuminas intellē
tum Itaq; ascendens et iam in spe p
ficiens frequēter in corde rumina p̄ci
pue q̄ te ad p̄fectū iuuant puritatis q̄
timorem incutiunt vel augeant amorē
Vt autē meditacōes tue tibi sint fruc
tuose et vt faciliē assuescas bonis me
ditacōibus duo debes diligēter cō
siderare. **P**rimū est vt animo tuo de
quibusdā vtilibus materns p̄uideas
quibus intentus p̄ficiat et fructuose
occupetur. **S**iquidez vt aiunt sancti.
anima tua est sicut mola quicquid ei
imponit molit. si nil imponitur se cōsu
mit et vanis et ociosis implicatur. **S**i
autē nil certū vel determinati ad qd̄ vt
lioribus non occurrentibus recurras
tibi p̄figas. necesse est te q̄buslibet
rebus occurrentib⁹ aditū in te p̄bere
Facile em̄ cor tuū q̄buslibet occurren

tibus adheret si nō intense alicūi sit af-
fixum. Sed et si nō habeas aliquid ad
quod recurreris sepe pponis deuote me-
ditari et anteq̄ occurrat vnde medite-
ris perit ppositum voluntas negligit̄
et rursus inanis oiosa. Que autem
materie tibi sint vtiliores ad meditan-
dum et pficiunt tibi ad ascēsum. supe-
rius audiūsti. Sunt em̄ memoria pec-
catorū tuorū. meōria mortis extremi
iudicij penarū infernalium. memoria ce-
lestis glorie beneficiorū dei et passiōis
dñice et si q̄ huiusmodi. Has etiā me-
ditacōnes scdm̄ tpa poteris variare.
illas assumendo q̄ tēpori congruūt et
p tēpore deuocōm̄ magis deseruiunt.
vt tempore quo pagitur vel recoliē in
ecclesia memoria dñice passiōis. tu-
te ecclesie cōforma meditationes tibi
formans amaritudinū et passionum
xp̄i Sic facto et in alijs festiuitatibus

precipuis ecclesie. ut circa materiam
festi versetur tuū exercitiū iuxta consi-
lium beati bernardi. ¶ Scdm est qd licz
homo omni tpe. omni hora p sua fra-
gilitate miti debet ut animā suā reple-
at sanctis meditacōnibus et spiritua-
libus ac deuotis affectiōnib⁹. consilio
tamē beati **I**eronimi debet sibi ipsi hō
aliquas horas deputare quibus singu-
larius animā exerceat. scopendo quo-
dāmodo spiritū et incalefaciendo ad
spirituale desiderii. **A**d hoc autē scdm
Ieronimū maxime conueniens est hora
matutina. **U**ac em̄ hora homo magis
est sobrius et ad spirituale exercitiū
melius dispositus et nec dū inuolut⁹
mundanis tumultibus. **U**ac igit̄ hora
homo debet precipue miti ut se excitet
in aliq̄ deuocōnem. quoniā frequenē
homo per totam diem in tali desiderio
remanet ad quale se de mane excita

uit. **T**unc igitur homo summo conamine studeat aliquā deuocōnem a domino petere. vel p̄ deuotū exercitium ipse studeat in corde pouēre deuotis meditacōibus se exercendo et se preparando ad matutinas suas legēdas vel decantandas. **S**imiliter faciat de respere antequaz vadat dormitum. **T**unc em̄ in horrore visionis nocturne quando solet sopor ceteros homines occupare ipse diligentius studeat venas diuini susurr̄i p̄cipere. orans dñm post cotidianam examinacōnem quaz tunc facturus est vt indulgeat q̄ male egit. et gratias agat de hys q̄ laudabiliter adimpleuit. **S**ed et contra timorem nocturnum. tunc acrius per affectus puros p̄ oraciones deuotas se armabit. **E**t si sacram scripturam tunc legeris sit lectio tua p̄cipue de materia aliqua deuota et non de

vetteris testamenti historia. sicut cōsu-
lit beatus **Benedictus**. q̄ autē dictū
est de meditacōibus vt certis t̄pib⁹
singularius exerceant̄ id idem multū
expedit in omnib⁹ exercitijs vt scias
quā vnūq̄q̄ sis arrepturus et quādo
ad aliud te versurus. vt habeas t̄pa
orandi tēpora legendi vt omnia fiant
ordinate Vnde beatus **Augustinus**.
Optima est gubernatio vt omnia suis
tēporibus distributa gerant̄ ex ordiē
ne animū humanū turbulentis impli-
tacōibus inuoluta pturbent.

De orōne et modo orādi. Ca. xlii.

Oracōnem vero quocūq̄ p̄gis
vbicūq̄ fueris. in domo in agro
ip̄am tecū sume. ad ipsam semp habe
refugium et recursum. // **D**ebes autē
circa orōnem q̄tuor attendere **P**rimo
de affectu oracōnis. qualem videlicet
orandi debes affectū induere et q̄lem

modum orandi assumere. Secdo q̄les
orōnes .breues an plixas debeas legē
Tercio p̄ quibus debeas orare. **Quarto**
quomodo te habebis in oracōne et de
attencōne mentis in orōne. De p̄mo
igiē scias q̄ vigor orōnis et virtus sur
git ex affectu orātis .magis em̄ audit
deus desideriu cordis q̄ clamorē oris .
Itē semp affectū aliquē et desideriu
tibi assumes et indues scdm̄ modum
exercitij vel meditacōnum quibus p̄
tēpore occuparis .vt semp oratio tua
p̄cedat de radice cordis non tantū ex
labijs oris p̄cedat semp vel ex affectu
timoris .meroris dilectionis amiratio
nis cōgratulacōnis &c̄ . **Vnde** breuē
vt modū habeas scdm̄ predicta. Si te
in p̄ma examinacōne discussis et in
ueneris peccata tua multiplicata sup
numerū arene maris . forma in te af
fectū huilitatis vel meroris et assume

psonam serui qui dominū suum offendi
dit et ex tali affectu forma oracōnem
dicens . **S**cdm multitudinē miseratio
nū tuarum dele iniquitatem meam .
Si in secūda et tercia examinacōne te
discutiens inueneris cor tuū repletū
malis cōcupiscencijs et viciosis deside
rijs forma iterum affectū humilitatis
et assume psonam infirmi aduocātis
medicum et dic **S**ana domine animā
meam qz peccaui tibi **I**te; **N**on est sa
nitas in carne mea a facie ire tue nō
est pax ossibus meis . **Q**uomā iniquita
tes mee supgresse sunt caput meū et c
Si te in scdo ascensu in timore p medi
tacōes mortis vel iudicij vel infirmi ex
erueris . assume affectum timoris et
assume psonā rei astantis corā iudice
cum timore et tremore quasi iam con
uictus . contra quē de iure pferenda
est sententia et dic . **R**oli me condem

fare **N**on in tres in iudicium cum seruo
tuo et c. vel **D**omine ne in furore et c.

Si autem in spe te exerceas per memoriam
regni celorum. assume affectum amoris
et ora ex fervore cordis dicens **V**nam
pecuniam a domino hanc requiram ut inha
bitem in domo domini. **I**tem quemadmodum
desiderat servus ad fontes aquarum ita
desiderat anima mea ad te deus et sic
de alijs affectionibus quos ex istis for
mare poteris et assumere debes sicut
exercitium tuum exigit et meditatio tua
requirit. **¶** De secundo debes scire quod ali
quas formare debes orationes plures.
aliquas breves. **P**rolongiores dicimus
horas canonicas vel alia similia scilicet
ad quam aliunde obligaris vel voluntarie
assumis. **E**t ante has orationes semp
debes facere quod ammonet propheta di
cens. **S**ecuebam spiritum meum et c.
donec incalescat spiritus tuus ex deuota

meditacōne et affectū et desiderīū vel
ex timore merore vel amore ⁊ sic de
singul' cōcipiat. **E**t hoc p̄sertim añ ma
tutinas et vespas assumendo medita
cōnes de extremo iudicio. de peccatis
tuis. de hora mortis. de penis inferni.
de beneficijs dei. de passione xpi. scdm
optunc tibi cōuenit. **A**lie aut sunt orō
nes breues quas beatus Augustinus
iaculatorias vocat in epistola ad pbā
Et has sicut sancti patres cōsueuerūt
debem⁹ cōtinue in promptu habere.
semp igitis desiderijs emittē formādo
de lectōne affectū dicam⁹. **D**eclaracō
sermonum tuorū det intellectum ⁊ c̄.
Similiter oratio interrūpat meditacō
nem. interrūpat operacōnem. **S**ed h
nō oportet tantā fieri mentis prepat
onem. suffiat enim ex meditacōne de
uota iam presentī mentē aliqualiē ad
dñm eleuare. **P**ro tercio vero scias

q̄ quis corporis necessaria etiam sint
a deo petenda. multo ampli⁹ et sepi⁹
debemus orare p̄ diuina graciā. p̄ re
missione peccatorū p̄ adeptōne regnī
celorū. p̄ expurgacōne vicioꝝ et acq̄
sicōne virtutū **M**axime autē et quasi
semper antē oculos verset̄ id viciū cō
tra qđ p̄ncipali⁹ pugnam⁹ sicut infra
dicitur. p̄ cuius extinctione ignit̄is de
bemus orare desiderijs. Sed et debes
orare nō solum p̄ tripso sed exemplo
vniuersalē ecclesie debes interdū orac̄
p̄ defunctis in purgatorio. p̄ amias
tuis. si temptati. si tribulati. si infirmi
si peregrinantes. **¶ De quarto** scias
q̄ in breuioribus orōmb⁹ quas utiq̄
habebis creberrimas magis expedit
vt ex affectu cōcepto vel meditacōne
formata ita te habeas in orōne quasi
deo p̄ntē colloquereris petens ab illo
graciā aliq̄ vel tēptationū liberacōez

formans te ex te verba scdm tuū affectum vel assumēs verba ad illū affectū deseruiēcia iam cōposita et formata. **S**ed hunc modū in plixioribus orationibus difficilius et graue maxime capiti est cōtinuare. et ergo oportet vt deuote attendas qđ legas et inde moderate formes affectum et deuocōez ex sensu in oracōe. custo diens cor tuū ab euagacōne. **I**nterdū cum te in oratione consciencia vrget et xpm fiducialiter timore percussus adorare formidas scdm cōaliū beati **J**ob cōuertē ad aliquē sanctorū et deprecare eum vt oret p te. qđ genus orandi dicitur postulacio. **C**lama. **S**ancta maria ora p me **S**ancte petre ora p me **et c** **S**ed et p breuibus et magnis oracōib⁹ habe tempora cōstituta. **B**reues aut oracōnes maxime debes arripere qñ te tēptacio cōprehendit ne te deiciat

Quando exibis domum vt dominus
custodiat introitū tuū et exitum tuū
sicut sancti patres cōsueuerunt scđm
Jeronimū. Item quociens tibi pecca
tum innotescit siue per amōnicōnem
alterius vel tuī examinacōnem ⁊ cns.

Ināpit ascensio tērcia qua debet
lando vicia ascendim⁹ de virtute in
virtutem et vires anime destitutas
rursū reformam⁹. precipue de duo
bus q̄ impediunt ascendētes ascensū
spirituali.

Capl. xlvij.

Bene cor hominis altū ppheta
describit ad cuius sūmitatem
vel summū apicem nō nisi tot
ascensioibus puenitur. Nec mirum
tamen si altum dicatur ipsū cum supe
rior eius portio si bene esset ordinata

immediate deum attingeret et ei soli
subessz . ita vt si in superiori pte men
tis tue stares . a deo alte respiceres
vt ipsum deū cernere posses q̄uis nō
p̄ essenciā ppter tuam in idoneitatez
vel oculoz adhuc impuritātē et infir
mitatē . **I**gitur altus mons est huāna
mens ad quā ascensiones in corde dis
ponim⁹ **S**ed vtinā labor esset solūmō
ex altitudine ascensus et multitudine
graduū ascensionū . esset q̄ alias via
tuta ab hostib⁹ . essz q̄ plana et direc
ta ad ambulandū in ea . **S**ed nunc hec
duo plurimū impediunt et retrahunt
ab ascēsu videlicz multitudo hostium
ascēsum ipm obsidenciū . et ignorācia
viarum . **S**iquidez ipsa via q̄ ducit ad
vitam arcta est a dextris et a sinistris
ab inimicis arcūclusa qui ascendētes
p̄ eam mittētes sagittas ignitas gra
uiter vulnerant **I**psi em̄ hostes viam

obliuidentes intendunt arcūm vt sagit
tent tendētem ad cor immaculatū et
cordis puritatem. vincula eadē. id est
rerum inferiorū affectiones ad pedes
proiciunt vt ita laqueis suis vel infra
trahāt seu a dextris vel sinistris a via
regia precipitent. ita vt videas mille
cadētes a sinistris vie hui⁹ decē vero
milia a dextris eius. Vñ et ipsi inimici
simul nauerūt vt absconderent la
queos atq; adeo occultauerūt vt di
cerēt q̄s videbit eos. Sed et via ipsa
multa habet diuerticula. Sunt enim
arcūquaq; a dextris et a sinistris iux
ta viam multe semite q̄ vident̄ bone
sed nouissima earū ducunt ad inferos
Sed et inimici magis nitunt̄ sepe deca
pere viarū seductione q̄ opprimere vi
olenta temptacōne. Induūt em̄ ipsa
vicia frequēter splendorē et decorez
virtutum et iungunt se ascendētibz

quali aliunde et nō de pte aduersariorum venientes . quēadmodū gabao mte populū deū deceperunt .

Qualiter vicia vires anime occi-
pant et impediunt spiritualiter ascē-
dentem.   **Capl. xlvij.**

Sicut autē superius dixim⁹ vires et potēcie anime cōcupiscibilis et irascibilis . et anime affectiones q̄ hominī a deo fuerūt date vt quociēs ipse homo supra vellet ascendere vel infra descendere . p̄dicte eum vires et supra ascendentem et infra descendentem sine labore et sine timore inimicorum deberent deducere cū quiete **I**n casu autē primi hōis ipse vires destitute fecte sunt cōtrarie . et castramentati sūt ibi inimici nostri . **S**upbia etenim vicioꝝ regina et sathane p̄mogemita ipsa nūc in hāz viriū arce habitat et loco superiorī . et in reliq̄s affectionib⁹

et potētis et appetitib⁹ iuxta viam q̄
te oportet ascendere cōstitutis . septē
duces id ē septē vicia capitalia dispo
sunt ad viam custodiendā q̄ calcaneū
obseruent ascendētis **I**taq̄ sicut ex su
peri⁹ dictis apparuit qm̄ via graduū
directa est per castra occupabilis et
irascibilis ⁊ c̄ q̄ sunt ab inimicis ppter
lapsum p̄mi hoīs quodāmodo possessa
videlicet gula . luxuria ⁊ c̄. **I**deo oportet
te successiē cōtra vicia ista q̄ in p̄miss
viribus cōmorantē preliū arripe atq̄
contra occupencias ex p̄mo descēsu
in nobis surgentes continue preliari.
Et ita tertia ascensio cuius gradus
nunc disponim⁹ quodāmodo ordina
tur contra primū descensum in adam
Non est autem ista ascensio supra pre
missas ascensiones altior sed collate
ralis vel certe vna et eadem est ascē
sio cū premissis diuersis respectibus

et modis varijs exercitandi. Ipsa est autē priores ascensiones pmouens et adiuuans rectificās et preparans sine qua nullus potest in premissis ascensibus ambulare.

De quibusdam vicia deserentibus et se ad alia spiritualia cōferentibus et de origine affectionis. Ca. xlix.

Erauerunt igit̄ nōnulli et directam viā ciuitatis habitaculi non inuenerunt qui dimissis in se vicijs regnantibus ceperunt per magnas deuocōnes et alta et ardua exercitia spiritualia ascendere. Nam qua hora nō putabāt hostium insidias et venatorū laqueis supplantati sunt. seroq; sunt expti q̄ nō est tutum cohabitare serpentibus cōcupiscenciā et motibus habituatis viciōrū. Siquidē vt ait beatus Greg⁹. Non nulli ordinē certaminis ignorantes edomare gulam ne

gligunt et iam ad spūalia cōsurgunt
et multa sepe q̄ magne sunt fortitudi
nis faciunt et tamen postmodū p̄ car
nis illecebrā omne qđ fortiter egerūt
p̄dunt . et dum venter nō restringiē
p̄ carnis cōcupiscenciam simul cuncte
virtutes obzūtur **E**t eodē modo dicē
dum de alijs vicis . **H**ec est aut̄ tutissi
ma via . in hoc securissima deuocō . dul
cissima et pura affectio . cum videlicet
inordinatis affectiōib⁹ ab anima re
pulsis delectamur actibus virtutū int̄
nis . **H**oc em̄ est vere in dño delectari
in caritate scz castitate et humilitate
Alie vero interdū deuotiones possunt
esse deceptorie . **S**ane vt sup̄ hoc q̄tū
ad presens sufficiat habeat aliq̄ discre
tio **S**ciendū qđ deuocō in p̄posito dicē
dulas quedā affectio vel inclinatio af
fectuosa ad bonū vel imitatio quedaz
dilater trahens affectum . **T**alis autē

delectatio vel affectio potest eē duplex
vel dupliciter oriri sicut ad ppositū sus
ficiat. Nam est interdū talis affectio su
bito veniēs et cito transiens quū nō
nunquā vehementer concutiens. Et ista
videtur oriri ex desiderio alicui⁹ appeti
bilis vel amabilis Verbi gracia. Cum
hominī aliqđ delectabile pponitur siue
ab extra p auditū siue ab intra p sug
gestum. statim affectio amoris ad hoc
trahit quē deinde sequit⁹ motus ad p
sequendū et dicit⁹ desideriū. vel fuga
ad repellendū et dicit⁹ odium. Et isto
modo sepe incipientes habent deuoci
nem ad bonū vel de malo et dulcem in
clinacōnez saluo dono dei qđ desuper
frequēter infundit⁹. imo vero hoc mō
sepe hōies secularissimi et in peccatis
mortalibus existētes habent tales af
fectiones. maxime aut mulieres et ho
mines molles leuiter scđm appetitum

mobiles et scdm desideriu agitabiles.
frequentem em tales cum audiunt de
regno celorum comouentur desiderio
cupientes dissolui et esse cum christo.
Sed et vana gloria sepe vehemens de
siderium ingerit dulce et quasi melle
intoxicato limitum. Hoc mo afficiunt
homines vana audientes legi de aliquo
forti preliatore ad quem ppter fortitu
dinez auditam amor eorum fuit incli
natus. Vnde cum talem postea audi
unt victu vel occasum misericordia co
mouentur et non nunquam vanissime
lacrimantur. Et multi sicut de facili
concupiunt interdum et momentaneu
et subitaneum ad aliqd bonu affectu.
ita econtra subito alium recipiunt af
fectum ad mundu vel ad carnem gule
vel luxurie. Vnde multi homines deci
piuntur quorunda tales affectiones
quasi magnas deuotiones multifarie

extollentes **V**er etiam et si huiusmodi
affectus fuerit circa gloriosam carnem
christi nequaquam in eo meritum carita-
tis vel vere deuocōnis cōstare arbitra-
dum est. sed in tantū esse vtilem et ar-
ripiendū quantū inordinatas affectio-
nes et passiones viciofas p ipsum ex-
stirpamus vel extinguimus vt supra
etiam fuit tactum. **N**ec tamē talis affec-
tus respiciendus est sed regēdus et in
āminiculum caritatis et contra vicio-
sas affectiōnes in adiutorium est assu-
mendus. sed meritū caritatis et vere
deuocōnis in eo nō est collocandū vel
ponendū. **V**n̄ hugo in libro de amore
Nec putes q̄ scdm momentaneos af-
fectus dei estimandus sit amor. sed po-
tius scdm continuā huāne voluntatis
qualitatē. **M**ulti autē hic deapiuntur
meritū et pfectionē in hac dilectione
vel inclinacōne affectuosa requirētes

Sed ut ex dicta origine et causa con-
siderare poteris affectuosa dilectio vel
talis dulcis inclinatio etiā circa carnē
christi vel quecūq; huiusmodi interdū
plus afficiat minus diligentem et min⁹
pfectiorē. Non em̄ tantū diligit quisq;
quantū hanc dilectionē sentit et q̄tū
sibi in illo statu diligē videt. S. quantū
in virtutibus in humilitate videlicet et
patencia alijs q; virtutib⁹ et caritate
fuerit fundatus et in seruandis māda-
tis fidelis habet. Talis aut̄ dulcis affec-
tus in deum etiā interdū carnalis est
et fallax et huānitatis potius q̄ grē.
cordis q̄ spiritus. sensualitatis q̄ raci-
onis. ita ut magis accendat ad min⁹
bonū et min⁹ ad maius. et ad id qd̄ sa-
pit amplius q̄ ad id qd̄ expedit. Est
aut̄ alia deuotio cum iam verbi gracia
post longa certamina post multa exer-
citia diuina cooperante gracia iā ipsa

vicia impetio rationis subegit . indu-
tus quodammodo naturali affectu boni
et dulciter in eis delectans et requies-
cens . Nec non est transitoria sed quo-
dammodo medullis anime infusa et p-
habitus virtutum in anima radicata .
semper pmppta ad dei beneplacita ad
implenda siue ad qlibet agenda siue
sufferenda . si hoc fit cum dulci affectio-
ne et delectacione . Ipsa est vera deuo-
tio et voluntatis cōtinua et pmanens
qualitas penes quam amor debet esti-
mari **Quantū** vicia extinguis quantū
in virtutibus proficis . tantum in hac
deuocōne nisi a deo tibi dispēsatorie
subtrahatur .

De tribus necessarijs hys qui volūt
legitime cōtra vicia preliari . videlicet
strennuitate . seueritate . et benigni-

tate .

Capl . i .

Itaq; noli triplym deciper e nois

putate q̄ poteris ascendere nisi vicia
studueris extirpare. Quia autem nō
inuenis in te bonum . id est in carne
tua sed ipsa vicia in te castrametata
sunt contra te in concupiscibili et iras
cibili et sola voluntas tua tecum est .
Nam velle adiacet tibi . ideo ipsam vo
luntatē necesse est armari contra om
nia huiusmodi genera vicioꝝ . **O**por
tet autem q̄ sit armata a dextris et a
sinistris . **S**int igitur hec eius arma .
Strennitas . seueritas . benignitas .
Diffinitur autem strennitas secundū
bonauenturā . quidā vigor animi excu
tens omnē negligentīā et disponēs
animā ad faciendū opa bona vigilans
confidenter et eleganter . **S**eueritas
est quidam vigor animi restringens
omnē cōcupiscenciā et abilitans ani
mā ac feruentē reddens eam ad amo
rem asperitatis paupertatis ⁊ vilitatis .

Benignitas autem est quidam dulcor
animi excludens omnem nequitiam et abi
litans animam ad beniuolentiam. toleran
tiam et internam letitiam. **H**ec tria sint
tibi arma ut scis sis strenuus abiciendo
negligentiam et ad opus etiam durum
et arduum strenuus ad incipiendum
Sis deinde seuerus ut cum iam pugnam
contra vicia arripueris et eorum fortitu
dinem in te per experientiam sentis. quam
aliter vix sentire potes. noli cedere noli
fugam arripere sed inceptum viriliter
persequare. seuerissime concupiscencias
insequere usque ad internecionem usque
dum deficient. **S**is tercio benignus ut
cum frequenter vulnera suscipis et se
pe deiceris noli cadere in animi pertur
bationem in malam tristitiam in delecti
onem in desperationem. **H**ec tria arma
si habueris non sit tibi cura quod pius sit
numerus tuorum contra tot catervas

vicioꝝ **E** celo em̄ est victoria. et eque
difficile est dño vincere in multis et i
paucis. **A**ttende ionathan filiū saulis
cum suo armigero dūt axat plurimos
occidentē. **J**udam machabeum **J**ona
than et simonem fratres **B**edzonem
alios qꝫ plures milites strenuos nō in
se sed in dño sperantes cū paucis mul
tos occidentes.

¶ Qd̄ in spūalibus exerciens p̄ficiētī
sit expediens vel necessarium habere
ductorem vicū spiritualement. // **Ca. li.**

Sed qꝫ vt audisti circa premissas
ascēiones sunt vie multe et inē
ip̄sas ea que ducit ad vitā difficulter
agnoscitur. noli sine ductore ascendē
noli sine doctore incedere q̄ et viam
nouerit et astucias hostiū nō ignorat
Solet deus hominē p̄ hoīes frequēter
instruere et ad rectas ascensiones et
veras vias adiuuere. **V**e illi qui sibi

confidit et solus sine doctore incedit.
Nam leuiter incedit in venatorum laqueos et cum incederit non habet subleuantem. Igitur ad nostram humiliacionem vult ut ductores sequamur. Sic enim totum populum israeliticum per moysen ductorem induxit ad terram promissionis. cuius consilio populus omnia faciebat. cuius monitionem acquiescebat. Sic loth de sodomis non per se ipsum sed per ductorem scilicet angelicum cogitur exire. et ascensum montis ascendere. Sic christus cornelinum per se non instruxit sed ad petrum instruendum destinauit. Sic paulum direxit ad ananiam. Et hoc est quod ait ille deuotus eunuchus legens in curru isayam. Quomodo ait possunt intelligere nisi aliquis me docuerit. et innumera talia reperis in scripturis. Igitur cum ascensiones in corde disponis celum ascensus ductorem

tibi elige hominem spirituales. cuius
eruditione cuius monitione et examina-
tione omnia tua exercitia perficere stu-
deas et adimplere. Hec est doctrina
tutissima et sanctorum patrum sententia
antiquitus approbata.

Quod pugnans contra octo vicia capi-
talia. quodammodo pugnat contra omnes
inordinatas affectiones. Capl. liij.

Igitur si arma arripuisti si duc-
torem qui te precedat consulendo
et dirigendo inuenisti tempus est ut
prelium aggrediaris. Itaque pugnandum
tibi est contra omnes inordinatas affecti-
ones que maxime surgunt ex vitium anime
destitutione per primum tuum descensum a
iusticia originali. Quauis autem vi-
tiose affectiones anime sunt plurime
ab ascensu te retrahentes. verum vna
est regina et septem duces. vnde om-
nes alie vitiose passionis oriuntur.

quibus deuiictis et in locis earum contra
eius virtutibus introductis omnia inor
dinata desideria coquiescunt. et per
certamen contra illa octo quodammodo
vires restituuntur dum earum noxie mo
tiones freno rationis moderantur. **Sunt**
autem hec octo vicia que interdum dicuntur
principalia quasi principes aliorum viciorum.
interdum capitalia eo quod de ratione
eorum sit ut alia vicia ex ipsis orientur.
Illa vero vicia de quorum ratione est ut
ex ipsis procedant. filie eorum dicuntur.
Interdum vero dicuntur mortalia in quantum
morte culpe occidunt et a vita gratie
separant et a deo qui est vera vita.
Non tamen hec octo semper sunt morta
lia nec etiam ex genere suo. **Sunt** autem
hec octo superbia. vana gloria. accidia.
inuidia. ira. philargiria. luxuria. gula.
De modo pugnandi contra vicia
et quod homo non debet contra omnia

simul sed cōtra vnū principale dēcer
tare. Capl. liij.

Non autē debes cōtra omia ista
simul pugnare sicut nec potes p̄
multas ascēiones simul ascendere. Nō
in vno anno ait dñs eiciā eos a facie
tua sed paulatim ne terra redigatur ī
solitudinem. Igitur iuxta tradicōnes
sanctorū patrū hunc ordinē seruabis
certamen contra hec vicia ingressur?
Primo vt ante oīa teipsum diligentē
discutiēs scdm formā examinādi p̄us
traditam inquiras q̄lia vicia in te la
teant vel pateant. deinde q̄ sint in te
vicia magis fortia et magis te infestā
tia. Deinde q̄ remedia sint contra sin
gula vicia efficaciora. Quo facto cōtra
vnū viciū preliū arripies qd̄ est tibi
pre ceteris magis infestum. Igit̄ cōtra
illud vnū principale certamen arripe
expurgacōm illius totis virib⁹ insiste

omnē laborem et sollicitudinem prin-
cipaliter retorque ad illud expurgan-
dum. **O**tra illud iugiter deū implora.
illud tibi in oracōne versetur semper
ante oculos. p̄ illius extinctione lacri-
mas indefinēt funde gemitus et sus-
piria ad deum deuote emitte. **N**ec ta-
men ita tibi contra vnū illud pugnan-
dum est vt cetera vicia nō impugnes
sed ita contra id vnū principalit̄ pug-
nabis vt generalem tamē contra oīa
vicia habeas sollicitudinē et horrozē
Quinimo quantū contra vnū magis
strēnue et sapienter certaueris tanto
plus generalit̄ omnia vicia horrebis
¶ Scire etiā tibi cōuenit q̄ sicut in na-
turalib⁹ ex diuersa cōmixtiōe q̄tuor
humoz sanguinis videlicz colere. fleu-
matis et melancolie diuerse causant̄
cōplexiones naturales **I**ta in diuersis
hominibus scdm̄ interiorē hominē ex

diuersa cōmixtiōne affectuū et ex cor-
rupcōne virium p̄ fomitē sc̄dm natuā
lia sunt diuerse disposiciōnes morales
siue inclinacōes ad mores et varie dis-
posiciōnes viciose vel etiam virtuose.
Hinc est q̄ vnus magis inclinatur ad
luxuriā . alter magis ad iracundiam .
Et frequenter hō habet vnā quandā
inclinacōem q̄si vnā massam quandā
vnde cetera vicia quasi oriantur vel
maior pars . q̄ forsitan nō absurde di-
ci possit moralis complexio . **S**iquidez
vnus est tristis . alter perplexus . ter-
cius implexus . quartus scrupulosus .
quintus querulosus . sextus in exerci-
tjs suis afflictus . septimus occupat⁹
Et hec oīa vt videt̄ ex quādā interio-
ri indisposiciōe vel aīe vel organoz
pueniūt ⁊ sūt melācolicis nō dissiles
suo mō . **A**li⁹ aut̄ ē let⁹ vag⁹ hilaris et
dissolut⁹ ⁊ c̄ . **D**ebet aut̄ vnusquisq̄

statum suum interiore modo prius
habito diligenter inquirere et scdm
hoc ascensioes virtutu in corde dispo
nere et vicioꝝ remedia i suo exercatio
ordinare . et semp illam sua inclinati
one viciosam habere suspecta et om
nibus modis iuxta racōis imperium
refrenare . **C**um autē illud vnū viciū
de quo superius fuit dictum adeo p de
uotum exercitiū et vitile preliū debili
taueris vt racōi obediens contradi
cere nō psumat . sed si quādo se exere
rit statim racōis imperio sine p̄lio re
frenet . tunc aliud viciū simili diligen
tia debes inquirere qđ te plus infestat
et contra illud modo cōsimili preliari
Noti tamē putare qđ aliqđ viciū adeo
in te radicatus possis euellere vt nō sit
opus amodo saltem generali sollici
tudine et horrore contra ipsum debel
lare **E**tenim vt ait **H**erodus . **V**icia

semel putata repullulant et effugata
redeunt et reaccendunt extincta et so-
pita denuo excitantur .

Ad scdm diuersitatem nature vicia
orum diuersimode sit contra ea de-
tandum . et in quo consistit illa diuer-
sitas vicioꝝ . **Ca. liij.**

Ad huc autem de modo preliandi
contra vicia scire expedit qd con-
tra predicta octo vicia et ab eis pcedē-
tia non sit eodē modo prelianduz . sed
sicut diuersa est natura vicioꝝ ita et
varia sunt contra ea p̄lia arripienda
Siquidē carnalia vicia melius vīcas
fugiendo . omnē occasionē et materiā
tibi de ipsis subtrahendo . Spiritualia
vero meli⁹ expugnas occasiones qb⁹
ipsa irritant et cōtraria fiant haben-
do et fortit⁹ resistendo . Scdo cōsidera
adhuc aliā diuersitatem et variā na-
turā vicioꝝ . Sunt etenim quedaz vicia

q̄ semper ex alijs oriuntur et sine alio
vicio p se nō veniunt quale vicium est
inuidia . et tunc nō tam contra illud
viciū q̄ contra ipsum vnde habet ori
ginē debes preliari . ¶ Tercio aduer
te aliā vicioꝝ diuersitatē et naturam
temptationū . Nam sunt quedaz vicia
q̄ apte ad malum trahūt et suo impe
tu volunt animā opprimē . sicut est lux
uria vel iracūdia . et hys debes resistē
cum labore et dolore . Sunt alia q̄ suo
impetu non impellunt sed seducendo
fallunt . et talia sunt sepius etiā cōtra
appetitū . sicut temptatio de excessu vi
gilay ieiunioꝝ et huiusmodi . Et hic
nō tam opus est fortitudine q̄ discre
cōne . Vnde scdm Bernardum nouisse
in hac pte est viciasse et credē est vin
cere . ¶ Sunt autē adhuc alia vicia q̄
pariter suo impetu impellunt et boni
tatis apparicōne sicut est . verbi grā

affectus inordinatus ad predicandū .
qui seduat sub pallio zeli animarum .
impellit appetitu laudis et impetu re
putacōis . Et hec est periculosissima
temptatio . Vnde hic primo opus est
scire et credere esse tēptacōnem . nec
tamen scire vel sciuisse est viasse . sed
et opus est eius impetū laboribus et
exercitijs refrenare .

Quod tres sunt ascensus contra vnū
quodq; vicium . id est tres pfectus ad
oppositam virtutē . Capl. lv .

His igitur ad cautelam tuā de vi
ciōrum certamine in generali p̄
missis . nunc ad viciorum singulorum
certamina singularia descendamus .
// Prius tamen scire debes q̄ contra
quodlibet vicium qđ arripis debellan
dum ascensiones in corde debes dispo
nere et quosdam pfectuum gradus .
vt scias quantum ad virtutē ipsam

ascendis vel descendis ad ipsum vicium
Igitur contra quodlibet vicium tres potes
distinguere gradus, quorum primus est
incipientium et pertinet ad primum gradum
ascensionis ad cordis puritatem qui est
in timore. Secundus est proficientium et pertinet
ad secundum gradum scilicet ascensionis qui
in spe agit. Tercius gradus est perfec-
torum et pertinet ad ultimum gradum ascen-
sionis ad puritatem.

De ascensionibus contra primum vi-
cium quod est gula. Ca. lvi.

Primum autem certamen est contra
vicium gula. Inde primo diabolus
primum hominem temptavit et superavit.
inde secundum hominem primo temptavit et
succubuit. Item hoc vicium est situm quasi
in fimbis nature. Si igitur ipsum non po-
tuimus superare, quomodo spiritualia superare
mus extra fines nostros carnalis nature
nos impugnantia. Contra istud vicium

ascēdim⁹ p virtutē sobrietatis p quā
ascensiones in corde disponim⁹ cōtra
gulam debellandā. **S**obrietas autem
virtus dicit̄ q̄ corporis alimenta cum
recto moderamine admittunt̄. **T**ripli
cem autē gradum vel ascensum cōtra
vicium gule debes in corde disponere
vt possis gule appetitum refrenare et
quantū ad hoc vim cōcupiscibilem re
formare. **P**rim⁹ ascensus cōtra gulā
id est prim⁹ gradus virtutis sobrieta
tis est patienter ferre cū nō potest ha
beri abus vel potus delectabilis et nō
contristari cū non habent̄ interdum
desiderata ad libitū. **S**ed in hoc gradu
gulosus multa patit̄ cōtamina et gule
tela. **V**nde opus habet vt hic aliq̄diu
stans prelieet̄ et gulam superet. **S**cias
ergo q̄ natura gule est vt causet in
concupiscibili inordinatū appetitū cibi
et potus quo impediāt̄ ab ascensu. et

talis affectus vel appetitus inordinatus
aliquos cogit ante tempus comedere
aliquos cogit se nimis id est nimio desi-
derio et effusione super cibos effundere.
aliquos cogit inordinate cibum delica-
tum querere. alios compellit excedere
in nimia quantitate. // **V**t autem totam
familiam eius cognoscas et scias con-
tra que debeas pugnare aduerte quod
principaliter filie gulae sunt secundum gre-
gorium. Scurrilitas verborum. multiloquium
detractio. vituperium. inepta leticia.
lasciua mentis. immundicia carnis.
// **V**t autem hunc affectum impuritatis
qua per affectionem inclinamur viciose
ad cibos. purgare et expurgare vale-
as. aduerte debes generaliter pro
expurgacione omnium vicioz carnaliu
quod in anima est triplex vis motiua cor-
poraliter. videlicet **V**is naturalis que est
motiua humorum. et inde sepe gula et

luxuria trahunt originē. **A**lia est vis
vitalis qua homo exercet motus vita
les **T**ercia est vis animalis qua homo
exercet imaginacōnez cogitacōez ꝛc
Quantū vero virtus animalis remit
titur et homo minus eam exercet tan
to vis naturalis intenditur et augeē.
Et hinc est. qd homines accidiosi et te
pidi et qui intus delectacōnem nō ha
bent in meditacōnibus in spūalibus
desiderijs . maxime vicijs carnalibus
periclitantur . **V**nde salomon . **I**n desi
derio est ois ociosus . **H**inc est scdm
Cassianū . qd gulosus nescit nisi de cibo
et potu et q ventris sūt cogitaē **H**inc
est itez scdm **C**risostimū qd mulieres
maxime tēptantur vicijs carnalib⁹ qz
minus ab intra sunt solliate . **V**nde vt
Crisostimus de luxuria dicit est anime
vacantis passio . **E**contra est quantū
vis animal' intendit tantū naturalis

n iij

omatus
medere
mo desi
ndere .
i vicia
reddere
totam
ias con
erte qd
n gre
quū
dica .
nis .
ratis
nose
vale
pro
aliū
a cor
q est
aha et

emittitur sicut patet in studiosis. Et
hinc est quod inquit beatus Hieronymus. ad rusticum
Ama scienciam scripturarum et vicia car-
nis non amabis. Quantum igitur homo
interiori et exteriori occupacioni et sol-
licitudini cum delectacione fuerit intentus
tanto amplius carnalia vicia superabit
Et ergo remedia gulae et etiam luxurie
est omnis sollicitudo et intentio ad bonum
affectio. sicut est compunctio quam valde
valet contra gulam et luxuriam. similiter
deuotio. sancta lectio. quilibet exterior vtilis
occupatio cum affectione interiori.
Istis igitur et similibus remedijs oportet
te pugnare contra gulam ut tandem
ascendas ad superiorem gradum. qui est
ut ita proficias ut iam prompta voluntate
velis et sine magno appetitu contrario
possis abstinere ab illis cibis delectabi-
libus qui possunt haberi. et esse contentum
simplicibus et communibus cibis.

et abstinere a delicatiorib⁹ puta vino
et c. In isto gradu stas tuc⁹ nō tamē
adhuc es sine impugnacōib⁹ licet de
bilioribus Vnde vt ad terciā ascensio
nem puenire possis . eousq; tibi calcā
da est cōcupiscencia remedijs p̄dictis
ieiunijs . vigilijs . lectione . et crebra
cōpunctione cordis quibus te forsitan
illufum vel victum reminisceris . inge
miscens . nūc h̄ore vicioꝝ . nūc dese
derio p̄fectōis et integritatis accēsus .
donec huiusmōi curis ac meditacōni
bus mens occupata parit̄ et possessa .
ipsius cibi refectionē nō tam iocū dita
ti cōcessam q̄ oneri vite impositā sibi
recognoscat . magis q̄ necessariā cor
pori q̄ desiderabilem anime sentiat at
tributam **Et tunc attingis terciū ascē
sum cū talem iam indut⁹ fueris affec
tum . Est autē iste tercius gradus et
ascēsus quo homo ita edomauit gulā**

et adeo reformatiuit vini cōcupiscibilez
vt sine aliqua difficultate ab habitis
delectabilibus possit abstinere et con
tensus esse necessarijs in qualitate et
quantitate et quo simplicioribus eo
magis diligit. **Cum** autē adeo gulā
superaueris. sobrietatē in locū eius
ordina q̄ diligenter obseruet maxime
qualitatē et quantitātē in cibo. **Quali**
tatem videlicet. ne delicata queras vel
singularia. quantitātē ne mensuram
excedas. **Ram** quāuis varia est capaci
tas mensure hominū. vnus tamen in
omnibus est finis cōtinence. ne q̄siux
ta mensuram capacitatis sue oneret
in gluuie. **Maxime** autē videat sobrie
tas vt semp̄ equale moderatnm q̄
ieiuniū obseruetur.

Ascensionēs ad debellandū vicium
luxurie. **Capl. lxx.**

Secundo oportet te ascēſiones cōtra luxuriā disponē vt ipam valeas superare. Siquidē et ipsa in vi cōcū piscibili sedem collocans neminē quez pfecte possiderit pmittit in corde ascēdere sed tamq̄ bestiā facit cōputrescē in stercore suo. Ascendim⁹ autē cōtra eam et debellam⁹ p virtutem castitatis q̄ est sobrietatis q̄ gulā debellauit filia. et ab ea precipue nutritur et augetur. Hec autem castitas est virt⁹ magna origine celestis. hanc sancti āgeli ab ipso domino omnium fontali principio didicerunt. Vanc christ⁹ de celo ad terram attulit et matrē suam virginē gloriosam huius virtutis discipulam prefecit alijs imitandam.

¶ Quis autē castitatis triplici ascēsu vel pfectuū gradu ascendim⁹ cōtra luxuriā et deuincim⁹ eam. Prim⁹ est cōtinencia ab actu carnali cū pposito

hic manendi et omnib⁹ illicitis motib⁹
cōsensum negandi. In hoc ascensu est
hō adhuc in labore pugne et non mul-
tum distat ab inimicis cum sola volū-
tas castitatē eligit affectu repugnāte
Igit oportet ut in hoc gradu cōstitu-
tus viriliter armeris ad plium. Nam
contra istud vicium est longū et ima-
ne bellū p̄ ceteris vicis ac diuturnū.
Ut autē scias quō istud viciū debeas
oppugnare. debes ipsi⁹ naturā et mo-
dum quo te impugnat diligenter ad-
uertere. Naturā autē habet duplicem
Vnā ex pte carnis. alterā ex pte aie.
Ex pte carnis naturā habz motus in
carne. et accēssiones mēbroz excitare
Ex parte autē anime ingerit affectus
feminarū et inclinacōnez ad eas. Inge-
rit imaginacōnez earū vel familiarita-
tem &c. **F**ilie eius scōm Gregorium.
sunt septē. cecitas mētis. incōsideracō

mortis & inferni. inconstancia cogitatio
nū et desiderioꝝ . amor sui . precipitatio
ad peccatū . odium dei . affectus pñtis
seculi . desperatio futuri seculi . **Vt** autē
motus . hos et affectiones deuincas di
ligentius cōsiderandum q̄ hoc viciū
vt ait **Crisostim⁹** est anime vacantis
passio . id ē sine exercitio sine desidoꝛio
existentis . **Vñ** quantū cor tuū timore
solicitudine cōpunctione repleueris
tanto min⁹ temptaberis . **Et** hinc est
q̄ in sompno cū vires aīmales sunt so
pita hec bestia āplius infestat . **Pro**
specialib⁹ tamē remedijs nota q̄ hec
passio interdū magis se habet ex pte
carnis . aliqū magis ex pte anime **Et**
cū tamen in carne fuerit in anima sus
citatur affectionē . et ecōtra cū in aīma
fuerit statim mouet carnē . **Sunt** autē
quedā remedia magis pro sanacōne
huius vicij ex parte carnis . videlicet

ieiunū qđ est dñi p̄cipale remediū
Item opus manū vigilie. labores. tri-
bulacōnes ⁊ c̄. **E**x pte aīme contritio
spiritus. deuota oratio. frequens et
sancta meditacio. sollicitudo mental̄
et spiritualis exercitatio. studiosa et
intenta interior̄ et exterior̄ occupa-
tio **I**tem custodia sensuū ubiq; in pla-
tea. in domo ⁊ c̄. **I**tem repressio inte-
rior̄ cogitationū. **I**tem nullā familia-
ritatem habere cū mulieribus. nec so-
lus cū sola loqui. nec in secreto scđm
Jeromimū. nec frequentare domos
ear̄. **I**tem maxime valet humilitas
et mit̄tas. **V**nde sapiens. Cum sciui
qđ aliter continens esse non potui abij
ad dñm et deprecatus sum ⁊ c̄. **Q**uā-
uis autē sine humilitate nullius vniq̄
vici potēit triumphus acquiri in hoc
tamen vicio singulariter indigemus
gracia diuina. **I**gitur hys et similib;

exercitijs te excitando tandem ascen-
dis altius .videlicet ad scdm gradum
castitatis et scdm profectū contra lux-
urie viciū. // Est autē scds gradus
cum per maceracōnem carnis et alia
pmissa exercitia affectus mundatur
et caro ita spiritui subiugatur vt ra-
rius temptetur et facili labore temp-
tatio cedatur imperando tñ magis q̄
reluctando. **S**ed sup hunc est adhuc
altior et tercius grad⁹ **C**um videlicet
p longa exercitia et mltos labores di-
uina adiuuante gracia ita concupiscē-
tias carnis edomuisti q̄ vix rarissime
et tenuissime senciantur. et talem in-
diuisti castitatis affectum et amorem
vt horreas et detesteris omnes mo-
tus carnales q̄ nauseam inde quodā
modo patiaris.

Ascensiones contra auariciam.
// Capl. lviij.

Quercio oportet te ascensionem dis-
ponere contra auariciam per contemp-
tum diuiciarum et virtutem paupertatis
Et sunt sicut in precedentibus tres ascen-
sus. Primus est nolle habere quicquam
iniusti lucri et de iuste habitis facere
elemosinam et non abuti propria facultate
ad vicia. **V**er si radicatus vis hoc vitium
euellere. habens victum et restitum
et quibus te garris hys sis contentus. **V**el
certe quod est summum remedium omnia
per christo relinquere et sub alterius cura
et provisione degere et nullius rei quam
minime admittere proprietatem. **I**tem con-
fidentia de deo qui non derelinquit spe-
rantes in se. **S**ecundus ascensus est non so-
lum iustis esse contentum sed et solus ne-
cessariis contentari. nihil velle habere
superfluum in victu restitum et hospicio et
sic de singulis. **T**ercius autem gradus est
nihil possidere in mundo et nihil velle

habere et in omnibus necessarius frequenter pati penuriam. Filie autem auaricie sunt sex scilicet prodicio. fraudis. vagatio. puerium. inquietudo. et contra misericordiam cordis obduratio.

Ascensus contra iracundiam. Ca. lix

His tribus deuictis tamquam principibus affectuibus concupiscentibus litatis ascende contra vim irascibilem deuincendam et expurgandam. Et hic occurrit primo ascensus disponere contra vicium ire. Contra quod tripliciter ascensu vel profectu virtute imitatis proficitur. Primus est ut discat homo motus ire per pugnam cohibere et reprimere ne eternum patet foras per verba vel facta illiata. Est autem natura vel motus iracundie triplex secundum Gregorium. Nam quosdam mouet subitanea et cito recedit. quosdam tardius commouet et iam motus non cito deserit. quosdam et cito commouet

et tardius relinquit. Filie eius sunt
rixa. tumor mentis. contumelia. cla
mor indignatio. blasphemia. Itaq; in
hoc pmo gradu constituti repmam⁹
nos vt dum motus iracundie sentim⁹
nō foras erūpamus. Vt autē hoc me
lius facē possim⁹ continue ante ptreac
tate debem⁹ ea cōtraria q̄ nobis pnt
cōtingere et fore occasio iracundie vt
antequā veniant simus scuto paciēcie
premunti. Item ad hoc valet cum la
lore reprimere et accēsam flammam
interius suffocare. Item q; homo ver
tat se ad alia negocia vt cōmotionis
sue obliuiscatur. Item magnū reme
dium esset si homo adeo esset compos
sui q; posset admittere consilium cogi
tando quā multa mala sequantē iram
Etiam conscienciam ledit puritatem
mentis turbat. spiritū sanctū de corde
fugat. proximū scandalizat. famam

confundit. **I**tem compunctio est vene-
nū ire. **C**limacus. Quēadmodū aqua
extinguit ignem ita veracis luctus la-
crimarum profluūū naturam habet
occedere et extinguerē omnē flammā
furozis. **I**tem intenta meditatio mor-
tis refrenat iracundiam. // **H**is autē
et huiusmodi exercitijs homo proficit
donec scdm gradum mititatis vel paci-
encie attingat. qui est. cum homo ex
vsu et consuetudine sustinendi cōtra-
ria et refrenandi impacientā didicit
iam non terretī vel turbatī aduersis
sed quasi in loco munito inconcussus
circūstantes aduersarios intuetur.

Tercius autē ascensus est gaudere
in tribulacōibus. gloriari cū affunt
et desiderare cū desunt.

Ascensus ad dilectionem pximi et
contra inuidiam. // Ca. lx.

Ascensus contra inuidiam sunt p
fectus et gradus dilectionis px
imi. Quoz prim⁹ est nullū odire. nulli
malū cupe. nulli⁹ velle bonū impediē.
in necessitate pximo auxiliū subuenti
onis nō subtrahere. et breuē vt nulli
faciant vel cupiat malū cū voluntatis
consensu. et bonū pximo optet et fa
ciat sicut sibi velle debet et si indigeret
Caritas aut̄ sicut superius dictum est
ad quā maxime p dilectionez pximi
ascendit̄ ipsa est finis ascensionū. Vñ
sicut caritati dei et pximi nihil est ppo
nendū ita inuidie nihil est postponen
dum. Ante omnia igiē vniōnē et pacē
debem⁹ retinere in quo est vīnculum
perfectionis. Nihilq; est aliud in quo
sancti angeli tantū delectant̄. nihil in
quo tā expresse similitudine; celestis

iberusalem representam⁹ q̄ si caritatez
et v̄monē cordium seruem⁹ . idēz oēs
dicētes idē sentētes . cauentes ledere
consciencias alioz scandalo singulari
tate vel nouitatū vel dissuetudinū pre
sumpcōne . **V**nde hoc mandatum x̄ps
toiens recessurus a nobis replicauit
vt artius imp̄meret . **I**n hoc inq̄t cog
noscent omnes q̄ mei estis discipuli
si dilectionem habueritis ad inuicem
Itaq̄ maxime expugnemus hoc viciū
q̄d pp̄rie demomb⁹ ascribit̄ . **I**nuidia
em̄ diaboli intrauit mors in orbem ter
raz sequūtur eū qui sunt ex pte eius
H Est autēz summū remediū inuidie
nihil amare eoz q̄ mūdus amat hono
res diuicias voluptates **I**nquātū nos
aliq̄d terrenū diligim⁹ in tantū si per
aliquē ab eo impedimur ad inuidiam
cōtatamur . **N**ota tñ q̄ motus displicē
cie sup bono alterius nō semp dicitur

pprie inuidia. Aliquādo em̄ habem⁹
displicentiā in bono alteri⁹ inquantū
cedit in nostrū vel alioꝝ nocumētum
vt si inuideo alicui de domino suo. qz
tirannus est et iniuste alios deprimi.
et hic motus semp est de bono tpali.
et est quandoqz bonus qñqz viciōsus
Aliquando etiā habeo motum displicē
tencie de bono alterius vel tristor inde
non qz ille illud bonum habet sed qz
video me illo bono carere. **E**t hec est
quandoqz bonus zelus. et ita vult **J**e
ronim⁹ vt inuidia de virtutib⁹ sit inē
nos et cōtencio quis humilior q̄s obe
dientior. **T**ercio autem contingit ista
displicētia de bono alterius inquantū
est glōrie vel honoris mei diminutiū.
et hec est ppriissime inuidia. **E**t nō est
inter psonas multum distantes quia
illius gloria vel honor qui multum et
excellenter est supra me nō imminuit

gloriam meam sicut rusticus non inu-
det regi de sua gloria sed forte frater
regis qui potuit eligi in regē. sic esau
odiuit iacob. sic absolon inuidit salo-
mom. " Filie autem inuidie q̄ ex ea
sequuntur sunt odium. susurratio. de-
tractio. exultatio in aduersis proximi.
et afflictio in prosperis eius. " Scdm
remediū est ut homo diligēter ppen-
dat q̄ etiam si alius illo careret bono
de quo ei inuidet attamen ipse illud
non haberet. Item timere vindictam
dei qui homini nō dimittit peccata sua
nisi ipse dimittat proximo suo. Item
ut homo studeat illi quē odit magis
esse obsequiosus affabilis et benign⁹
" Sdus autē contra inuidiam ascen-
sus et ad dilectionē proximi profect⁹
est sic alterius profectū congaudere
et bonū alterius diligere q̄si propriū

et sic eius aduersitati opati sicut pprie
et aliena lucra sua deputet ex affectu
pietatis. Tercius aut ascensus est di
ligere inimicos ex affectu et ea dulce
dime erga odientes et psequentes se
affici. sicut erga singulariter dilectos
et nō solum res tpales sed etiā corp⁹
p fratribus ponere paratū esse.

Ascensus et expugnacōnes contra
accidiam. Capl. lxi.

Sicut dilectio pximi expugnat
destruit inuidiā. ita p ascensus
ad dilectionem dei supam⁹ accidiam et
tristitiā malam. Amor em̄ dei feruentē
facit operari. Nam operat⁹ magna si ē
Si vero operari rēnuīt amor non est.
Similiter actus caritatis est gaudium
in spiritu sancto contra tristitiā.

Primus aut gradus dilectionis dei est
sic diligere concessa et sic eis uti vt tū
illiata deuitent. Et in hoc gradu possi

tus opatis tantum saluti necessaria de
uitans ne tantum deiciat te accidia ut
omittas necessario agēda vel sub pre
cepto mandata **V**erum hic ascensus
bassus est et nō est bonū in eo diu ma
nere. **V**nde necesse est vt p cōtinuam
exercitacōnem in bonis opibus teipnē
fr angas accidie tue resistēdo et bonis
operib⁹ et deuotis exercitijs affectum
inflāmando . vt tandē delectacōnem
acquiras et affectum in sanctis exerci
tjs et bonis operibus . vt iam nō solū
agas saluti necessaria s̄ pleniori affcū
et feruentiori accensus incipias p pte
deuicta accidia agere oīa que dei sunt
et ad illa agēda esse studiosus et ecā
ad cōsilia adimplenda. **E**t hic ascēdis
ad scdm gradum dilectionis dei et cō
tra mentis accidiam. **Q**uādiu aut im
pugnaris ab accidia et nondū hic pue
neris scias hoc summū esse contra acc

diam remedium vt nunq̄ cedas sed
semp viriliter resistas. // Vt autē na
turaz huius bestie agnoscas aduerte
q̄ motus et agnitio huius vicij prin
cipalit̄ trahit ad duo. videlicet loci mu
tacōnem et exerationz variacōnem.

// Mutacōnem loci hoc modo parat
Ipsa em̄ mentem tuā primo tedio ag
grauat et deprimit et omnē delectatio
nem in spiritualib⁹ tollit. Anima autē
sine delectacōne esse nō potest Incipit
igitur statim ad recreacōnem carna
lem aspirare et locū illū in quo nullā
habet delectacōnem velle deserere.
Itaq; statim tibi causat loci horrorem
celle fastidiū. ad om̄e tonū maxime
spūale fastidiū Nam interdū libenter
corporalia arripit vt min⁹ spūalibus
occupetur. Demōq; tandē incipit loca
remotiora extollere et illic cōmoran
tes fratres beatificare. ad presentes

vero fratres quantā aspernacōnem
tamq̄ ad min⁹ spirituales concipere.

Itaq; cum anima tedio affecta nullā
cōsolacōnem inuenit statim locū dese-
rit aut in somnolentiā incidit vel disso-
lucōnem solacium q̄rens ad tempus.

¶ Mutacōnem exeration⁹ ita licet oc-
culte sub pallio induat **C**um em̄ aīma
grauatur huiusmodi exeratijs. cōfir-
git quedam alia leuioza amplius illa
extollens et reputans magis merito-
ria. vtputa visitare infirmos vel cer-
te monasterium cōstruere in quo ma-
lus et accidiosus discipulus peior ma-
gister et rector efficiatur. **I**taq; vo-
lens accidiā legitime deuincere. ante
omnia locum tuum ne deseras. **N**am
quanto locum plus mutaueris tanto
magis erit mens tua in exterioribus
vaga. in spiritualib⁹ accidiosa **V**nde

Berndus. Impossibile est animū fide
liter alicui vni affigere qui non prius
alicui loco pseuerāter affixerit corp⁹
suū. Cumq; egritudinē animi de loco
ad locū fugere nititur sic est sicut qui
vmbra[m] corporis sui fugit. Quanta
etiā mala ex hoc veniant q̄ quis sua ex
ercitia leuiter mutet dictum est supra
" **Filie accidie sunt sex scdm Grego.**
scz malicia id ē voluntas machinandi
mala. desperatio. pusillanitas. rācor
id ē odium inueteratū. torpor circa p̄
cepta dei. euagatio mētis circa illicita
Compunctio si accidiosus eā acquirē
posset valde valeret contra hunc mor
bum **Climacus.** Qui luget seipm nō
nouit accidiā **Idez** Ligeť iste tirānus
memoria offensionū et delictorū et pau
tiatur opere manuū et trahať intēta
et attenda meditacōne futuroꝝ bono
rum. **Itē** contra tedium cordis multū

valet varietas actōnis vt nūc homo
oret nunc legat donec affectū aliquē
concipiat. et cogat se in hys operib⁹
quibus maxime attēdiat. **V**er si homo
strēnuus et seuerus et benign⁹ fuerit
in suis deuotis exercitijs et sanctis opi
bus. et diutius se pseuerant in talib⁹
exercitauerit iam tandem incipit spe
rare. et affectū caritatis incipit dila
tare et quodāmodo estuare ad deum
vt quasi sine ipso viuere non possit co
artatus desiderio dissoluēdi et esse cū
christo. **E**t hic est tercius gradus cari
tatis dei q̄ accidia superat. **T**risticia
aut mala est duplex. **D**icitur em̄ q̄nqz
tristicia ḡnāliter put est circa omnē
passionem et tūc valde difficulter cō
prehendit̄ eius origo. **A**lio modo est
quidam torpor et grauitas tediosa in
spūalibus. et tunc potest cōprehendi
sub accidia. et cōtra eam ascenditur

per gradus caritatis dei. Nam actus
caritatis est gaudium. // Remediū con
tra tristitiaz si est ex desperacōne me
moriam benignitatis et misericordie dei
et intuitus beneficiorum eius. Itē qd hō
sit libēter in bona societate ubi de deo
loquūtur vel materia spirituali. Itē
illud Jacob. Tristat aliquis in vobis
oret equo animo et psallat. De bona
tristitia satis patet ex dictis de cōpun
ctione.

Ascensionēs cōtra vanam gloriā
extinguendam. Ca. lxxj.

Qontra vanam gloriā nulla vir
tus est contraria. ideoq; p nullā
virtutē possum⁹ contra eam ascendē
vel gradus ad deuincendum ordinare
Ipsa em magis ex virtutib⁹ generat̄
ex bonis operibus roboratur. Ipsa em
p̄mo pulsat in carnalibus. in vestib⁹
in parentibus. in dignitatibus &c.

Et quē hōc mō superare non potuerit
per humilitatez supplantat. Quocūq;
piceris hunc tribulum semp stat acu
leo recto. quicquid feceris quicquid
egeris ipse se immiscet et cor tuū ad
vane gloriandū instigat // **F**ilie vane
glorie sunt septem. scz inobedientia.
cōtricio. iactancia. ipocrisis. ptnacia
discordia. nouoz p̄sumptio seu inuen
tio. Itaq; et si nō habem⁹ aliq̄ specia
lem v̄tutē qua vanā gloriā debellare
possimus. ascensionēs tamen maxime
cōtra eam sunt necessarie // **S**it igiē
p̄mus gradus et ascensus cōtra eā vt
homo diligent̄ et sūmo conamine stu
deat ne aliq̄ glorie vane intencōne
incipiat. vt custodiat os ne loquatur
vnde laudem acquirat precipue talē
intencōne et precogitacōne. Similiē
caueat talia opera agere vnde singu
lariter possit laudari vel apparere &c.

Illum aut gradum facilliter ascendit
si studiose in corde ruminauerit q̄ q̄c
quid tali intencōne inceperit et pege
rit q̄ nō solum nullū premiū recipiet
sed et penam magnā habebit. Vnde
diligenter recogitet illud Amen dico
vobis receperunt mercedē suam. Sed
et illud. ps̄. Quomā deus dissipauit
ossa eorū qui hominib⁹ placent confusi
sunt quomā deus spreuit eos. Item si
adhuc hominibus placere xp̄i seruus
nō essem. " Scd̄s ascensus est q̄ sicut
homo cauet ne bona sua agat vt vide
atur vel appareat hominib⁹ ita sūmo
studio caueat ne se vana gloria in me
dio adiungat et sacrificiū maculet.
et q̄ homo semp studeat illa āplecti ī
quibus deprimi vel vilipendi possit et
abiciat omnia illa in q̄bus possit oriri
gloria et honor. Sed et ipsa vana glā
vt ab hoc ascensu deceptorie trahat.

frequenter nō violenter sed fraudu-
lenter hominē deiciat id ē aliquādo sug-
gerit aliqd magnū arripiendum non
intencōne glē sed zelo dei. Verbi grā.
Suscipe officiū predicationis . presbi-
teratus vel diaconatus ordinē vt pos-
sit dño animas lucrari et alijs formā
prebere vite exemplaris sed est appe-
titus vanus et repellend⁹ . Nā eo ipso
homo ad talia indignus efficitur si ex
appetitu ad talia afficiat. Vnde beat⁹
Gregori⁹ . Sicut is qui iniūtatus ren-
nūit quesitus refugit est sacris altari-
bus admouēdus sic qui vltro ambit
vel iportune se ingerit est pculdubio
remouend⁹ . Vide notabile exemplū
de quodaz . hoc morbo decepto in . xi . li-
bro de institutis cenobioꝝ cassiani .
|| Tercius ascensus est altus et non
multi ad eum ascēdunt . Est autē . qñ
homo vanitate iam sufflata et deiecta

adeo diligit abiectiōem et despectū
mundi vt nō nunq̄ coram multitudi
ne aliqua faciat vel agat q̄ sunt ad ig
nomina miserabiliter cōsummantia
ex amore abiectiōis et appetitu igno
minie .

De descensionib⁹ contra supbiam
debellandam // Ca. lxx.

Nunc vltimo ad thronū vbi sup
bia sibi sedem collocauit necesse
est ascensiones disponere et inde ipsā
superbiam viciorum reginam ad mo
dum iezabel regine deorsum precipita
re Oportet aut̄ contra eam ascendere
per gradus humilitatis. Quorū prim⁹
est q̄ homo in veritate cognoscat seip
sum esse infirmum. inopem boni vicio
sum et si quos alios habet defectus et
non eleuet se super se. Qd̄ si interdū
temptacōne victus fecerit. seipsum re
darguat et castiget. // Sed ab isto

gradu retrahere mittitur ascensorē du-
plex supbia. videlicet carnalis et spiri-
tualis. Nam carnalis homines decipit
et suggerit ei quod sit melior quam est in
veritate propter scientiam. propter diuitias
propter parentum dignitatem vel quod
cumque huiusmodi et non permittit homi-
nem seipsum et propriam vilitatem in ve-
ritate cognoscere. Signa autem per que
istam carnalem superbiam in te vel in
alio poteris agnoscere secundum Cassianum
sunt ista Inest primitus in loquela cla-
mor. in taciturnitate amaritudo. ex-
celsus et effusus in leticia risus. irracō-
nabilis in seueritate tristitia. in repre-
hensione rancor. facilis in sermone. verba
passim sine vlla cordis grauitate eru-
pencia. expars paciencie. caritatis alie-
na. audax ad contumelias irrogandas
ad tolerandas pusillanimis. ad obediē-
tiam difficilis. ad recipiendam exhortaciones

implacabilis . ad refecandas suas vo-
luntates infirma . semp qꝫ suas diffini-
cōnes statuere ostendēs . incapax con-
silij effecta . id ē in omnibꝫ suo potius
credit qꝫ seniorum consilio **V**t autem
hanc carnalem supbiam deprimēs ad
primū predictū ascendas humilitatis
gradū . necesse est . vt prius humilita-
tem veram fratribus tuis intimo cor-
dis exhibeas affectu in nullo acquies-
cens eos ledere vel cōtristare . **I**tez vt
continuo te exerceas in humilibꝫ ope-
ribus et despectis officijs vtputa ī co-
quīne seruicij vel necessarijs . domū
scopando vel scutellas lauādo . humili
et abiecto habitu tamqꝫ pauper ince-
das ⁊ c̄ . **I**tez humiles mōres et verba
habere . nouissimū locū eligē vocabu-
la iactātie deuitare sicut vocari rabbi
vel dñe ⁊ c̄ et nihil omnino iactancie
pponere . **I**tem horam mortis nostre

semper ante oculos habere **H**ec et hys
similia cum in consuetudinem venerint me-
tem ad humilitatem inclinant et tumo-
rem eius depressum. **E**st autem alia sup-
bia spiritualis quam mentem intumescere
facit et supra se eleuat quasi de multis
suis virtutibus et magnis meritis quam sibi
attribuit. vel se specialiter habere glori-
am. vel sibi a deo vel propter sua merita
data arbitratur. **E**t hec est multo pe-
riculosior quam vitia carnalia. **N**ullum est
aliud vitium quod ita omnes virtutes ex-
haurit cunctaque iusticia ac sanctitate
hominem spoliat atque denudat quem ad
modum hoc superbie malum. et in vir-
tutum iam fastigio collocatos graui-
sima ruina deicere ac trucidare solet.
Sed ut etiam hunc tumorem internum dep-
mas et ad prefatum humilitatis gradum
ascendas debes in omnibus virtutibus
in omni profectu in omnibus bonis operibus

ex toto corde et ex sententia dicere et
sentire. **N**on ego sed gratia dei meū.
et **G**ratia dei sum id quod sum. et **D**eus
est qui opatur velle et perficere pro bona
voluntate. **I**te; diligenter considerare
propriam vilitatē. diligentē impedire quod
bona mentis tue non sunt tua sed dei dona
et de ipsis ratione redditur. mala
vero tua ipsa sunt tua et pure mala et
ex pluribus et instantibus grauius et gra-
uissimis supplicibus digna. **B**ona nostra
sunt pure bona sed multipliciter imp-
fecta. **R**egligentia tepiditas. hypocri-
siana gloria et adeo sepe bona nostra
conspiciuntur ut et nobis parum sint me-
ritoria et deo minus accepta. **I**te debes
frequenter superiores et meliores te
attendere tam homines quam ipsum dominum
Iesum christum qui ait. **D**iscite a me
quod mitis sum et humilis corde ut sic ali-
orum conspunctione vilescas tibi metipso

// Nec autem cum homo diuicijs acti
tauerit et in hys diuicijs se exercuerit
incipit seipsum qualis est in veritate
agnoscere. Verum si affectuose se in hys
exercuerit et perseueranter in eis perma
nerit ex tunc incipit affectum induere
vt qualem ipse se cognouit vilem in
opem et in primo ascensu. talem etiam
immo potius viliozem quam meliozem.
nisi inde scandalum proximo oriatur
desiderat se ab alijs reputari quantum
in ipso est. Et hic est secundus ascensus
et secundus gradus humilitatis. **//** Tercius
vero gradus et ascensus est cum homo
per humilia exercitia et veritatis cog
nitionem talem induerit humilitatis
affectum quod etiam in magnis virtuti
bus et sublimibus donis non extollitur
et nichil sibi ex ipsis blanditur. totum
eia quo omnia bona sua recepit re
fundens et in integrum restituens. **z**

Talis fuit humilitas xpi . talis etiã est
humilitas angeloz et sanctorz in glã .

Incipit quarta pars de descensionibus
spiritualibus q̄ sunt in duplici dif-
ferentia videlicet ad seipsum et ad pri-
mum . **Capl. lxxij .**

Huic dicitur . **V**idisti nunc o homo descensus
quibus descendisti . id ē audisti
qualiter ascensiones in corde
debeas disponere et quibus exercitijs
et gradibus ascendere . quomodo p̄ de-
uotam oracionem debeas diuinum auxi-
lium implorare . quale quoque sis p̄mũ
recepturus . Et hec sunt illa quinq̄ q̄
tibi in principio p̄ponebantur Sed qz
diuina scriptura de hys ascensionibus
alibi loquit̄ dicens **V**idit iacob scalã
erectam et angelos dei ascendentes et
descendentes in ea . miraris forsitan .
quomodo in hys ascensionibus angeli

viri utiq; sancti descendunt. Nam qd
ascendunt nō est mirandū. Quāuis
autē hoc nō absurde possit intelligi qd
etiā ipsi sancti viri qd diu peregrināt
qd diu pregrauant in corpore qd a deo
corrumpit non ita possunt continet
indefinēter ascendere quin aliquando
corruptibilitatis pondere grauati defic
ant in ascensu et descēdant ad tēpus
relaxando exercitiū spirituale. Aliē ta
men sunt descensiones vtilēs et ad p
positū magis cōuenientes quib; etiā
viri ascēsores et viri spūales interdū
p tempore ascensiones suas interrump
unt et assumūt sibi vtilēs descensio
nes. Vt aut breuiter has descēiones
cōprehendas due sunt huiusmodi des
censiones. Vna qua homo descendit
ad seipsum. Secūda qua descendit ad
proximum. et hec utraq; descensio est
tribus gradibus subdistincta.

De primo descensu quo homo descendit quantum ad seipsum de gradu superiori ad inferiorem .

Capl. lxxv.

Primo igitur homo descendit ad seipsum. cū verbi gratia . aliquis in altiori ascensu cōstitutus et ad sublimiorē gradum puect⁹ . interdum tñ descendit vt se pfectius in inferiori gradu exerçeat . ne semp supra ascendēs negligens amittat qđ inferius iam acquisiuit . Regē em̄ ita q̄s in hys ascensionib⁹ ad anteriora se debet extendē quasi nō esset penitus opus ad posteriora respicē sed ita debet ad anteriora se extendere et de virtute in virtutē proficere vt nequaquā negligat grad⁹ ad quos deuenit vel p quos ascendit . vt qđ iam obtinuit sūmopere studeat custodire . verbi gratia . Per timorem

prius fuisti compunctus et p medita
tiones mortis tue . extremi iudicij et
penarum inferni . et ml'ta bona egisti
ac deinde remisisti ad spem . et memoria
celestis glorie et beneficiorum dei dul
tus te ad cōpunctionem amoris inco
tasti . Nunquid iam timorem debes
relinquere . nunquid iam ex toto me
ditacōnes mortis et iudicij debes om
nino postponere . Non ita . sed interdū
per spem ad superiora debes ascen
dere et ad celestem gloiam speculari
vt eius pulchritudine alliciaris ad vl
terius ascendendum . Interdum vero
p timorem debes descendere et vani
tatem mundi et breuitatem vite tue
et acerbiter penarum infernaliū
studiosius cōtemplari vt terrearis in
ferius descēdere vt sic ante traharis
p spem . a posteriori vero p timorē q̄si
quodam aq̄leo pcedere et ascendere

compellaris . vt ita semp in tuis exer-
citijs inter timorē et spem et caritatē
ascendas et descendas donec ipsa ca-
ritas fuerit pfectissima . foras mittēs
timorē . ne videlicet in torporē vel secu-
ritatem incidas aut presumptionem .
Sic utiq; angeli . id ē viri sancti ascen-
dunt in celum p affectū et desiderii .
et descēdunt in abissum vel viuētes
in infernū p diligentē cōsideracōnem
In quo tamen gradu amplius quis se
debeat exercere discrecōne opus est
vt discernat scdm pfectus status et
cōdicōnes psonarū . Sic itaq; ascendē-
do et descendendo vtrumq; pedē xpī
cum maria amplecteris peccatrice .
sic misericordiam et iudiciū cū ppheta
dño decantabis . **A**d hos duos ascen-
sus et descēsus omnia q̄ in scripturis
sunt referūtue scdm Augustinum . vt
videlicet . misericordiā ames timeas

potest atem. **V**nde ppheta sanctus in
diuina locutione. hec duo se narrat so
lumodo audiuisse. Semel inquit locu
tus est deus duo hec audiui quia tibi
dne est misericordia et tu reddis vni
cuiq iuxta opera sua. ppter hec duo
pphete. ppter hec duo omes sunt scp
ture. **A**udi beatu Gregoriu hunc tibi
ascensu et descendu recõmendantem
Quauis inquit securitati timor semp
longe videatur abesse. nobis tamen
nihil est securius q̄ sub spe semp timẽ
ne incauta mens aut desperando se i
vicijs deiciat aut extollẽdo de donis
ruat. **A**n̄te districti em̄ et p̄ iudicis
oculos quanto de se mens sub spe hu
mili⁹ trepidat. tanto in illo robusti⁹
stat **S**i ergo nõ vis vt veniat tibi pes
superbie quo cadunt omnes qui ope
rantur iniquitatẽ noli a timore pedẽ
totaliter remouere.

De secūdo descensu quō interdum
necesse est hominē descendere ad mo-
rum exteriorū et gestuū disciplinā.

// Capl. lxxvi.

Secundo etiaz o homo non nunq̃
ad teipsū debes descendere et
exteriorē hominē debite in morib⁹
disponere et ordinaē vt interior tua
deuotio et interna sanctitas ī gestib⁹
exteri⁹ et morib⁹ elucescant. Itaqz
regē mores tuos exteriores vt sis tibi
custoditus. sis alijs exemplaris. sis
amabilis vniuersis. Hoc aut optime
complebis si tria in exterioribus mori-
bus studueris obseruare. // Primo vt
mores tui sint maturi. Secūdo vt sint
humiles. Tercio vt sint benigni. Ma-
tūritas reddit te exemplarem alijs. **H**
umilitas custoditum tibi. **B**enigni

tas facit amabilem vniuersis . **M**atu-
ritas autem in hoc consistit vt homo
non sit leuis ad currendum nec p̄nus
ad risū nec curiosus vel verbosus seu io-
culator . **H**ec maturitas caput regit .
intus mentem cōponit et totum cor-
pus exterius ab insolentia custodit .
Caput regit ne leuiter hinc inde arā
feratur . oculos ne vagentur . aures
ne curiose auscultent ⁊ sic de singul̄ .
Morum humilitas dep̄mit ceruicem .
humile format responsum et gestus
complanat . vestitum simplicē amat .
sele inter nouissimos locat . ostentaci-
onis notam declinat . singularitatem
fugit . ad aliorum obsequia agilem fa-
cit et promptum . **B**enignitas facit
affabilem et compassiuum afflictis .
tractabilem et exorabilem et flexibi-
lem ad consilia imp̄cienda . cōmuni-
catiuū sui et suorum in bono . hilarem

et modestum iocundum et hoielem et
sociallem gratū et beneficiū. **H**ec autē
benignitas quantū ad quedā signa
exteriora benignitatis . quā philoso
phus amicitia vocat est necessaria ad
socialiter cōuiuendum . Nullus em̄ vt
ait potest p diem viuere cum tristi et
non delectabili . **I**deo ex quodā debi
to natural honestatis cōstringeris vt
alys delectabiliter cōuiuas p benigni
tatem . **V**n̄ precipue cum inter alios
fueris debes te benignū ostendere et
delectabilem exhibere et in cōuentu
multoz mentis tristitiā quadā vultu
hilaritate te decet simulare . **V**erūta
men effusa dissolutio cauenda est ne
sub pretextu pietatis nutriatur viciū
vanitatis **E**rgo vt ait **H**ugo . **S**i cum
alys fueris et mutua delectat vortoz
collatio . fiat sermo de moribus . fiat
sermo de scripturis . nunc de miseris

huius vite cōgemiscam⁹ . nunc de spe
futuroꝝ gaudioꝝ cōgaudeam⁹ . nunc
mutui secreti reuelacōne recremure .
nunc simul ad illam visionem ihesu . ac
bona celestia suspiremus **S**i vero non
nunq̄ vtile est vt intensum animū ad
inferiora quedā et iocunda laxemus .
sint laxamenta illa plena honestatis
vacua leuitatis . et si careāt nimio pō
dere non tamen careant edificacōne .
In hys ergo trib⁹ maturitate humili
tate et benignitate tota exterior mo
rum disciplina consistit . **H**umilitas
autē maturitatem temperat ne elata
videatur . **B**enignitas ne austera et
indignabunda .

Tercia descensio quantū ad seipm
qua homo fragilis nō diu vel semp spi
ritualibus valens insistere necesse ha
bet se in opere manū exercere .

"Capl. lxxvii.

Tercio debes frequenter ascendere
et opus aliq̄d corporale vel ma-
nuale arripere. immo certe ita debes
exercitiū tuū ordiāre vt cotidie temp̄m
in opere manuū suis et certis tempori-
bus exerceas. et suis rursus tpibus
in ascensionibus cordis pficias quāq̄
a cordis pfectibus forsitan manibus
operans non impediris. **P**otes enim
infra opus orare. meditari. in timōre
te et desiderio exercere. Sancti patres
nostri hoc pro regula habuerunt. vt
quanto fidelius se ad opus manuū cō-
ferrent tanto ad altiores puritatis et
caritatis ascensum et spiritualē pfec-
tum sperabant se puenturos. **I**taq̄
homo fragilis cum sis noli te angeluz
putare qui semper vtitur cibo spiritu-
ali quem tu nescis vt tu etiam velis
semper spiritualibus adherere. sed te
ipsum certis tempozib⁹ exerce in ope

manuali multiplici ratione. **P**rimo
ne tedio victus iam etiam in toto re
linquas spirituale exercitiū. **R**ec repu
ta te feruētorem et magis spirituale
quod fuit magnus ille anthomius qui nisi
talem ascensum et descensum inter o
pus manuale et spirituale ab angelo
didicisset tedio victus ad seculum redi
uisset. **I**deo vult cassianus. quod qui non
est cotidie contentus aliquo manib⁹
operari nō potest in cella finaliter pse
uerare. **S**cdo em̄ quāuis ad modicū
interdū illa manualia ab illa vacatio
ne te retrahunt postea tamē valencō
tem ad eā te reddunt. **N**am vt audisti
non potes cū cōcupiscencijs ascendere
sed ipse sunt quae ascensum impediunt.
ideo istas cōcupiscencias oportet te vin
cere p̄cipue ope manuali. **I**n desiderio
est em̄ omnis oculosus. **S**ic sepe ergo

opus manuum deseruit spiritali ascen-
sioni in quantum impedimenta remou-
ascendendi. **Tercio** cor tuum valde est
instabile et hinc inde velut nauicula in
fluctibus maris fluctuans sic quatitur
diuersis affectibus et meditacionibus
Igitur ut dicit **Cassianus**. Cor tuum velut
quodam anchora te deest figere pondere
videlicet et occupacione alicuius operis
manualis. **Quarto** quoniam plures ad-
itus temptandi inimicus in nobis repe-
rit ociosis quam occupatis. **Siquidem** occu-
patus ut aiunt vno demone temptatur
ociosus vero innumeris demonibus de-
uastatur. **Quinto** si diligenter aduertis
ipsum opus manuum utiliter te ammonere
ad ascensum. **Primo** enim ammonet te
de loco in quo te dominus posuit unde cecidi
Nam ibi constitutus in quietis ple-
nitudine non te cum labore oportuit
operari **Et** si ad am positus erat ut scilicet

tura dicit vt paradifum operaretur.
nō tamen cū labore fed eum colens cū
fomma delectacōne. et cōfiderans in
inferioribus potenciā fapientiaz et be
nigmitatē creatoris. in laudē eius fere
batur. **E**ft igitē fcdm **B**erndū. opus
manuū quali vulnez ligamentū vnde
cotriperis et āmoneris de culpa. **S**i q̄
dem post culpam datū eft hoc p̄ceptū
legis naturalis. **I**n fudore vultus tui
vfceris pane tuo. **Q**uociens igitē ma
nibus oparis totiens āmoneris de cul
pa transgrefsiōis. **I**tē p̄ opus manuū
āmoneris q̄ fex diebus fcz tota vita
qua hic viuīs oportet te laborare. **N**ā
temp⁹ eft laborandi. feptimo veto die
finita vita prefenti dicit fpirit⁹ vt a
laborib⁹ requiefcas. **A**moneris igitē
manuali opere illuc tendere vbi te nō
oporteat laborare fed tantum vacare
et videre quomā fuauis eft dominus

Sed et opus manuum reddit te liberum
ne sit tibi opus alijs applaudere et alio-
rum aliqua desiderare. sicut **A**postolus
scribit ad **T**hessalo. **S**eptimo scdm
Bernardum. **I**psium opus manuum sepe
sicut corpus suo pondere et mole depri-
mit. ita non nunquam cōpunctionem dul-
cis exprimit et efficit puriorem. ppter
hec et multa alia sancti patres nostri
pæcipue in egipto tam fideliter labo-
uerunt et ppter labores eorum a sanctis
tam sublimiter extolluntur. **V**erūtamē-
ne a cordis ascensionibus longe disce-
das ea debes magis opera corporalia
quātum in te est semp eligere q̄ cum
spiritualibus videntur maiorem cōue-
nientiam habere. sicut sacros libros
scribere. qđ minus ab ascensu impe-
dit et est spiritualiter amplius fruc-
tuosum **Q**uot enim libros sacros scri-
bis quasi tot veritatis p̄cones facis.

et quot ex eis cōpūngunt et p̄ficiunt
tot eris particeps meritorum . Hinc
opus scripture beatus **Bernardus**
magis approbat . Plures sanctorū pa-
trum scriptores erant **Omnes** fratres
et discipuli in monasterio sancti mar-
tini libros scribebant . De opere scrip-
tu. e inter alia bt̄s **Jerom̄** risticii
monachū specialiter amonet . Plures
sancti libros suos tū ex humilitate . tū
ad deuitandū otium . p̄p̄is manibus
scribebāt . vt de **Ambrosio** legitur et
Iero . Sane cum manib⁹ oparis nō
debes mente otari s̄ ad pietatē cordē
te exercere orando aliq̄o ā meditādo
seu certe qd̄ scribis dulcē ruminando
Immo etiā scdm̄ **Aug⁹** . de ope mona-
chorū . poteris infra op⁹ deuote aliq̄o
decantare **Rec** enim opus manū ista
pl⁹ impedit q̄ seculares a suis carmini-
bus impediūtur manibus laborantes

Debes autē fideliter operari non sicut
seculares qui recipiunt solū mercedē;
transeuntem. tu autē non solum mer-
cedem tempalem sed immarcessibilez
coronā in celis. Attende q̄ sancti an-
geli laboribus occupatis pastorib⁹ spe-
cialiter natum xpm̄ dñm nunciauerūt.
Noli tamen in labore esse nimis vel im-
portun⁹ sed moderatus et discretus.
Debes precipue in opere manū silen-
cium custodire. Silencium em̄ in quo
iuxta pphetam est fortitudo nostra et
si ubiq̄ et semp̄ est seruādū nisi neces-
sitas cogat vel vtilitas suadeat. maxie
tamen in opere manuali. Juxta illud
Apostoli. Obsecramus in dño ihesu vt
cū silencio panem vestrū manducetis.
De ascensionib⁹ ad proximū vel pp-
ter proximū. Et primus descensus fit
ad superioris iussionem.

Capl. lxxij.

Similiter necesse est sepius ppter
proximū ab istis ascensionibus
descendere. id ē ad tempus cessare nō
in toto deserere ascensiones. Tribus
eciā modis ppter proximū descendim⁹.
qz vel ppter superiorē vel ppter eālem
vel ppter inferiores. Propter superiorē
debes ascendere. cum verbi gratia.
licet tu quantū in te est semp appetis
tibi vacare vel cū lazaro peccata tua
deskere et cōpunctionem ex memoria
peccatorū tuorū vel extremi iudicij tē
cōficere. vel cum maria ad pedes ihesu
predicantis sedere. id ē in vita et pas
sione christi mentaliter exercitare vel
quouis magno ascensu. Et ecce venit
superior tuus et vocat te. iubet exire
mandat descendere. statim sine mora
martha ad pedes vicarij ihesu. id ē su
perioris pcedat. id ē tota humilitate
et deuota promptitudine descendae

et inclinꝫ se ab inferiori suo exercatio.
qꝫ si maria adhuc in domo remāserit
et tantū se circa interiora a quibus in
vita auellitue occupans ecā si sedeat
ad pedes **I**hesu. murmuret martha.
ecā si deplorēt fratrē intret necesse ē
martha domū interiorē scz hominē et
vocet eam sub silencio id est occulte te
ipm replendas dicēs marie **M**agister
adest et vocat te. adest ille cuius disci
pulatū te cōmisisti superior tuꝫ hic vo
cat te et iubet exire. qđ adhuc sedes.
Nunquid nō melior est tua vocatio qꝫ
deuota obediēcie impletio. **Q**uo audito
surgat ipsa maria et p̄dat similit̄ ad
pedes ihesu dicens. **P**aratū cor meū
paratū cor meū. **P**aratū vt ad tuū
imperium michi vacem. **P**aratū cum
iubes vt exterioribus ministrē **H**oc
autē non solum ad iussionē patris tuī
obligaris sed ecā nō nunqꝫ fieri debet

ad exhortacōnem fratris ex caritate.
Omnia em̄ exercitia sua sancti patres
libentius postposuerūt tantū vt obe
dientia inuolabiliē seruaē potuissent
atq; hoc sup oīa reputabant si nō suā
voluntatē s̄ alterius adimplerent. Et
quāq; obediētia p̄cepti vel necessitatis
est magis necessaria. noli tñ discutere
an teneris vel nō qz sepius obediētia
caritatis est magis meritoria et cari
tatē auget deuote impleta.

De sc̄do descensu ad proximū quo
primo cōdescendim⁹ auxilio vel consilio
admonitōe vel correpcōe. // Ca. lxx

Secūdo ad primū debes descēde
primo cōdescendē opatione mo
tus et pietate. auxilio et consilio subue
nire. vt scz corporaliter afflictos iuuēs
et eis succurras s̄ multo āplius si vide
ris spūaliter afflictos adiuuabis quan
tum poteris āmonendo corripiendo.

et attrahendo . in temptationibus et
tribulacionibus cōsulendo et cōfortā
do . **N**isi em̄ paulus de tercio celo des
cendisset et de alto statu mentis sue
infirmioribus se inclinasset . neminē at
traxisset sed descendit factus omni
bus omnia **E**t carnalibus quōdam iho
sum predicabat et hunc crucifixum .
spiritualib⁹ autē spiritualia cōpabat
Sic et tu sis omnibus omnia . singulis
succurrens put eoz necessitas exigit
Si corporalis veget infirmitas ex cor
de cōpatere . libenter ministra q̄tum
in te est precipue domesticis . **S**i rerū
ostingit paupertas si potes tribue eis
et succurre etiā necessitatem interdū
pacendo . vt nō de supfluo s̄ de neces
sario offeras cū vidua . vt ex tua pau
ptate et necessitate quā pateris in ca
lo et vestitu ⁊ sic de alijs succurras .
Si nō poteris subuenire rebus saltem

phs amonitionibus **N**am verbū bonū
est super donū optimum **E**t maior est
elemosina spiritualis q̄ corporalis.
Vnde maxime si stans in ascēsiomb⁹
cordis tui subt⁹ videris aliquos a xp̄i
iugo suberrare. descende festināter
et relinque ascensum si ita tibi p̄ tpe
visū fuerit expedire. attrah. amone.
corripe. **N**ec dicas i corde tuo sufficiat
michi mea saluatio. p̄ me volo esse sol
licitus nō p̄ alio. nunq̄d ego superior
eius sum. nunq̄d ego custos eius con
stitutus. **E**cce talem cogitationem
nō genuit zelus dei. **S**ed vt ait bt̄us
Gregorius. **I**nquantū graciā supne
aspiracōis accepisti. a prauitate p̄
imū reuoca. eternū regnū vel supplic
ium eo modo quo superius dictum est
erranti annūcia vt dicit angelus mere
aris **S**ic igit̄ verbum amonicōnis om
nibus impende put tibi p̄ vnoquoq̄

visum fuerit expedire . **C**ogita scđm
Bedam q̄ inter homines sublimior et
deo gracios cōuersatio esse nō potest
q̄ eorum qui se castigant a vicijs qui
v̄tutū studijs animū subigunt . insup
ecā alios cotidiano exercitio ad aucto
ris sui gratiam student conuertere et
crebra animarū fidelium acquisicōne
gaudium semp patrie celestis studēt
augere . **H**ec aut non de predicacōne
publica intelligimur sed de p̄uata am
monicōne et frat̄na exhortacōe de q̄
dicitur . **U**niciq̄ mandauit deus de
p̄ximo suo . **P**redicatio ergo publica
non sine sūmo moderamine a quouis
maxime q̄ a iuuēmbus debet arripi
nisi quodāmodo sint virtutum plenā
et gratiarum ad modum conche q̄ nō
effundit nisi ipsa prius fuerit plena se
cundū **B**ernardum super **C**antica .
Et vere durum et periculosum est . vt

qui nō habet nisi modicum olei expo-
nat illud nisi forsitan ad pphete iussio-
nem ne plus cōtra ordinem caritatis
alios q̄ seipsum diligere videatur .

Similiter debes descēdere spiritu le-
nitatis p̄motus et fratri compassus .
cum videlicet videris aliquē peccare
vel inordinate se regere . quocūq; mō
hoc perpenderis vt ei pie condescen-
dendo per fraternam correpcōnem
valeas eum superius trahere et pou-
cere ad emendacōnem . **N**ec debes
quantum in te est p̄mittere in aliquo
viciū regnare . sed compassione et
humilitate precedentibus debet te ze-
lus moderatus et discretus comedē .
vt vbi emendam presumis nō cesses
inceptare . **S**emp tñ attendas teipsū
ne et tu tempteris . **F**erueat igit̄ vt
Herūd . ait in nob̄ iste zelus karissimi

amor iusticie. odiū iniquitatis **N**emo
fratres vicia palpet. peccata dissimi
let nemo. **N**emo dicat Nunquā custos
fratris mei sū ego. **N**emo quātū in se
est equanimiter ferat ordinē deperire.
minuū disciplinam. **S**ic ego debes pr
imo subuenire auxilio. vt si corporaliter
egeat elemosina corporali succurras. si
vero spiritualitē egeat. misericordiam
spiritualem et auxilium spirituale li
benter impendas. **S**ecūdo debes proxi
mo tuo subuenire consilio. instruēdo
et dirigēdo errantē maxime in temp
tationibus et spiritualibus exercitijs
Sed videas ne alios doceas quōd ipse
nescias **M**elius est humiliter profiteri
ignorantiam quā presumptuose velle do
cere **S**it igitur consilium tuū semp diuine
scripture consonū **E**a tñ quę in consilio
te capis vel de quibus cum alijs consu
lendo percipis si secreta fuerint caue

ne publices maxime de temptacōnib⁹
alioꝝ. **I**nde em̄ sepe pericula veniunt
vt in sc̄da collacōne patꝝ dicit̄ In cō
silys etiā dandis caue ne sequaris tuā
passionem vel inclinacōnem. **R**am illa
puerit̄ iudiciū et zelus sapere nescit.
Item anteq̄ des consiliū maxime ar
duū diu delibeāto et nō qđ p̄us occur
rerit edicto s̄ delibera te submisso sp̄
tuo consilio sentire alioꝝ ne p̄tinax in
ueniaris. et velis tu magis consentire
humilibus q̄ tibi cōsentiri. **V**nde nulli⁹
tu cōsiliū debes vilipendere. **D**eus em̄
sepe reuelat puillis q̄ abscondit a sapi
entibus. sed oīm cōsilia attendas nō
tū suscipias. sed oīa p̄bate **A**postol⁹
ait qđ vero bonū fuerit ipsū tenete hu
militer cōsentiendo finaliter.

A De tercio descēsu quo necesse habz
superior descendē p̄pter curā et sollici
tudinem subditoꝝ. **Ca. lxx.**

SI vero sub te habueris inferior
res tunc te oportet multo amplius
et frequentius descendere. immo sepius
me ascensiones deserere ut vaces sub
ditis in custodia et disciplina. In custo
dia. ut serues stantes qui iam digne
conuersantur. In disciplina ut corri
gas errantes et minus ordinate conuer
santes. Alias certe dominus sanguinem
animarum subditarum de manibus tuis
requirit. Et nisi fratrem tuum minimum
quantum in te est adduxeris. faciem io
seph veri saluatoris non videbis. Vide
hic quam periculosus est status super
ior quo necesse est ut homo seipsum
deseruat et sepe dum negligit perdit.
Nam dum foris homo multum occupa
tur et interius ociatur non nunquam
ascensiones negligit et ad cordurum
descendit et insensibilis fit solum exte
riora sentiens et spiritualia non degus

tans . sicut bene ostendit beat⁹ **Ber-**
nardo⁹ in primo libro de consideracōne
Igitur consilio sanctorum quātum in
te est semper locum superiorem et mi
niā occupacōnem exteriorem deuita
salua semper humili et prompta obe
dientia . **C**um vero aliquis cogitur ex
terioribus occupacōib⁹ deseruire de
bet valde sollicitate quādo cumq; potest
vel tempus habuerit ad intima recur
rere et sibi ipsi vacare ne ut dictū est
insensibilis efficiatur **V**nde ait sanct⁹
Gregorius . Sancti inquit viri qui ex
terioribus ministerijs deseruire officij
necessitate coguntur . studiosesemper
ad cordis secreta refugiunt ibiq; co
gitacōnis intime cacumen ascendunt
et legem dñi quasi in monte papiunt
dum postpositis tumultibus actionum
suarum temporalium in contemplati
onis sue vertice superne voluntatis

sententiam p̄scutantur **V**t em̄ exteri
oribus officijs inoffense deseruiant ad
cordis secreta recurrere incessabiliter
curant ⁊ c̄ .

Expliat deuotus tractatulus dñi
Gerardi zutphame de sp̄itualibus
ascensionibus .

De quatuor in quibus incipientes
deo seruire debent esse cauti si p̄ficere
volunt .

Quatuor autem sunt in quibus
nouī et incipiētes cauti debēt
esse si volunt p̄ficere. Primū
vt ab illa voluntate qua ad religionē
reuerunt. et a p̄mo nouiciat⁹ seruire
non tepescant. sicut cuidam in Apoca
lip̄si imperatur. **H**abeo aduersū te.
q̄ caritatē primā reliquisti. qua p̄pter
penitentiā age. et prima opera fac
Caritatē primā relinquūt. qui cū pri
mo sint feruentes et deuoti ad omnia
postea tepidi effecti et desides. tradūt
se leuitatib⁹. et vicia que expugnare
reuerant. p̄mittunt sibi dominari. ser
uientes deo p̄ suo libitu. nō p̄ eius be
neplacito voluntatis. **V**nde dñs filijs
israhel p̄cepit **M**ementote diei huius
in qua egressi estis de egipto. **D**ies q̄

de egipto egredimur. est bona voluntas qua educamur de seculo hui⁹ semp memimisse debem⁹. vt a feruore illius nunq̄ retrocedam⁹. **V**nde quidaz volens religionē ingredi de seculo. quesit uit de quodaz sancto patre. quō uiuē deberet. **A**t ille dixit ei. **V**ide qualis primo die fueris. et sic semper uiue. **H**oc est considera statum voluntatis tue in p̄ma die qua religionē intrare disposuisti. quā humilis tunc fueris. q̄ paratus tunc obedire ad omnia tā aspera q̄ despecta. q̄ patiens ad correpcōes et penurias et labores. q̄ uerecūsus et timoratus. q̄ sollicitus vt emēdares vitam tuam. et dies quos in seculo pdidisti recuperares. q̄ patum curans rumores seculi querē rel referre. nec detractionibus intentus. nec aliq̄bus curiositatibus occupat⁹. et quō fugisti et abiicisti omēs carna

les affectus et effectus . et te totū ob
tulisti dño holoca ustū viuū . vt nihil
deinceps in te viuat | de vita peccati .
sed tota mactetur et immoletur dño .
obediēcie ferro p sacerdotis ministeriū
id ē prelati tui . vt xpo in te innouato
resurgas . **S**cđm hanc formā semp p
modū stude viuē . ne aliē in scola reli
gionis dediscē et retrocedē magis q̄
p̄ficere videaris . **S**icut illi qui vadūt
ad studiū litterarū . et tēpus vane cō
sumētes redeūt domū . expensas solū
cōputant cōsumptas . qz qđ p̄ficerint
nō apparet . sic et nos qñ tēpus in reli
gione expensū cōputamus . et p̄fūs
vtutū exiguus ē . cū forte innouātu
deuocōres et feruencōres fuerimus q̄
post plures s̄anos . **N**oc em̄ est verecū
dam et valde noauū . **A**d heb . v . **C**ū
debētis magistri esse virtutū p̄pter tē
pus quo diu i religione fuistis . rursū

indigetis ut vos doceamini que sunt
elementa exordij sermonū dei . id est
necesse habetis doceri sicut rudes no-
uicij quomō incipiēdum esset seruire
deo . et facti estis qui lacte opus habe-
tis non solido cibo . id ē tales estis qui
mollibus blandimentis pueriliū conso-
lationū et carnaliū foueri indigeatis .
et fortia exercitia virtutū pati nō vale-
atis in duris reprehensionibus et contu-
melijs in necessitatib⁹ in psecucōnib⁹
pro christo . **O**mnis em̄ qui lactis est
pticeps . expars est sermonis iusticie .
Paruulus em̄ est tā meritis q̄ virtute
// **S**cōm est . a quo incipiens debz esse
cautus . ne moueatur malis exemplis
tepidoꝝ ad imitandū ea . sicut quidaz
infernū spiritu videntes alios apud se
desideres in seruicio dei . ociosos et ver-
bosos . elatos et rebelles . ambiciosos
et alijs modis viciosos . dicunt apud

femetiplos. Si alijs hoc licet quare nō
et michi? Et p̄iores ad malū . exem
plum sumunt ab hys quos deteriores
vident. et gaudent se socios inuenisse
vicioꝝ ne soli possint erubescere. q̄ si
patet alijs . volunt et sibi in similib⁹
para. Contra hoc deuotus dei seruus
apud se respondere debet. Ego veni
pure p̄ deo . nō p̄ aliquo alio. et ideo
nolo aliquem sequi ad hoc vt a deo re
trocedam. q̄ si tantos hic discolos sci
uissem. nunq̄ eoz societate elegissem
Vnde solos illos imitari debeo. qui ad
hoc informant me. p̄pter qd̄ religionē
intraui. id ē vt apprehendaz deum. et
satisfaciā ei de peccatis meis. et p̄me
rear gloriā sempiternā. Victor et arti
fex nobile opus volens facere. querit
nō alia quā meliora exemplaria q̄ po
test habere. Et viator non querit viā
ab ignorantibus sed a scientibus eam

et qui sepe ambulauerunt per eam
Johānes. Noli imitari malum s̄ bonū
¶ Tercū est q̄ cauere debet ne iudi
cet temere facta aliorū . maxime vbi
nescit q̄ de causa vel intencōne fiant .
Sicut em̄ non videm⁹ aliorū cogitacō
nes . ita nec intencōes eorū quare hoc
vel hoc fiat . **Vnde** quicq̄ aliquo mō
p̄t excusari semp ad meliorē p̄tem inē
p̄temur . si volum⁹ tranquillū cor no
biscū habē et cū alijs . et alios nō tur
bare . et deū non offendē . qz sepe iudi
camus malū esse qđ in se nō est malū .
et peccamus p̄ temeritatē vsurpādo
nobis iudicia dei de occultis cordium .
Magistri nostri vice dei aliquando id
possunt iudicare p̄ cōiecturas circum
stantes . alios nō expedit per nos esse
iudicādos . donec plene eruditi in om
nibus p̄ donū discretōnis spirituiū .
et vere sp̄iales effecti . omnia diiudi

cecus . et nos a nēmine iudicemur . si
 cut clarē videns qui cecū videt nec tū
 a ceco videtur . cum cecus non videat
 seipm . **Ad Romanos . xiiij .** Tu q̄s es
 q̄ iudicas alienū seruū . **Suo dño stat**
 aut cadit **S**epe em̄ merent̄ temerarij
 iudices alior̄ . vt aut in similibus aut
 grauioribus excessibus cadē pmittan
 tur . vt discant ex sua infirmitate com
 pati aliene . **Luce . vi .** Nolite iudicare
 vt nō iudicemini **I**n quo em̄ iudicio iu
 dicaueritis iudicabimini . **¶** Quartū
 in quo cauti esse debent nouicij est .
 vt non frangant̄ aduersitate vel tēp
 tatione . sed cogitent quia ad hoc ve
 nerunt . vt omnia que eis in hac vita
 possint accidere sustineant ppter deū .
 sicut q̄ intrat bellum . scit q̄ non quie
 tem et delicias . s̄ laborem et vulnera
 oportet eum expectare . **Actuū . xiiij .**

Oportet nos p̄ multas tribulationes
intrare in regnum dei. Luce ultimo.
Oportet christum pati. et ita intrare
in gloriam suam .

Laus deo .

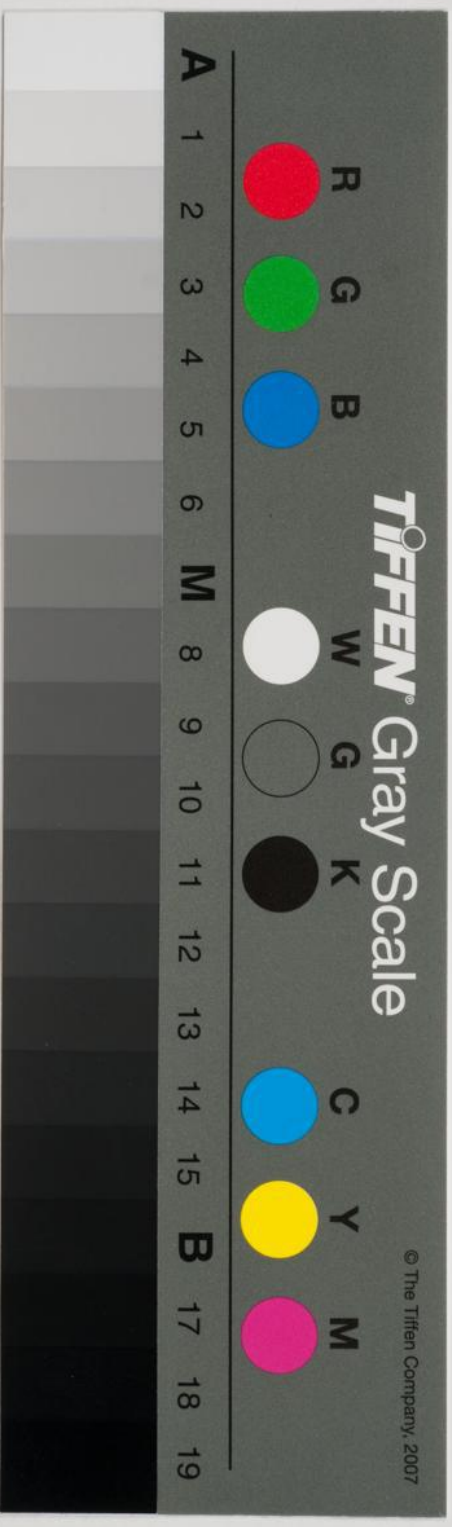

übersehen

n. gebrüchen

Restaur. 1963, Okt.

Petersen

BUCHEINDEWEKSIAM
HEINZ PETERSEN
RESTORATOR
DÜSSELDORF - GATERSWEIER

